

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและ
เกษตรกร

ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

**MEDIA AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR AGRICULTURE
LEARNING IN LINE WITH SUFFICIENT ECONOMY BY USING
PARTICIPATION APPROACH OF FARMERS AND YOUTH
IN KORPHO SUBDISTRICT PAKPHLI DISTRICT
NAKORNNAAYOK PROVINCE**

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุณาสวรรค์เวช
ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์
ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2555
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและ
เกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

MEDIA AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR AGRICULTURE
LEARNING IN LINE WITH SUFFICIENT ECONOMY BY USING
PARTICIPATION APPROACH OF FARMERS AND YOUTH
IN KORPHO SUBDISTRICT PAKPHLI DISTRICT
NAKORNNAYOK PROVINCE

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช
ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์
ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน 140375
รับเดือนปี 19 ค.ศ. 2559

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2555
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) การพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกรตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakphli จังหวัดนครนายก

(ภาษาอังกฤษ) MEDIA AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR AGRICULTURE LEARNING IN LINE WITH SUFFICIENT ECONOMY BY USING PARTICIPATION APPROACH OF FARMERS AND YOUTH IN KORPHO SUBDISTRICT PAKPHLI DISTRICT NAKORNNAYOK PROVINCE

ได้รับเงินอุดหนุนจาก งบประมาณแผ่นดิน

ประจำปี 2555 จำนวนเงิน 300,000 บาท

ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่ ตุลาคม 2554 ถึง กันยายน 2555

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช หัวหน้าโครงการ

ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาวิวัฒน์ ผู้ร่วมโครงการ

ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม ผู้ร่วมโครงการ

สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง หมายเลขโทรศัพท์ 02-3298520

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความต้องการจำเป็น (need assessment) ในการพัฒนาและผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อศึกษาการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรและเยาวชน ต.เกาะโพธิ์ อ.ปากพลี จ.นครนายก โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) กับผู้แทนชุมชน จำนวน 20 คน โดยร่วมกันปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่อไปนี้คือ 1) สืบหาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนด้านการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 2) หาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาและผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ 3) จัดอบรมค่ายการเรียนรู้การผลิตสื่อและกิจกรรมให้กับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน 4) จัดโครงการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทดลองใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผลิตได้ให้กับเกษตรกร จำนวน 50 คน ซึ่งการเก็บข้อมูลพื้นฐานและหาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาและผลิตสื่อ ประกอบด้วยการสำรวจชุมชนโดยใช้แบบสอบถาม การจัดเวทีสนทนากลุ่ม การสนทนากับผู้นำชุมชน ส่วนการทดสอบสื่อใช้การประเมินความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลการศึกษามีดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของชุมชน พบว่า ประชาชนมีปัญหาเรื่องการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา ร้อยละ 26 คิดว่าตนเองไม่เข้าใจในหลักการที่แท้จริง มีจำนวนน้อยที่สุดที่มีปัญหาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน

ชีวิตประจำวัน สภาพการรับข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อที่มีอยู่แล้วในชุมชน เช่น เสียงตามสาย หนังสือ หรือโปสเตอร์ ดังนั้นในการผลิตสื่อจึงอบรมให้เยาวชนผลิตสื่อที่คนในชุมชนมีการเปิดรับกันอยู่ทั่วไป ซึ่งสื่อที่เยาวชนเลือกผลิตในครั้งนี้ ประกอบด้วย สื่อวิทยุทัศน์และเสียงตามสาย “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” หนังสือและโปสเตอร์ “พอเพียง พัฒนาคน ชุมชนเกาะโพธิ์” กิจกรรมในโครงการที่ชาวบ้านร่วมกันคิดประกอบด้วย การคัดเลือกผู้นำเกษตรกร ที่มีคุณลักษณะตามคำจำกัดความว่า “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” และคัดเลือกผู้นำเยาวชน “เยาวชนคนกล้าพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง” การเสวนา “เกษตรกรพอเพียงตามวิถีชุมชนคนเกาะโพธิ์” โดยกิจกรรมการเรียนรู้และที่สื่อคนในชุมชนร่วมกันคิดและดำเนินงาน ได้มีการนำมาใช้ในรูปแบบของการจัดงานเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน”

ผลการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทดสอบความรู้ก่อนและหลังการดำเนินงาน พบว่า หลังการดำเนินโครงการเกษตรกรมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างจากก่อนการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังเข้าร่วมโครงการเกษตรกรมีคะแนนความรู้เฉลี่ยอยู่ที่ 23.08 คะแนน สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการที่มีคะแนนความรู้เฉลี่ยเท่ากับ 17.84 คะแนน ด้านทัศนคติต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 การประยุกต์ใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.45

ABSTRACT

Research Title : MEDIA AND ACTIVITY DEVELOPMENT FOR AGRICULTURE LEARNING IN LINE WITH SUFFICIENT ECONOMY BY USING PARTICIPATION APPROACH OF FARMERS AND YOUTH IN KORPHO SUBDISTRICT PAKPHLI DISTRICT NAKORNNAYOK PROVINCE

Researcher : MR. SOMSAK KUHASWONVETCH
MRS. DUANGKAMOL PAROSTIP THANMATIWAT
MR. LUEPONG LUENAM

Faculty : AGRICULTURE TEACHNOLOGY

The Objective of this research is to find need assessment in developing and producing effective media and activities tools for the study of tools implementation and learning media and activities of Agriculture in sufficiency economy by the farmers and youth at the Korpoh subdistrict Pakphli district Nakornnayok province by using Participatory Action Research-PAR in cooperation with 20 community farmer leaders under this following work process. 1) To identify the fundamental data of the community in terms of the agriculture in sufficiency economy. 2) To search for need assessment in developing and producing effective media activities tools. 3) To arrange the learning camp of How to design and develop media and activity tools for 20 participating youth. 4) To conduct the agriculture in sufficiency economy project to experiment with the in hand tools media and activities made for 50 farmers. Therefore, the collecting of fundamental data and finding need assessment in developing and producing media and activities consist of community survey using questionnaires, group seminar and group discussion with community farmer leaders. For the experiment of media and activities, imply by evaluation based on the agricultural in sufficiency knowledge pre and post-stage of the project. The result using statistic analysis, percentage, mean, standard deviation, T-test was as follow :

The community basic figures showed that people had problem applying sufficiency economy theory for living about 28%, secondly was the problem of understanding the real concept of it 26%, the least percentage was the problem of applying this principle into daily life. The media consumption happened among existing community medias for example radio

lines, books, posters etc. However, this particular training will create the awareness to the youth to produce more effective existing media tools television programs, radio lines, producing "Korpoh villagers are pleased to live under the sufficiency economy way of life" booklets and posters "Sufficiency is the key to develop Korpoh villagers". The activities conducted by Korpoh villages were election for the farmer leaders who had lived sufficiently, election for the youth leaders who would be capable to develop the community under the sufficiency economy concept, and group seminar. The people of Korpoh village had brought all the tools to the real practice of agricultural in sufficiency economy for the King fair.

The result of using media and activities tools of agricultural in sufficiency economy by doing pre and post-test showed that statistically average score between before and after completion of the project were significantly different ($p < 0.05$). The average score of knowledge after participation was 23.08 which higher than the entry stage of 17.84. The attitude average score after participation was as high as 4.06, the average score of project application was high as well 4.27 and lastly the average score of benefit from participation was 4.45.

กิตติกรรมประกาศ
(Acknowledgement)

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของเกษตรกรและเยาวชนในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเกาะโพธิ์และชุมชนใกล้เคียงให้มีประสิทธิภาพต่อไป การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จากสภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555

ผศ.ดร.สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวช
ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์
ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม
คณะผู้วิจัย
มิถุนายน 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
กรอบการวิจัย	4
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	4
ตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผล	5
องค์กร/หน่วยงานและการสนับสนุนโครงการ	5
ความต่อเนื่องยั่งยืน การขยายผลจากการดำเนินโครงการ	
ความร่วมมือเชื่อมโยงกับชุมชน	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
ทฤษฎีการเรียนรู้.....	8
กระบวนการเรียนรู้.....	8
เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับชุมชน.....	9
ความตระหนัก.....	10
สื่อการเรียนรู้.....	11
การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของชุมชน.....	13
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	13
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	20
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	20
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	20
การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล	21

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บข้อมูลและการกำหนดพื้นที่.....	22
การดำเนินการวิจัย.....	22
แบบแผนกระบวนการวิจัย.....	25
แบบแผนการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้.....	25
การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเรียนรู้.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการวิจัย	29
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์.....	29
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเกาะโพธิ์... 34	34
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการส่งเสริม สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	36
ตอนที่ 4 ผลการจัดค่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้ การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	44
ตอนที่ 5 ผลการการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	57
ตอนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและจัดกิจกรรม.....	75
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการศึกษา	77
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	82
เอกสารอ้างอิง	84
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	90
ภาคผนวก ค.....	97
ภาคผนวก ง.....	110
ภาคผนวก จ.....	134
ข้อมูลประวัติคณะผู้วิจัย.....	142

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 แสดงตัวชี้วัดและการประเมินผล.....	5
ตารางที่ 1.2 แสดงองค์กร/หน่วยงานสนับสนุนโครงการ.....	6
ตารางที่ 3.1 แสดงการมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในชุมชน.....	24
ตารางที่ 3.2 แสดงแบบแผนกระบวนการวิจัย.....	25
ตารางที่ 3.3 แสดงการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design.....	26
ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรแยกตามเพศ.....	31
ตารางที่ 4.2 สถานที่สำคัญของตำบลเกาะโพธิ์.....	31
ตารางที่ 4.3 ปัญหาในการประยุกต์ใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	35
ตารางที่ 4.4 สื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	40
ตารางที่ 4.5 กิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	42
ตารางที่ 4.6 แผนการใช้สื่อและกิจกรรมในดำเนินการการเรียนรู้การเกษตร ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง.....	43
ตารางที่ 4.7 เนื้อหาที่ใช้จัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม	44
ตารางที่ 4.8 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนที่ร่วมโครงการ.....	47
ตารางที่ 4.9 คะแนนความรู้ของเยาวชนก่อนดำเนินการค่ายการเรียนรู้.....	48
ตารางที่ 4.10 คะแนนความรู้ของเยาวชนหลังดำเนินการค่ายการเรียนรู้.....	50
ตารางที่ 4.11 คะแนนความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ.....	52
ตารางที่ 4.12 ระดับความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ.....	53
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนก่อนและหลังดำเนินการ.....	53
ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ.....	55
ตารางที่ 4.15 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ.....	57
ตารางที่ 4.16 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการ.....	60
ตารางที่ 4.17 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการ.....	63
ตารางที่ 4.18 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ...	66
ตารางที่ 4.19 ระดับความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ....	68
ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและ หลังดำเนินการ.....	68
ตารางที่ 4.21 ทักษะติดต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ.....	69

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.22 การปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ.....	71
ตารางที่ 4.23 ประโยชน์ที่ได้รับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกร ที่เข้าร่วมโครงการ.....	74

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนกระบวนการวิจัย.....	27
ภาพที่ 4.1 แผนที่ของตำบลเกาะโพธิ์ จังหวัดนครนายก.....	29
ภาพที่ 4.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชุมชนก่อนการวิจัย.....	75
ภาพที่ 4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชุมชนหลังการวิจัย.....	76
ภาพที่ 4.4 รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและชุมชน.....	76

บทที่ 1
บทนำ
(Introduction)

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีภายใต้การพัฒนาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน “วิกฤตการณ์” ได้กลายเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ชุมชนตั้งแต่ท้องถิ่นถึงระดับประเทศแม้กระทั่งระดับโลก ต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้ประทุอย่างต่อเนื่องมีความรุนแรงมากขึ้นทุกขณะ นับจากอดีตสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมได้ถูกเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมอุตสาหกรรม เพื่อขยายผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศในแง่ของเศรษฐกิจ โดยมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมที่อาศัยทุนและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมกับเกษตรกรรมขาดความเชื่อมต่อระหว่างกัน เกษตรกรรมตกอยู่ในสภาวะล้าหลัง อ่อนแอ ประชาชนส่วนใหญ่ยากจน ขาดแคลนเงินออม เกิดภาวะหนี้สิน การพัฒนาเศรษฐกิจไม่สอดคล้องกับการพัฒนาสังคม มีการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างสิ้นเปลือง ทำให้ชุมชนในชนบทต้องสูญเสียสภาพแวดล้อมเกิดปัญหาความยากจนและพึ่งตนเองไม่ได้ (ศศิพร ปาณิกบุตร, 2544) ปัจจุบันการพัฒนาประเทศอยู่ในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติ รวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2551)

จากแนวทางข้างต้นเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญในภาคเกษตร คือ เกษตรกรควรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาปรับปรุงแนวทางการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสมกับเกษตรกรและสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จึงได้มีการพัฒนาการผลิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เช่น การส่งเสริมไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น โดยเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการฟาร์ม ซึ่งเป็นเทคนิควิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรในไร่นาที่มีจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการวางแผนการผลิต วางผังฟาร์ม และบัญชีฟาร์ม ซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยีดังกล่าวได้ใช้วิธีการหลายรูปแบบ เช่น การประชุม สัมมนา การฝึกอบรม คู่มือ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน เอกสารวิชาการแปลงสาธิตหรือแปลงตัวอย่าง การจัดงานวันสาธิต เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาความรู้สู่เกษตรกรในอดีตที่ผ่านมา ส่วนใหญ่

เกษตรกรจะถูกจัดให้เป็นผู้รับเทคโนโลยี โดยนักวิชาการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้บรรยายวิชาการ โดยคาดหวังว่าเกษตรกรจะนำไปปฏิบัติ ซึ่งวิธีการดังกล่าวอาจจะไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในแต่ละท้องถิ่น การถ่ายทอดความรู้เท่าที่ดำเนินการยังไม่ทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้การปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่และโครงการของรัฐในการช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่ ถ้ามีการปรับปรุงวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้เหมาะสม เกษตรกรมีส่วนร่วมมากขึ้นย่อมจะนำไปสู่การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองมากขึ้น (มัลลิกา เขียวหวาน, 2546)

ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ในฤดูฝนน้ำจะท่วมทุกปี ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้และแม่น้ำไหลผ่าน มีคลองชลประทานไหลผ่านกลางตำบล จำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,860 คน จำนวนครัวเรือน 823 ครัวเรือน ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์ประกอบอาชีพทำการเกษตรเป็นหลัก มีวิถีเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นทุนเดิม ด้วยความพร้อมของตำบลเกาะโพธิ์ที่มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบ รวมถึงการนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน สภาพพื้นที่ที่มีความพร้อมของชุมชนและแสดงถึงความพอเพียงด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ มีการประกอบอาชีพหลายประเภท ชุมชนมีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น บุคคลในชุมชนมีความรู้ ความสามารถที่เป็นองค์ความรู้และสามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลอื่นที่สนใจได้ รวมถึงมีพลังการบริหารจัดการโดยระบบกลุ่มที่ชัดเจน ในปัจจุบันมีกลุ่มจำนวน 13 กลุ่ม มีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าไปเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียนสาธิตการเพาะเห็ดฟาง โรงบรรจุภัณฑ์สินค้า โรงผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด นอกจากนี้ยังมีการดำเนินโครงการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และสามารถพัฒนาพื้นที่ได้เต็มศักยภาพ เช่น โครงการจัดการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปี 2550 ของจังหวัดนครนายก โครงการวิจัยและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขององค์การยูเนสโก (โครงการในปีงบประมาณ 2549)

จากการพัฒนาของตำบลเกาะโพธิ์ดังกล่าว ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการเสวนาคณะเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการสรรหาชุมชนต้นแบบ ที่มีความพร้อมและเอื้อต่อการศึกษาในด้านเศรษฐกิจพอเพียงโดยได้คัดเลือกชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี ซึ่งเป็นตำบลนาร่องลำดับที่ 2 เป็นพื้นที่เป้าหมายโดยมุ่งเน้นให้แต่ละครอบครัวเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย โดยปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงสัตว์น้ำ จึงได้มีการส่งเสริมความรู้ในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ จนทำให้ตำบลเกาะโพธิ์เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนต้นแบบด้านการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยต้องการพัฒนาระบบการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของเกษตรกรและเยาวชนในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายกและใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาระบบการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเกาะโพธิ์และชุมชนใกล้เคียงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

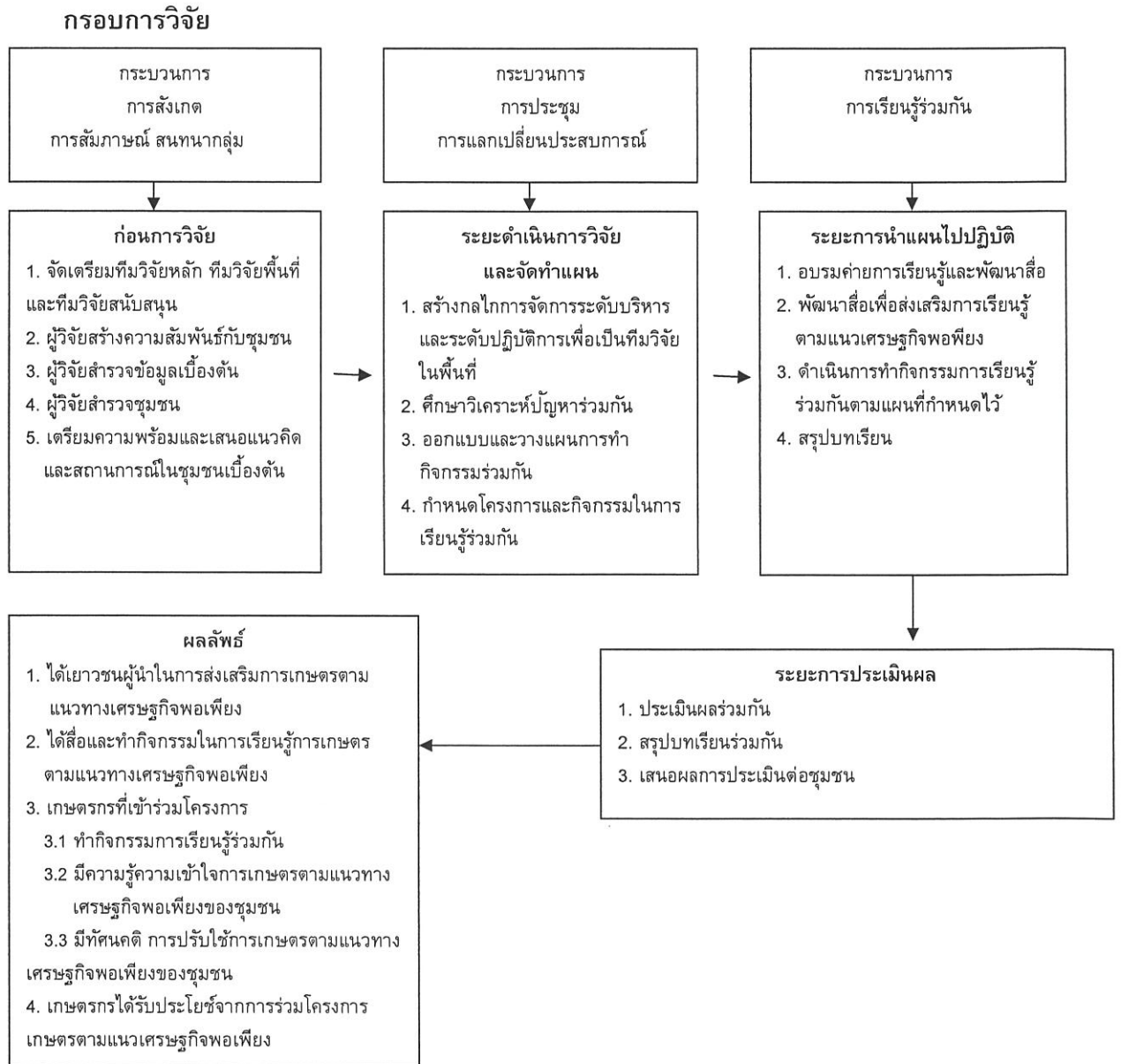
1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกรและเยาวชนในบริบทของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อผลิตสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและเยาวชนในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรและเยาวชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในบริบทของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำข้อมูลที่ได้ไปการวางแผนพัฒนากระบวนการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
2. ได้แนวทางในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม
3. ได้สื่อเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากความคิดของผู้นำเกษตรกรและผลิตโดยเยาวชนในชุมชน
4. เกษตรกรในชุมชนในตำบลเกาะโพธิ์ มีการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันและเหมาะสมกับบริบทของชุมชน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ไร่นาสวนผสม เกษตรผสมผสาน และเกษตรทฤษฎีใหม่ ในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก โดยใช้สื่อและกิจกรรมที่พัฒนาโดยเยาวชนสำหรับการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันของเยาวชนและเกษตรกร โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research – PAR) ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เอเบลล์ (Abell, 1991) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการที่ครบถ้วนตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ และความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอน จึงถือเป็นหลักในการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดและวิธีการประเมินผล

ผลจากการวิจัยทำให้เกษตรกรและเยาวชนที่ร่วมโครงการในองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครนายก มีการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกันและเหมาะสมกับบริบทของชุมชนและมีผลสำเร็จของงานวิจัยดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงตัวชี้วัดและการประเมินผล

ตัวชี้วัด	เครื่องมือการประเมินผลสำเร็จ
1. เยาวชนที่เข้าอบรมค่ายการเรียนรู้	
1.1 มีความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของชุมชน	แบบประเมินความรู้
1.2 มีทักษะในการผลิตสื่อและทำกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของชุมชน	ผลงานการผลิตสื่อ/กิจกรรมที่ทำ
2. ผู้นำเกษตรกร	
2.1 มีการทำกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของชุมชนร่วมกัน	การทำกิจกรรมร่วมกัน/โครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้
3. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	
3.1 ทำกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของชุมชนร่วมกัน	การทำกิจกรรมร่วมกัน/โครงการ/กิจกรรมที่ใช้ในการส่งเสริมการเรียนรู้
3.2 มีความรู้ความเข้าใจในตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามบริบทของชุมชน	แบบประเมินความรู้
3.3 มีทัศนคติ การปรับใช้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	แบบประเมินทัศนคติ การปรับใช้
4. เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการร่วมโครงการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	แบบประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับ

องค์กร/หน่วยงานและการสนับสนุนโครงการ

สำหรับองค์กรร่วมการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นหน่วยงานที่อยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดนครนายก ซึ่งมีบทบาทและการสนับสนุนในด้านแหล่งความรู้ ข้อมูล และสถานที่ดำเนินการวิจัย โดยมีรายชื่อดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 แสดงองค์กร/หน่วยงานสนับสนุนโครงการ

องค์กร/หน่วยงาน	บทบาทและการสนับสนุน
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก	สนับสนุนสถานที่ ร่วมวางแผนในการจัดประชุม ประสานงานและติดต่อกับเยาวชนและเกษตรกร สนับสนุนด้านสถานที่การประชุม ร่วมวางแผนในการทำกิจกรรม/โครงการ ร่วมวางแผนการจัดค่ายการเรียนรู้ ประสานงานและติดต่อกับผู้ปวย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง	ร่วมวางแผนในการดำเนินการวิจัยและประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกชุมชน

ความต่อเนื่องที่ยั่งยืนการขยายผลจากการดำเนินโครงการ ความร่วมมือเชื่อมโยงกับชุมชน

หลังจากสิ้นสุดกระบวนการ ผู้วิจัย องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ ทำการขยายผลการดำเนินโครงการ โดยจัดเวทีชุมชนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงร่วมกัน เพื่อคืนข้อมูลให้กับชุมชนและชุมชนใกล้เคียง นอกจากนี้สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน และกำหนดแนวทางการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์และตำบลอื่น ๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย

นอกจากนี้ในการทำการศึกษายังทำให้เกษตรกรในชุมชนได้รับประโยชน์ดังนี้

1. มีผลต่อกระบวนการจัดการและพัฒนารการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เกิดจากการร่วมมือกันในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมของผู้นำเกษตรกร เยาวชนและเกษตรกรได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2. มีผลต่อการเรียนรู้ของเกษตรกรคือเกษตรกรมีความตื่นตัวในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มในชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ยังทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคีและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ กันมากขึ้นและมีการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

นิยามศัพท์

สื่อและกิจกรรม หมายถึง สื่อและกิจกรรมที่ผลิตโดยเยาวชนในชุมชนที่ผ่านกระบวนการค้นหาปัญหาและความต้องการของเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมจัดทำขึ้นโดยเยาวชนในชุมชนที่ผ่านกระบวนการค้นหาคำปัญหาและความต้องการของผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในพื้นที่ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก เพื่อให้เกษตรกรเกิดการรับรู้และเปลี่ยนแปลงความคิดหรือการปฏิบัติในการทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถูกต้องนำไปปฏิบัติได้จริง

การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมมือของผู้นำเกษตรกร เกษตรกร เยาวชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก ร่วมกันเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่เริ่มจัดกิจกรรม ได้แก่ ร่วมค้นหาคำปัญหาและความต้องการ ร่วมประชุม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติงานทุก ๆ ขั้นตอน ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลของการปฏิบัติงาน

การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การทำการเกษตรโดยยึดหลักการพึ่งตนเองในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อให้เกิดผลผลิตที่เพียงพอต่อการดำรงชีพในครัวเรือนหรือชุมชน ได้แก่ การเกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสม และเกษตรทฤษฎีใหม่เท่านั้นไม่รวมเกษตรทางเลือกอื่น ๆ

ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อ สื่อสารหรือรวมกลุ่มกันมีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ มีการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(Review of Related Literature)

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่คล้ายคลึงหรือใกล้เคียงที่มีอยู่ก่อนแล้วมาศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้

นักจิตวิทยาศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้ของคนและสัตว์ จนสามารถค้นพบหลักการมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ สำหรับความหมายของการเรียนรู้ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังนี้

สุรางค์ โค้วตระกูล (2533) กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ของผู้เรียน

ฮิลการ์ดและเบาเวอร์ (Hilgard and Bower, 1975 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์ แต่มีใช้ผลจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น สัญชาตญาณหรือวุฒิภาวะ หรือจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของร่างกาย เช่น ความเมื่อยล้า พิษของยา เป็นต้น

ทายเลอร์และลีแกนส์ (Tyler and Leagans, 1971 อ้างถึงใน พศิน แดงจวง, 2537) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกหรือประสบการณ์

ดังนั้นการเรียนรู้ เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่มีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองมิใช่ผู้สอนเป็นผู้ทำให้ การจัดกิจกรรมนั้นผู้สอนต้องจัดวิธีการเรียนหลาย ๆ แบบไว้ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย โดยผู้สอนต้องเป็นผู้แนะนำเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการของตน นอกจากนี้ต้องมีการเสริมแรงเป็นระยะและต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอีกด้วย

กระบวนการเรียนรู้

โรเบิร์ต เอ็ม แกงเง่ (Robert M. Gangne อ้างถึงใน มาลี จุฑา, 2544) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ไว้ 8 ขั้นตอนคือ

1. การจูงใจ (Motivation Phase) ก่อนการเรียนรู้จะต้องมีการจูงใจให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น และมีส่วนร่วมในกิจกรรมซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ดำเนินไปได้ด้วยดี

2. ความเข้าใจ (Apprehending Phase) ในการเรียนรู้ผู้เรียนจะต้องเข้าใจในบทเรียน จึงจะช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
3. การได้รับ (Acquisition Phase) เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน จะก่อให้เกิดการได้รับความรู้เพื่อเก็บไว้หรือจดจำบทเรียนไว้ต่อไป
4. การเก็บไว้ (Retention Phase) หลังจากที่ผู้เรียนได้รับความรู้ก็จะเก็บความรู้เหล่านั้นไว้ตามสมรรถภาพการจำของบุคคล
5. การระลึกได้ (Recall Phase) เมื่อผู้เรียนเก็บความรู้ไว้ก็จะถูกนำมาใช้ในโอกาสต่าง ๆ เท่าที่จะระลึกได้
6. ความคล้อยคลึง (Generalization Phase) ผู้เรียนจะนำสิ่งที่ระลึกได้ไปใช้และเมื่อพบกับสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่คล้ายคลึงกันและจะนำความรู้ไปสัมพันธ์กับการเรียนรู้ในความรู้ใหม่ที่คล้ายคลึงกัน
7. ความสามารถในการปฏิบัติ (Performance Phase) หลังจากที่ได้เรียนรู้ไปแล้วผู้เรียนต้องนำความรู้ที่เรียนรู้ไปแล้วนั้นไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง
8. การป้อนกลับ (Feedback Phase) เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้ถูกต้องเพียงใด สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนหรือไม่ จะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ต่อไป

เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับชุมชน

ปารีชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543) กล่าวว่า เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ในระดับชุมชนเป็นการให้การศึกษาแก่สาธารณชนในวงกว้างโดยมุ่งถึงคนเป็นจำนวนมาก สำหรับวิธีการให้การศึกษาจะใช้หลักการแบบมีส่วนร่วมของผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมุ่งให้เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติสาระของข้อมูล และความรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นให้เกิดกระบวนการเสริมสร้างให้ชุมชน คิดเป็น พุดเป็น ทำเป็น รูปแบบของการให้ความรู้ได้แก่

1. การรณรงค์ด้วยสื่อ ใช้วิธีการแจกเอกสารและคู่มือต่าง ๆ แก่ชาวบ้าน การติดแผ่นโปสเตอร์ และการโฆษณาประชาสัมพันธ์
2. การให้โอกาสด้านการศึกษาในระบบและนอกระบบด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดบรรพชาของสามเณร การฝากญาติโยมอุปการะสงฆ์ให้เรียน การจัดหน่วยการศึกษาทางไกล เป็นต้น
3. การฝึกงาน เช่น การสอนทักษะไปพร้อม ๆ กับการทำงาน การฝึกอาชีพ เป็นต้น
4. การจัดโรงเรียนทางเลือก เช่น โรงเรียนการทำมาหากิน โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก
5. ห้องสมุดและศูนย์ข้อมูล ซึ่งเก็บรวบรวมผลงานขององค์กรและงานอื่นที่เกี่ยวข้องไว้บริการแก่ชุมชน

6. การสาธิต มักทำภายในหมู่บ้านเพื่อให้ชาวบ้านเห็นและเข้าใจอย่างใกล้ชิด มักจะเป็นกิจกรรมร่วมของหมู่บ้าน เช่น ทำบ่อสาธิตการเลี้ยงปลา สาธิตการขยายพันธุ์พืช เป็นต้น เป็นการฝึกให้ชาวบ้านได้ทำจริงและทำเองได้ในโอกาสต่อไป

7. การฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้เฉพาะเรื่องโดยเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มาให้ความรู้โดยตรงในหมู่บ้านหรือการส่งตัวแทนชาวบ้านหรือผู้สนใจไปรับการอบรมกับโครงการอื่น ๆ นอกพื้นที่

8. การศึกษาดูงานและทัศนศึกษา ได้แก่ การพากลุ่มเป้าหมายไปดูตัวอย่างงานพัฒนาในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งที่เป็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลว เพื่อเป็นบทเรียนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการเรียนรู้กับผู้ที่เคยทำหรือกำลังทำกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อให้เห็นตัวอย่างจริงและได้แลกเปลี่ยนกันในระดับบุคคลและกลุ่ม สร้างแรงบันดาลใจและเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้บทเรียน ได้ข้อคิดและความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้มาดูงานและพบว่า กิจกรรมดูงานและทัศนศึกษาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมาก

9. การสัมมนาส่วนใหญ่เน้นที่กลุ่มผู้นำจะมีการสัมมนาแลกเปลี่ยนกันเองระหว่างผู้นำในพื้นที่หรือระหว่างพื้นที่ต่าง ๆ

10. การพบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทัศนะ ประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่จัดทั้งในระดับของผู้นำภายในและสมาชิกชาวบ้าน การค้นหาผู้รู้ที่เป็นปราชญ์เชิงชุมชนให้มาพบเพื่อรู้จักและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ประสานให้เกิดความรู้ใหม่ทำโดยการจัดกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนกันเองระหว่างชาวบ้านกับผู้นำ หรือระหว่างผู้นำกันเอง

11. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนเป็นกลไกในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารในวงกว้างและมีบทบาทอย่างสำคัญในการให้การศึกษาแก่สาธารณะชนได้เป็นอย่างดี การนำเสนอข่าวไม่เพียงแต่สะท้อนความเป็นจริงแต่ยังมีบทบาทในการชี้นำอีกด้วย รวมทั้งสามารถเป็นแรงกดดันเพื่อให้ปัญหาคลี่คลายลงได้

12. การจัดเวทีและงานมหกรรมเพื่อการรณรงค์ เป็นแนวทางการทำงานซึ่งยกระดับจากการนำเสนอสภาพปัญหาสู่การเรียกร้องให้มีการแก้ไขปัญหาในระดับนโยบาย

ความตระหนัก

Good (1973) ได้ให้ความหมายว่าความตระหนัก (awareness) หมายถึง ความรู้สึกที่แสดงถึงการเกิดความรู้ของบุคคล หรือการที่บุคคลแสดงความรู้สึกรับผิดชอบต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

Wolman (1988) กล่าวถึงความตระหนักว่า เป็นภาวะการณ์ที่บุคคลเข้าใจหรือสำนึกถึงบางสิ่งบางอย่างของเหตุการณ์ ประสบการณ์หรือวัตถุสิ่งของ

บัณฑิต จุฬาศัย (2538) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของแต่ละบุคคลไว้ว่า เนื่องจากความตระหนักของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของแต่ละบุคคล ดังนั้นปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้จึงมีผลต่อความตระหนัก จึงพอสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อความตระหนักคือ

1. ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้

2. ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม ถ้าบุคคลใดที่มีความเคยชินต่อสภาพแวดล้อมนั้นก็จะมีผลทำให้บุคคลนั้นไม่ตระหนักต่อสิ่งที่เกิดขึ้น
3. ความใส่ใจและการให้คุณค่าถ้ามนุษย์มีความใส่ใจเรื่องใดมากก็就会有ความตระหนักในเรื่องนั้นมาก
4. ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้า ถ้าสิ่งเร้านั้นสามารถทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจยอมทำให้ผู้พบเห็นเกิดการรับรู้และความตระหนักขึ้น
5. ระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ ถ้ามนุษย์ได้รับรู้บ่อยครั้งเท่าไรหรือนานเท่าไรก็ยิ่งทำให้โอกาสเกิดความตระหนักได้มากขึ้นเท่านั้น

สื่อการเรียนรู้

Edgar Dale (1969) ได้จำแนกประสบการณ์การเรียนรู้ออกมาเป็นรูปกรวยคว่ำ เรียกว่า “กรวยประสบการณ์” (Cone of Experience) โดยถือหลักความต่อเนื่องระหว่างประสบการณ์รูปธรรม (Concrete) และนามธรรม (Abstract) คือจัดประสบการณ์จริงที่เป็นรูปธรรมมากที่สุดไว้ที่ฐานกรวยแล้วเรียงประสบการณ์ที่เป็นนามธรรมเพิ่มขึ้นไปจนถึงยอดกรวย ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมมากที่สุดคือ ประสบการณ์ที่ได้จากตัวหนังสือและคำพูด ซึ่งถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่าเป็นสื่อประเภทเบาและประเภทเทคนิคทั้งสิ้น

Dale อธิบายว่าประสบการณ์จะแปรเปลี่ยนตามความเข้ม (Degree) ซึ่งเกี่ยวพันทางร่างกายและจิตใจ ประสบการณ์ที่เกิดการเรียนรู้โดยตรงจะเป็นการใช้ความรู้สึกและกล้ามเนื้อ ถ้าเป็นการเรียนรู้โดยตรงจะเป็นการใช้ความรู้สึกและกล้ามเนื้อ ถ้าเป็นการเรียนจากการสังเกตโดยไม่ได้ใช้ความรู้สึกและกล้ามเนื้อก็จะเกิดประสบการณ์นามธรรม เขาได้อธิบายรายละเอียดของประสบการณ์การเรียนรู้ 10 ชั้น ไว้ดังนี้

1. ประสบการณ์ตรงและมีความมุ่งหมาย (Direct Purposeful Experience) ประสบการณ์ขั้นนี้เป็นรากฐานอันมั่นคงของการศึกษาทั้งปวง ประสบการณ์ที่ผู้เรียนได้รับมาจากความเป็นจริงและด้วยตัวของตัวเอง ผู้รับประสบการณ์นี้ ได้เห็น ได้รับ ได้ชิม ได้ทำ ได้ดมกลิ่น จากของจริงในชีวิตคน ประสบการณ์นี้ไม่เพียงแต่ผู้รับได้ประสบมาด้วยตนเองเท่านั้น แต่ยังมีคามหมายแก่ผู้ประสบด้วย

2. ประสบการณ์จำลอง (Contrived Experience) เป็นการถ่ายทอดจำลองแบบจากของจริง เพราะของจริงนั้นอาจจะใหญ่โตหรือซับซ้อนเกินไปถ้าใช้ของจำลอง อาจทำให้เข้าใจได้ง่ายกว่า เช่น แผนผังเมือง ดูแผนผังจะเข้าใจง่ายขึ้นและเสียเวลาน้อยกว่าที่จะไปดูให้ครบถ้วนทุกหนทุกแห่งของเมือง ประสบการณ์นี้ ได้แก่ ของตัวอย่าง (Specimen) หุ่นจำลอง (Model) เป็นต้น

3. ประสบการณ์นาฏการ (Dramatized Experiences) บางแห่งเรียนการแสดงละคร การมีส่วนร่วมในการแสดงละคร โดยเป็นผู้แสดงหรือผู้ดูก็ตามจะช่วยให้ผู้เรียนได้เข้าใจสภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้มากที่สุด เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กทำงานร่วมกันประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาเนื้อเรื่องที่จะแสดงการจัดฉาก การบอกบท ดนตรี การแต่งบทละคร เป็นต้น เหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนรู้จักแบ่งหน้าที่และทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การสาธิต (Demonstration) คือ การทำให้ดูเป็นตัวอย่างประกอบการอธิบาย การสาธิตที่ดีย่อมต้องมีอุปกรณ์และผู้สาธิตควรรู้จักใช้อุปกรณ์การสาธิตนั้นด้วย การสาธิตอาจจะใช้ได้เกือบทุกวิชา เช่น การสอนภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ ครูอาจออกเสียงที่ถูกต้องให้นักเรียนฟัง

5. การศึกษานอกสถานที่ (Field Trip หรือ Study Trip) หรือ ทัศนศึกษา ทัศนاجر หมายถึงการจัดพานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และความรู้กว้างขวางขึ้นเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบกับบางสิ่งโดยตรง ซึ่งไม่สามารถจะจัดได้ในห้องเรียน เช่น การไปชมสิ่งที่น่าสนใจที่ฟาร์มโรงงาน ตลอดจนสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

6. นิทรรศการ (Exhibits) หมายถึงการจัดแสดงสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ดูหรือบางทีอาจจัดให้มีการสาธิตหรือฉายภาพยนตร์ด้วยก็ได้ ผู้เรียนก็เรียนด้วยการไปดูเป็นส่วนใหญ่

7. โทรทัศน์และภาพยนตร์ (Television and Motion) รายการโทรทัศน์จะช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นได้ยินเสียงเหตุการณ์และความเป็นไปต่าง ๆ ได้ในขณะที่เดียวกับที่มีการถ่ายทอดเหตุการณ์นั้น ๆ อยู่ ภาพยนตร์ก็สามารถจำลองเหตุการณ์มาให้ดูและได้ฟังใกล้เคียงกับความเป็นจริง แม้จะไม่ใช้เวลาเดียวกับเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น ทั้งภาพยนตร์และโทรทัศน์จัดว่าเป็นสื่อกลางในการสาธิตได้ดีมาก

8. ภาพนิ่ง วิद्यุ และการบันทึกเสียง (Still Picture, Radio and Recording) ภาพนิ่ง ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพโปร่งใส สไลด์ ฯลฯ เกี่ยวกับการแลเห็น ส่วนวิद्यุและการบันทึกเสียงเกี่ยวกับการฟังทั้งภาพนิ่ง วิद्यุและการบันทึกเสียง สามารถใช้กับการเรียนรายบุคคลและเป็นหมู่ภาพนิ่งถ้าจะใช้กับนักเรียนจำนวนมากควรใช้กับเครื่องฉายเพราะจะทำให้ได้ภาพที่ขยายใหญ่ ภาพนิ่งประเภทภาพถ่าย ภาพวาดที่ไม่โปร่งใส เช่น สไลด์ ใช้กับเครื่องฉายสไลด์ (Slide Projector) ฟิล์มสตริปใช้กับเครื่องฉายฟิล์มสตริป (Filmstrip Projector) ภาพโปร่งใสขนาด 7x7 นิ้ว หรือ 10x10 ใช้กับเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ (Overhead Projector) ในวิชาการฝีมือ ครูมักจะต้องทำการสาธิตให้นักเรียนสังเกตวิธีปฏิบัติเป็นขั้น ๆ ไป เป็นต้น

9. ทัศนสัญลักษณ์ (Visual Symbols) ได้แก่ แผนที่ แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ ภาพโฆษณา การ์ตูน ซึ่งมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์สำหรับถ่ายทอดความหมายได้รวดเร็ว ทัศนสัญลักษณ์เหล่านี้เรานำมาใช้แทนความหมายที่เป็นข้อเท็จจริง แนวความคิดบางที่ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการอธิบายเพิ่มเติมบ้างตามสมควรที่จะได้รับประสบการณ์ภาษาสัญลักษณ์ด้วยและถ้าผู้เรียนได้ฝึกลงมือทำด้วยตนเอง จะทำให้เข้าใจเกี่ยวกับภาษาของสัญลักษณ์ยิ่งขึ้น

10. วจนลักษณ์ (Verbal Symbols) อุปกรณ์การสอนประเภทนี้ ได้แก่ ตัวหนังสือ ตัวอักษรหรือคำพูด ผู้ที่จะเข้าใจสัญลักษณ์นี้ได้ต้องอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นรากฐานมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม การพูดและการเขียนนี้มีประโยชน์มากในการสื่อความหมายในปัจจุบัน

ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้ง 10 ชั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

ชั้นที่ 1-3 เป็น Directed Experience เกิดการเรียนรู้โดยการกระทำ

ชั้นที่ 4-8 เป็น Iconic Experience เป็นการเรียนรู้โดยการสังเกต

ชั้นที่ 9-10 เป็น Symbolic Experience เป็นการเรียนรู้ผ่านทางสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรม

การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของชุมชน

เอเบลล์ (Abell, 1991) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการที่ครบถ้วนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการดำเนินการ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุและความต้องการ
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ซึ่งทั้ง 4 ขั้นตอน จึงถือเป็นหลักในการดำเนินงานด้านการพัฒนาที่เน้นการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยังเป็นแนวคิดเชิงระบบที่มีกระบวนการ ขั้นตอนหลายประการ ซึ่งแชดดีดและคณะ (Shadid et al., 1982) กล่าวว่า กระบวนการของการมีส่วนร่วมมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการกำหนดความต้องการและจัดลำดับของความสำคัญ ในการวางแผนและการตัดสินใจปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นการมีส่วนร่วมในส่วนที่เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของการดำเนินงาน เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานและประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตก็คือ ความเห็นชอบและความคาดหวังซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

กระบวนการมีส่วนร่วมในแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนนั้น ประเวศ วะสี (2544) ได้เสนอถึงความสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนให้เกิดปัญญาว่า เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของสังคมทั้งหมดร่วมกัน ความเข้มแข็งทางปัญญาเกิดจากลักษณะ 5 ประการ คือ

1. สติปัญญาของคนทั้งหมด
2. โครงสร้างของสมอง
3. กระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความเข้มแข็งทางปัญญา
4. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
5. ความสามารถในการสร้างความรู้ใหม่

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยโดยตลอดนานกว่า 25 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ เมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ขอให้สำนักพระราชเลขาธิการนำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยและพระบรมราชานุญาตนำบทความนี้ไปเผยแพร่ ซึ่งเมื่อได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาปรับปรุงแก้ไขพระราชทาน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าพระราชทานพระบรมราชานุญาต ตามที่ขอพระมหากรุณาตามหนังสือสำนักพระราชเลขาธิการ ที่ รล 0003/18888 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำรินี้ คือทางสายกลาง เพื่อมุ่งสู่มาตรฐาน ความพออยู่ พอกิน และส่งผลให้เกิดความมั่นคงในการดำรงชีวิต และสามารถพึ่งตนเองได้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542) ได้กล่าวถึงนัยสำคัญของแนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ

1. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” โดยเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอ กับความต้องการในครัวเรือนก่อน เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า
2. เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ให้หลากหลาย เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร เพื่อให้เกิดเครือข่ายที่กว้างขวางและองค์กรชาวบ้านเหล่านี้ จะเข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
3. เศรษฐกิจพอเพียงต้องอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ซึ่งจะเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากจะให้เกิดรายได้แล้วยังช่วยให้เกิดความมั่นคงทางสถาบันชุมชน สถาบันครอบครัว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการรักษาประเพณีของท้องถิ่นด้วย

การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

วิทยา อธิปอนันต์ (2542) สรุปภาพรวมของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิด สุขุม ดันติเวชกุล (2542) ผสมผสานกับแผนงานของกรมส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียงหากจะกล่าวในภาพรวมแล้วเป็นความสามารถของชุมชนเมืองรัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิด เพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่างๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคล ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างไม่เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างพอประมาณตนตามฐานะตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงไหลตามกระแสวัตถุนิยม มีอิสรภาพไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกรเป็นความสามารถในการจัดการและจัดสรรพื้นที่ โดยเฉพาะแหล่งน้ำ ดิน และกิจกรรมการเกษตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร โดยนำเรื่องทฤษฎีใหม่ขั้นที่หนึ่ง : ฐานการผลิตความพอเพียงมาใช้ในไร่ของตนเอง ซึ่งการผลิตการเกษตรสำหรับเกษตรกรในชนบทนั้นจะต้องทำการผลิตในลักษณะพึ่งพาอาศัยทรัพยากรในไร่นาและทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เน้นการพึ่งพาและผสมผสานภายในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นการพัฒนาไร่นาสู่ความยั่งยืน

ดังนั้น แนวทางการทำการเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงให้พออยู่พอกินโดยมุ่งเน้นหาข้าวปลาก่อนมุ่งเน้นหาเงินทอง หรือกล่าวได้ว่า ทำมาหากินก่อนทำมาค้าขาย พอสรุปแนวทางการผลิตการเกษตรได้ ดังนี้

1. ส่งเสริมการทำไร่นาสวนผสมและเกษตรผสมผสาน
2. ส่งเสริมการปลูกพืชผักสวนครัว ลดค่าใช้จ่าย
3. ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และใช้วัสดุเหลือใช้เป็นปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย) เพื่อลดค่าใช้จ่ายและบำรุงดิน
4. ส่งเสริมการเพาะเห็ดฟาง จากวัสดุเหลือใช้ในไร่นา
5. ส่งเสริมการปลูกไม้ผลสวนหลังบ้าน และไม้ใช้สอยในครัวเรือน
6. ส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพร ช่วยส่งเสริมสุขภาพอนามัย
7. การเลี้ยงปลาในร่องสวนในนาข้าวและแหล่งน้ำ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนและรายได้เสริม
8. การเลี้ยงไก่พื้นเมือง และไก่ไข่ ประมาณ 10-15 ตัวต่อครัวเรือน เพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน โดยใช้เศษอาหาร รำ และปลายข้าวจากผลผลิตการทำนา ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์จากการปลูกพืชไร่ เป็นต้น
9. การทำก๊าซชีวภาพจากมูลสัตว์
10. อื่น ๆ ที่เน้นการพึ่งพาทรัพยากรและเทคโนโลยีของชุมชน

ทฤษฎีใหม่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทย ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน ด้วยทรงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศ ฝนตกไม่สม่ำเสมอ ฝนทิ้งช่วง น้ำ

ไหลป่าเมื่อฝนตกหนัก อันเกิดจากสภาพป่าถูกทำลาย เกิดภาวะแห้งแล้งและเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรและการบริโภคในครัวเรือนเกือบทุกภาคของประเทศ ระดับน้ำในแม่น้ำลำธารต่าง ๆ ลดต่ำจนบางแห่งแห้งขอด อันถือเป็นวิกฤตที่สำคัญของชาชนบทของประเทศร่วมกัน ซึ่งผลกระทบต่อประชากรทั้งประเทศพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงทราบด้วยพระปรีชาญาณของพระองค์และทรงมีพระราชดำริที่จะแก้ไขปัญหาก็แล้วและยกระดับพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในภาคเกษตรกรรมให้เกิดความ “พออยู่พอกิน” พระองค์ทรงมีพระวินิจฉัย คำนวณ สืบหา รวบรวมข้อมูล และทดสอบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ดิน พันธุ์พืชเพื่อบริโภคและอุปโภค เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในพื้นที่ของตนเอง โดยตั้งเป็น “ทฤษฎีใหม่” ซึ่งผ่านการสรุปผลจากการทดลองของมูลนิธิชัยพัฒนาในพระองค์ที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลห้วยบง และตำบลเขาดินพัฒนา โดยการผสมผสานทั้งพืช สัตว์และประมง ให้มีความหลากหลายนานาพันธุ์บนเส้นทางการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยทำการเกษตรในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิด “พออยู่พอกิน” ในระยะแรก ๆ

หลักการของทฤษฎีใหม่ 3 ขั้นตอน

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่หนึ่ง การผลิตเป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกิน ไม่อดอยาก

1. เป็นรูปแบบการทำเกษตร สำหรับเกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ทำกินประมาณ 15 ไร่
 2. เกษตรกรสามารถทำการเกษตรเลี้ยงตัวเองได้ในระดับที่พออยู่พอกิน
 3. เกษตรกรทำการผลิตข้าวไว้เพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก หากผลผลิตเหลือจึงจำหน่าย
 4. เกษตรกรทำการปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดในลักษณะปลูกพืชผสมผสาน เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ และพืชผัก เป็นต้น
 5. มีแหล่งน้ำ (สระน้ำ) ในไร่นาสามารถเก็บน้ำไว้ใช้ได้ เมื่อมีการขาดแคลนน้ำ เช่น ฝนทิ้งช่วง ในฤดูฝนและความแห้งแล้งในฤดูแล้ง
 6. สัดส่วนการใช้พื้นที่ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ได้แก่ 30 : 30 : 30 : 10 ถ้าคิดตามสัดส่วนตัวเลขในพื้นที่ 15 ไร่ จะเป็นบ่อน้ำ 4.5 ไร่ นาข้าว 4.5 ไร่ ไม้ผล พืชไร่ พืชผัก 4.5 ไร่ และที่อยู่อาศัย 1.5 ไร่ แต่เพื่อให้ตัวเลขลงตัวและง่ายต่อการจดจำ ในพื้นที่ 15 ไร่ กรมส่งเสริมการเกษตร (2540: 6 อ้างถึงมูลนิธิชัยพัฒนา) ได้ประมาณการแบ่งการใช้พื้นที่ 15 ไร่ ไว้ดังนี้
 - 6.1 สระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร (ประมาณ ร้อยละ 30 ของพื้นที่)
 - 6.2 นาข้าว 5 ไร่ (ประมาณ ร้อยละ 30 ของพื้นที่)
 - 6.3 พื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก 5 ไร่ (ประมาณ ร้อยละ 30 ของพื้นที่)
 - 6.4 ที่อยู่อาศัย และอื่น ๆ 2 ไร่ (ประมาณ ร้อยละ 10 ของพื้นที่)
- โดยยึดหลักพื้นที่การเกษตรควรมีพื้นที่ปลูกข้าวอย่างน้อย 5 ไร่ เพื่อให้เพียงพอต่อการบริโภคตลอดปี และพื้นที่ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ และพืชผัก อีก 5 ไร่ รวมพื้นที่ 10 ไร่ ที่มีความต้องการใช้น้ำไร่ละ 1,000 ลูกบาศก์เมตร พื้นที่ 10 ไร่ จึงต้องการใช้น้ำทั้งสิ้นอย่างน้อย 10,000 ลูกบาศก์เมตร ซึ่งสระน้ำ 3 ไร่ ลึก 4 เมตร สามารถจุน้ำได้ 19,200 ลูกบาศก์เมตร

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่สอง เกษตรกรรวมพลังกันในรูปแบบกลุ่มหรือสหกรณ์ร่วมแรง

1. การผลิต
2. การตลาด
3. การเป็นอยู่
4. สวัสดิการ
5. การศึกษา
6. สังคมและศาสนา

เพื่อให้พอมีกินมีใช้ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปพร้อม ๆ กันไม่รวยคนเดียว

ทฤษฎีใหม่ : ขั้นที่สาม ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี ตั้งและบริการร้านสหกรณ์ช่วยกันลงทุนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท ซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรอย่างเดียว

ดังนั้นการพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่นี้ จึงมีความจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อม จึงเกิดประโยชน์สูงสุด

ไร่นาสวนผสม

อัจฉรา จิตตลดากรและบำเพ็ญ เขียวหวาน (2540) ได้ให้ความหมายไร่นาสวนผสมไว้ว่า เป็นการจัดระบบการปลูกพืชที่มีการทำกิจกรรมหลายประเภทในฟาร์มทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และประมง แต่เน้นในการกระจายการผลิตเพื่อลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน และการผลิตเพื่อตอบสนองการบริโภค ไม่เน้นการเกื้อกูลกันของกิจกรรมการเกษตร อย่างไรก็ตามการเกื้อกูลกันของกิจกรรมในไร่นาสวนผสม อาจเกิดขึ้นได้ แต่เป็นการเกื้อกูลที่เกิดขึ้นเองมากกว่าที่จะเกิดขึ้นโดยการจัดการ

เกษตรผสมผสาน

หมายถึง การทำกิจกรรมการเกษตรหลาย ๆ อย่างในฟาร์ม ทั้งกิจกรรมการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ การประมงและกิจกรรมอื่น ๆ ที่สามารถเกื้อกูลผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในฟาร์ม คือ ที่ดินและแรงงานอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการผลิต ตลอดจนนำวัสดุเศษเหลือในฟาร์ม มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่นการเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา เป็นต้น (กรมส่งเสริมการเกษตร อ่างใน อัจฉรา จิตตลดากรและบำเพ็ญ เขียวหวาน 2540)

กล่าวโดยสรุป "ทฤษฎีใหม่" การทำไร่นาสวนผสมและการเกษตรผสมผสาน เป็นการจัดการทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจัดการทรัพยากรดิน น้ำ และปัจจัยอื่น ๆ ให้เกิดกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลายทั้งข้าว พืชไร่ พืชผัก ไม้ผล ปศุสัตว์ และประมง ในพื้นที่จำกัด เพื่อความมั่นคงในความเพียงพอของปัจจัย 4 เพื่อการดำรงชีวิต

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ (2550) ศึกษาถึง “คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน กรณีศึกษา:เกษตรกร ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผลการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากรวมถึงด้านความพอประมาณ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรมและความมีเหตุผลอยู่ในระดับมากและระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงานคือ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรสรายได้ ส่วนปัจจัยด้านเพศเป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อคุณภาพชีวิตทั้งสองด้าน

จตุพล ยะจอม (2552) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับความรู้ความเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะประเด็นหัวข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุดได้แก่ ประเด็นความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลความมีภูมิคุ้มกันในตัว รองลงมาได้แก่ ประเด็นการดำเนินชีวิตทางสายกลางถือเป็นเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนั้น ยังได้แสดงความคิดเห็นว่าเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัส ไว้เพื่อชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต ให้แก่พสกนิกรชาวไทย 2) ระดับการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่จะเป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ในส่วนของการปลูกพืชผักสวนครัวไว้กินเองในครัวเรือน อีกประการหนึ่งที่น่าสนใจในการดำเนินชีวิตก็คือการประหยัดอดออม ใช้จ่ายอย่างประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ้งเฟ้อ 3) ระดับการมีส่วนร่วมกับชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงนั้น อยู่ในระดับปานกลาง โดยการเข้าร่วมรวมกลุ่มเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านกองทุนอื่น ๆ มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด 4) การดำเนินการของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับปานกลาง โดยการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อที่จะเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน เช่น การรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ การรวมกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและประเด็นที่ชุมชนมีความสำคัญคือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันไม่ทอดทิ้งกันก็เป็นประเด็นที่ชุมชนใช้ในการดำเนินการมากเช่นเดียวกัน

เอื้องทิพย์ เกตุกราย (2551) การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชน ตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า อยู่ในระดับ

ปานกลาง ทั้ง 3 องค์ประกอบ คือ การมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ความพอประมาณ และความมีเหตุผล ส่วนการประยุกต์ใช้เงื่อนไขของเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า เงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และเงื่อนไขความรู้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนในตำบลคลองพระอุดม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาอายุ อาชีพ แหล่งความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง และระดับความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

บทที่ 3 วิธีการวิจัย

(Research Methodologies)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ร่วมในการวิจัยในครั้งนี้คือเกษตรกรและเยาวชนในตำบลเกาะโพธิ์ ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เยาวชน และเกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์ ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีจำนวน 20 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1.1 ประกอบอาชีพการเกษตรที่มีการจัดการผลิตพืช สัตว์ ประมง ในพื้นที่เดียวกันตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสมและทฤษฎีใหม่

1.2 มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 2 ปี

1.3 เป็นผู้นำเกษตรกรที่เกษตรกรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงยอมรับเป็นตัวอย่าง

2. เยาวชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 8 ปี ถึง 14 ปี ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีจำนวน 20 คน เพื่อเข้าค่ายเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผลิตสื่อและสร้างกิจกรรม

3. เกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์ ใช้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 50 คน โดยกลุ่มตัวอย่างมีคุณสมบัติดังนี้

3.1 เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรเป็นหลักและอาศัยอยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก

3.2 ต้องเป็นผู้ที่สนใจและต้องการทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เยาวชนพัฒนาขึ้นได้อย่างต่อเนื่องตลอดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. การจัดสนทนากลุ่มเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

การจัดสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการและความจำเป็น (Need Assessment) ในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกับผู้นำเกษตรกร

2. สื่อและค่ายกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
สื่อและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นสื่อและกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ ผลิตโดยเยาวชน
3. แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถาม
ใช้เก็บข้อมูลกับเกษตรกรทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

แบบทดสอบความรู้ แบบสอบถาม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสังเกตด้วยตนเอง โดยการสร้างแบบทดสอบความรู้ แบบสอบถาม มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวการสร้างแบบทดสอบความรู้ แบบสอบถาม จากเอกสารตำราต่าง ๆ
2. สร้างแบบทดสอบความรู้ แบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
3. นำแบบทดสอบความรู้ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด โดยการหาความยากง่ายและหาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบทุกข้อ โดยถือเกณฑ์ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จึงถือว่าแบบทดสอบมีคุณภาพ ผลการวิเคราะห์แบบทดสอบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการผลมีความยากง่ายระหว่าง 0.21 - 0.58 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.29 - 0.86 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.79 และแบบทดสอบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีความยากง่ายระหว่าง 0.22 - 0.61 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 - 0.79 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.81

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพของคำถามแต่ละข้อว่า แต่ละคำถามนั้นผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจตรงกันหรือไม่ เวลาที่ใช้ในการสอบถาม ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของคำถามและคำตอบโดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นอัลฟ่า (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (Cronbach, 1970) ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามด้านความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87 ด้านทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ค่าความเชื่อมั่น 0.82 ด้านการปรับใช้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ค่าความเชื่อมั่น 0.85 และด้านการได้รับประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้ค่าความเชื่อมั่น 0.81

5. นำแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านเกณฑ์เรียบร้อยแล้วนำไปใช้ในเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บข้อมูลและการกำหนดพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่อยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งเหตุผลในการเลือกพื้นที่ตำบลเกาะโพธิ์ คือ

1. เป็นตำบลที่เป็นแหล่งที่มีการทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงกล่าวคือมีพื้นที่และครัวเรือนเกษตรกรที่ทำการเกษตรในรูปแบบไร่นาสวนผสมเกษตรผสมผสานหรือทฤษฎีใหม่
2. เป็นตำบลที่มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการส่งเสริมการเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยมีกระบวนการดำเนินงานแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. เตรียมผู้มีส่วนร่วมและข้อมูลในการพัฒนาเครื่องมือและสื่อเพื่อการเรียนรู้

กลุ่มผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 20 คน ที่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

เยาวชนในตำบลเกาะโพธิ์ ที่มีอายุตั้งแต่ 8 ถึง 14 ปี จากหมู่บ้านจำนวน 20 คน ที่ผ่านการเข้าค่ายเรียนรู้ เพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและเผยแพร่สื่อเพื่อการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

สร้างความสัมพันธ์และศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาเครื่องมือ สื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

2. การสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการความจำเป็นร่วมกับกลุ่มผู้นำเกษตรกร โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้ววางแผนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยกับกลุ่มผู้นำเกษตรกรโดยมีขั้นตอนดังนี้

- 2.1.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการจากหนังสือ ตำรา เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เพื่อกำหนดโครงสร้างและขอบเขตของเนื้อหา
- 2.1.3 ออกแบบประเด็นสนทนาเพื่อการสนทนาอย่างมีส่วนร่วม

2.2 ขั้นตอนเตรียมการ

2.2.1 ผู้วิจัยประสานกับกลุ่มผู้นำเกษตรกร เพื่อขออนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการจัดการสนทนากลุ่ม

2.2.2 จัดเตรียมสถานที่ประชุม และวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ

2.2.3 เตรียมการในเรื่องของเครื่องดื่มและผลไม้

2.2.4 เตรียมผู้ช่วยในการสนทนา บันทึกภาพและบันทึกเสียง

2.3 ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยกับกลุ่มผู้นำเกษตรกรโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยแนะนำตนเองและคณะทำงาน พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มและแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนาแต่ละคน

2.3.2 สนทนาในเรื่องทั่ว ๆ ไป เพื่อสร้างบรรยากาศของความคุ้นเคยความเป็นกันเอง

2.3.3 ผู้วิจัยกับกลุ่มผู้นำเกษตรกรร่วมดำเนินการสนทนากลุ่มโดยมีประเด็นในการพูดคุย คือ หลักการและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมให้กับเกษตรกร (วิธีคิดและวิธีดำเนินการ) ปัญหาอุปสรรคที่พบจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งสาเหตุข้อเสนอแนะ และแนวทางในการพัฒนาสื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2.3.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยดำเนินการวิจัยบันทึกผลของการจัดการสนทนากลุ่ม นอกจากการจดบันทึกยังมีการสังเกต การบันทึกภาพและบันทึกเสียงด้วย

2.3.5 หลังดำเนินการสนทนากลุ่มเสร็จสิ้น ผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมสนทนาสรุปผลการสนทนาตามประเด็นที่กำหนด

2.4 ขั้นสรุปผลการสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยทำการสรุปผลร่วมกับผู้นำเกษตรกร จากการจัดเวทีแบบมีส่วนร่วมดังนี้

2.4.1 สรุปผลการสนทนากลุ่มในแต่ละประเด็น

2.4.2 สรุปผลเพื่อกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมค่ายการเรียนรู้ ในผลิตสื่อและกิจกรรมให้กับเยาวชนในชุมชน แนวทางการเข้าร่วมกิจกรรมของเกษตรกร

3. การจัดค่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อ การวางแผนการดำเนินการกิจกรรม

ผู้วิจัยกับผู้นำเกษตรกร ร่วมกันการออกแบบค่ายการเรียนรู้และวางแผนการทำกิจกรรม โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนาจากเวทีการสนทนากลุ่ม

3.2 ออกแบบหลักสูตรค่ายการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 รับสมัครเยาวชนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรม“ค่ายการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง”

3.4 จัดกิจกรรมค่ายการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 วางแผนการทำกิจกรรมของเกษตรกรที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3.6 ผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4. การใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้วิจัย ผู้นำเกษตรกรและเยาวชนร่วมกันประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีขั้นตอนดังนี้

4.1 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่วางแผนไว้ ให้เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้รับทราบและเข้าร่วมกิจกรรม

4.2 นำสื่อและกิจกรรมเพื่อเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เยาวชนผลิตขึ้น ไปใช้ในทำกิจกรรมกับเกษตรกรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในตำบลเกาะโพธิ์

4.3 นำผลการใช้สื่อและทำกิจกรรมมาสรุปผลร่วมกัน

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม ดังนั้นในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยจึงมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงการมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน

กระบวนการวิจัย	ผู้มีส่วนร่วม
ขั้นการสนทนากลุ่ม	
1. วางแผนการดำเนินงาน	ผู้วิจัยและผู้นำเกษตรกร
2. เตรียมการ	ผู้วิจัยและคณะทำงาน
3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม	ผู้วิจัยและผู้นำเกษตรกร
4. สรุปผลการสนทนากลุ่ม	ผู้วิจัย คณะทำงาน และผู้นำเกษตรกร
ขั้นตอนรมค่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อ	
1. วิเคราะห์ข้อมูลและออกแบบหลักสูตร	ผู้วิจัย คณะทำงาน และผู้นำเกษตรกร
2. รับสมัครเยาวชน	คณะทำงาน
3. จัดกิจกรรมค่ายการเรียนรู้	ผู้วิจัย คณะทำงาน ผู้นำเกษตรกรและเยาวชน
4. วางแผนการอบรม	ผู้วิจัย คณะทำงาน ผู้นำเกษตรกรและเยาวชน
5. ผลิตสื่อเพื่ออบรม	ผู้วิจัย คณะทำงาน ผู้นำเกษตรกรและเยาวชน
ขั้นการทำกิจกรรมการเรียนรู้	
1. ประชาสัมพันธ์	เกษตรกรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้	ผู้วิจัย คณะทำงาน ผู้นำเกษตรกร เยาวชน และเกษตรกรที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
3. สรุปผลการทำกิจกรรม	ผู้วิจัย คณะทำงาน ผู้นำเกษตรกรและเยาวชน

แบบแผนกระบวนการวิจัย

กระบวนการผลิตและใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

ตารางที่ 3.2 แสดงแบบแผนกระบวนการวิจัย

กลุ่มทดลอง	T1(1) Input	X1(1) (สนทนา กลุ่ม)	T2(1) Output	X2(2) (ค่ายการ เรียนรู้) (ผลิตสื่อ)	T3(3) Pre- test	X3(3) ใช้สื่อ/ กิจกรรม	T4(3) Post- test
• ผู้นำเกษตรกร(1)							
• เยาวชน (2)							
• เกษตรกร (3)							

เมื่อกำหนดให้

T1(1) หมายถึง การวางแผนก่อนการสนทนากลุ่มกับผู้นำเกษตรกร

T2(1) หมายถึง สรุปผลการสนทนากลุ่ม เพื่อวางแผนการจัดทำค่ายเยาวชนผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้และสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

T3(3) หมายถึง ประเมินผลด้วยแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามก่อนการใช้สื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

T4(3) หมายถึง ประเมินผลด้วยแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามหลังการใช้สื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้และสรุปผล

X1(1) หมายถึง การสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน

X2(2) หมายถึง การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้และผลิตสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

X3(3) หมายถึง การใช้สื่อและกิจกรรมในจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

แบบแผนการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

ใช้สื่อกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว และประเมินด้วยแบบสอบถามก่อนและหลังการได้รับสื่อเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้การวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design ดังนี้

ตารางที่ 3.3 แสดงการวิจัยแบบ One Group Pre-test Post-test Design

กลุ่ม	ประเมินก่อนใช้สื่อ	ทดลอง	ประเมินหลังใช้สื่อ
เกษตรกร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	T1	X	T2

เมื่อกำหนดให้

T1 หมายถึง การประเมินด้วยแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามก่อนการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

T2 หมายถึง การประเมินด้วยแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามหลังการทำกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

X หมายถึง การใช้สื่อและกิจกรรมในจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้

การดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเรียนรู้

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อและกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก จำนวน 50 คน ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดค่ายการเรียนรู้ให้เยาวชน
2. ผลิตสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้โดยเยาวชน
3. ประเมินผลก่อนการทำกิจกรรมและใช้สื่อ (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบความรู้กับเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์
4. ทำกิจกรรมและใช้สื่อเพื่อการเรียนรู้กับเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์
5. ประเมินผลหลังใช้สื่อและการทำกิจกรรม (Post-test) ด้วยแบบทดสอบความรู้และแบบสอบถามกับเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์

ภาพที่ 3.1 ขั้นตอนกระบวนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ
2. การประเมินความรู้ ใช้ค่าร้อยละ
3. การเฝ้าระวังความพึงพอใจ ทักษะคิด การปรับใช้ ผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ด้านการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรที่เข้ารับการทำการกิจกรรมก่อนและหลังการใช้สื่อและกิจกรรม โดยใช้สูตร t-Dependent

เกณฑ์การแปลผลข้อมูล

เกณฑ์การแปลผลระดับความรู้ ใช้สูตรดังนี้

$$\text{ความกว้างของอัตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เกณฑ์การแปลผลความพึงพอใจ ทักษะคิด การปรับใช้ ผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรในตำบลเกาะโพธิ์โดยใช้เกณฑ์ตามแนวทางของเบสท์ (Best 1981) ดังนี้

4.51 - 5.00 แปลความหมายว่า	ระดับมากที่สุด
3.51 - 4.50 แปลความหมายว่า	ระดับมาก
2.51 - 3.50 แปลความหมายว่า	ระดับปานกลาง
1.51 - 2.50 แปลความหมายว่า	ระดับน้อย
1.00 - 1.50 แปลความหมายว่า	ระดับน้อยมาก

บทที่ 4
ผลการวิจัย
(Finding and Results)

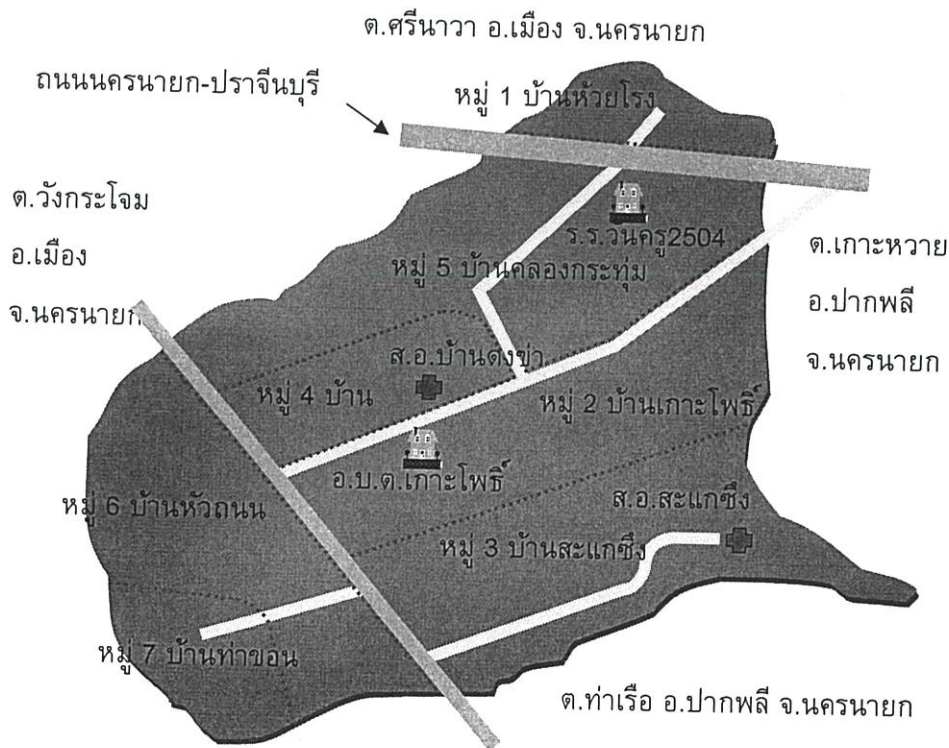
จากการศึกษาการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีผลการวิจัยและวิจารณ์ผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์

ที่มวิจัยได้ศึกษาสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่อยู่ในชุมชนที่เอื้อต่อการทำวิจัย โดยมีการสำรวจจากเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์ ดังนี้

1. สถานที่ตั้ง

ตำบลเกาะโพธิ์ เป็นตำบลขนาดเล็กตำบลหนึ่งของอำเภอปากพลี มีพื้นที่ทั้งหมด 23,125 ไร่ หรือ 37 ตารางกิโลเมตร อยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ อยู่ห่างจากอำเภอปากพลี ประมาณ 4 กิโลเมตร ปกครองโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ ซึ่งได้รับการยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลและมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นหน่วยงานราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2540 โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 แผนที่ของตำบลเกาะโพธิ์ จังหวัดนครนายก

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบล ศรีนาวา อำเภอเมืองนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบล เกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบล ท่าเรือ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบล วังกระโจม อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

2. ประวัติความเป็นมา

ตำบลเกาะโพธิ์สภาพเดิมของหมู่บ้านเป็นป่าทึบ มีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่มากมาย ที่ตั้งของตำบลมีต้นไม้ล้อมรอบเหมือนเกาะ โดยเฉพาะมีต้นโพธิ์ขึ้นอยู่โดยรอบหนาแน่น จึงได้ตั้งชื่อว่า "ตำบลเกาะโพธิ์" ซึ่งตำบลเกาะโพธิ์เดิมอยู่ในเขตการปกครองของตำบลเกาะหวาย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2509 ซึ่งเดิมมีจำนวน 6 หมู่บ้าน ปัจจุบันตำบลเกาะโพธิ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอปากพลี ซึ่งประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยโรง บ้านเกาะโพธิ์ บ้านสะแกชิง บ้านดงข่า บ้านคลองกระทุ่ม บ้านหัวถนนและบ้านท่าขอน

3. การปกครอง

ตำบลเกาะโพธิ์แบ่งการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน ดังนี้ หมู่ที่ 1 บ้านห้วยโรง มีนายบุญยัง จันทร์ศรี เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 บ้านเกาะโพธิ์ มีนายประดิษฐ์ เกิดใจบุญ เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3 บ้านสะแกชิง มีนายเสนาะ บุญเพื่อน เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 บ้านดงข่า นายสงว เทียนงาม เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 บ้านคลองกระทุ่ม มีนายประเดิม วงศ์อาษา เป็นกำนัน หมู่ที่ 6 บ้านหัวถนน มีนางนาตยา ตันมมาลาภรณ์ เป็นผู้ใหญ่บ้าน และหมู่ที่ 7 บ้านท่าขอน มีนางพเยาว์ กรมหัวไผ่ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ มีนายสมชาย เพิ่มเพียร เป็นนายก ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้บริหารและดูแลในหมู่บ้าน ในระดับตำบลมีองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาชุมชน มีตำรวจชุมชนเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานที่ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน นอกจากนี้ในชุมชนยังมีองค์กรอื่น ๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอสม. ชมรมสร้างสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มมีการประสานงาน เป็นเครือข่ายระดับตำบลอยู่ตลอดเวลา

4. ประชากร

ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์มีทั้งสิ้น 2,951 คน จำนวนครัวเรือน 916 ครัวเรือน เป็นเพศชาย จำนวน 1,480 คน เพศหญิง จำนวน 1,471 คน ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีเพียงเล็กน้อยค้าขายและรับจ้าง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มในฤดูฝนน้ำจะท่วมทุกปี ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้และแม่น้ำไหลผ่าน มีคลองชลประทานไหลผ่านกลางตำบล สภาพปัญหาของตำบลเกาะโพธิ์ ประกอบด้วย ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัญหาระบบการจ่ายน้ำประปาหมู่บ้าน ดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาประชาชนขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเจ็บป่วยของราษฎร การติดต่อสื่อสารและการกำจัดขยะมูลฝอย ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือนและประชากรแยกตามเพศ

หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
ม.1 บ้านห้วยโรง	205	278	311	589
ม.2 บ้านเกาะโพธิ์	77	115	127	242
ม.3 บ้านสะแกซึ้ง	152	251	262	513
ม.4 บ้านดงข่า	213	330	319	649
ม.5 บ้านคลองกระทุ่ม	121	181	167	348
ม.6 บ้านหัวถนน	123	214	225	439
ม.7 บ้านท่าขอน	125	111	60	171
รวม	916	1,480	1,471	2,951

5. สถานที่สำคัญ

ตำบลเกาะโพธิ์มีองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์เป็นหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง มีโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษาชั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนวันครู 2504 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 1 แห่ง มีโรงพยาบาลชุมชน จำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลชุมชนบ้านดงข่า รับผิดชอบ หมู่ 1 หมู่ 2 หมู่ 4 และหมู่ 5 ส่วนโรงพยาบาลชุมชนบ้านสะแกซึ้ง รับผิดชอบ หมู่ 3 หมู่ 6 และหมู่ 7 มีวัดอยู่ตามหมู่บ้านจำนวน 4 แห่ง คือ วัดห้วยโรง วัดเกาะโพธิ์ วัดสะแกซึ้ง และวัดจินดาราม (ดงข่า) ชาวตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยังคงยึดมั่นประเพณีและวัฒนธรรมสืบต่อจากบรรพบุรุษ เมื่อถึงวันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา ชาวบ้านจะมารวมตัวกันที่วัด ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 สถานที่สำคัญของตำบลเกาะโพธิ์

หมู่บ้าน	สถานที่สำคัญ				
	อบต	ร.ร.	วัด	ศูนย์เด็กฯ	โรงพยาบาลชุมชน
ม.1 บ้านห้วยโรง	-	-	1	-	-
ม.2 บ้านเกาะโพธิ์	1	-	1	-	-
ม.4 บ้านดงข่า	-	-	1	-	1
ม.3 บ้านสะแกซึ้ง	-	-	1	-	1
ม.5 บ้านคลองกระทุ่ม	-	1	-	1	-
ม.6 บ้านหัวถนน	-	-	-	-	-
ม.7 บ้านท่าขอน	-	-	-	-	-
รวม	1	1	4	1	2

6. การคมนาคม

ตำบลเกาะโพธิ์มีถนนลาดยางของทางหลวงชนบทผ่าน จากเขตตำบลวังกระโจม โดยผ่าน หมู่ที่ 2, 4, 6 ของตำบลเกาะโพธิ์ไปสิ้นสุดที่เขตตำบลท่าเรือ อ.ปากพลี จ.นครนายก

หมู่ที่ 1 มีถนนลาดยาง จากถนนสุวรรณศร เข้าวัดห้วยโรงสิ้นสุดเขตตำบลเกาะโพธิ์ ถึงเขตตำบลศรีนาวา อ.เมือง จ.นครนายก

หมู่ที่ 1 มีถนนคอนกรีต ทางเข้าซอยราษฎร์พัฒนา

หมู่ที่ 1 มีถนนคอนกรีต ทางเข้าซอยบ้านหนองปราจีน ไปสิ้นสุดเขต ตำบลบ้านใหญ่ อ.เมือง จ.นครนายก

หมู่ที่ 2 มีถนนลาดยาง หมู่ที่ 2 ไปผ่าน หมู่ 4 ไปสิ้นสุดเขตเทศบาลตำบลเกาะหวาย ระยะทาง 3 กิโลเมตร

หมู่ที่ 2 มีถนนคอนกรีต จากทางเข้าประตูน้ำ เข้าบ้านดอนทอง ระยะทาง 1 กิโลเมตร

หมู่ที่ 3 มีถนนลาดยาง จากสะพานข้ามคลองชลประทาน เข้าวัดสะแกซิ่ง

หมู่ที่ 3 มีถนนคอนกรีต ภายในหมู่บ้านสะแกซิ่ง

หมู่ที่ 4 มีถนนคอนกรีต จากทางเข้าวัดจินดาราม ไปสิ้นสุดสะพานข้ามคลองชลประทาน

หมู่ที่ 4 มีถนนคอนกรีต ทางเข้าหลังแฟลตตำรวจบ้านดงข่า

หมู่ที่ 5 มีถนนคอนกรีต จากถนนสุวรรณศร ผ่านหลังโรงเรียนวันครู 2504

หมู่ที่ 7 มีถนนคอนกรีต หน้าที่ทำการผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ไปสิ้นสุดเขตตำบลดงละคร อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

ปัจจุบันสภาพถนนในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีตและลาดยางอัดแข็ง สามารถติดต่อเชื่อมกันได้ทุกหมู่บ้าน ระยะทางระหว่างหมู่บ้านไม่ห่างกันมากนัก การเดินทางสัญจรไปมาส่วนใหญ่จะใช้รถจักรยานยนต์และรถจักรยานและมีบางรายที่ใช้รถยนต์ส่วนตัวไม่มีรถโดยสารประจำทาง ดังนั้นการคมนาคมภายในตำบลจึงมีความสะดวกรวดเร็วในการเดินทาง ส่วนประชาชนสามารถเดินทางมารับบริการ ณ สถานีอนามัยและสถานีอนามัยสะแกซิ่งใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที

ส่วนการติดต่อสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ตำบลเกาะโพธิ์ ไม่มีสถานที่ตั้งทำการไปรษณีย์โทรเลข และสถานีโทรคมนาคมอื่นๆ มีตู้โทรศัพท์สาธารณะเพียงจำนวน 9 แห่ง

7. การไฟฟ้า

ครัวเรือนส่วนใหญ่มีไฟฟ้าใช้ในพื้นที่ จำนวน 628 ครัวเรือน และมีบ้านที่ใช้พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Home System : SHS) จำนวน 8 ครัวเรือน รวมเป็น 636 ครัวเรือน

8. การประปา

ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์ ใช้น้ำประปาหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบของ อบต. จำนวน 457 ครัวเรือน คือ หมู่ที่ 2,4,5,6 หมู่ที่ 3 เป็นประปาที่หมู่บ้านดูแลเอง และหมู่ที่ 1 ใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาค

9. อาชีพและสภาพทางเศรษฐกิจ

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา เมื่อถึงช่วงที่มีการดำนาจะพากันรีบเร่งทำให้เสร็จทันฝน และเมื่อถึงช่วงเกี่ยวข้าวจะรีบเร่งเกี่ยวข้าวให้เสร็จทันเวลา ซึ่งชาวบ้านจะร่วมกันทำนากันทั้งครอบครัว จากการที่ได้ลงไปศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน พบว่า ในช่วงการเกี่ยวข้าวทุกคนที่พอมีกำลังจะไปที่นาของตนเองตั้งแต่เช้ามีด บางครั้งจะกลับถึงบ้านเมื่อมืดค่ำ หลังจากหมดฤดูทำนาบางครั้งครอบครัวจะทำสวนและเพาะเห็ดขาย จากการสอบถาม พบว่า สามารถทำรายได้ให้แก่ชาวบ้านได้พอสมควร มีชาวบ้านบางส่วนรับจ้าง จากการสอบถามชาวบ้านในตำบลเกาะโพธิ์บอกว่าถึงแม้จะรายได้ไม่มากแต่เป็นงานอิสระและทำอยู่ที่บ้านของตนเองไม่ต้องห่างบ้านหรือครอบครัว

ผลิตภัณฑ์ชุมชนชาวบ้านรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ผลิตภัณฑ์ค้าเกษตร ข้าวเจ้า พืชผักผลไม้ มะม่วง มะปราง ผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่ กลุ่มงานฝีมือปูนปั้น กลุ่มอาชีพทำปลาร้า กลุ่มโรงสีชุมชน กลุ่มการเพาะเห็ดฟาง กลุ่มอาชีพเกษตรผสมผสาน

10. ลักษณะทางสังคม และสภาพบ้านเรือน

สภาพบ้านเรือนโดยทั่วไปมีลักษณะปลูกสร้างอย่างถาวร ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว และสองชั้นทรงสูงมีใต้ถุนโล่ง ถ้าพอมีฐานะการเงินดีขึ้นจะต่อเติมชั้นล่างเพิ่มเติมเป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะปลูกชิดกันและอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบ้าน บริเวณริมถนน และกระจุกตัวกันเป็นกลุ่มๆ มีจำนวนน้อยที่ตั้งบ้านเรือนแบบโดด ๆ หรือกลุ่มน้อย 2-3 หลัง ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นระบบเครือญาติกัน มีฐานะความเป็นอยู่เป็นแบบพอเพียง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และ รับราชการบางส่วน ภาษาที่ใช้เป็น ภาษาไทย ประชาชนร้อยละ 100 นับถือศาสนาพุทธ จากการสังเกต พบว่า แทบทุกหลังคาเรือนมีรถมอเตอร์ไซด์ และบางบ้านมีรถจักรยานหรือรถเก๋ง เป็นพาหนะในการเดินทาง

11. วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อและการนับถือศาสนา

คนในตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมที่อยู่ในพื้นที่ของตำบล และส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ และชาวบ้านจะมีการประกอบพิธีต่าง ๆ ร่วมกันตามประเพณีทั่ว ๆ ไป เช่น ประเพณี บุญแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีออกพรรษา บุญสงกรานต์ และอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีพวกลาวพวนส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ อุปนิสัยมีความสามัคคี เป็นคนรักสงบ ซื่อสัตย์ ยึดมั่นในศาสนา ปฏิบัติในขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเคร่งครัด รวมตัวกันอยู่ตั้งเป็นสมาคมไทยพวนด้วย การประกอบอาชีพ คือ การทำนาเป็นอาชีพหลัก ทำไร่ ทำสวนเป็นส่วนน้อย ปัจจุบันรู้จักค้าขาย และประกอบอาชีพอื่น ๆ ความเชื่อในเรื่องผีเรือน ผีประจำหมู่บ้านเรียกว่า ศาลเจ้าปู่บ้าน หรือบางที่เรียกว่า "ศาลปู่ตา" ความเชื่อที่ว่าปู่บ้านจะเป็นผู้ดูแลรักษาลูกบ้าน ให้อยู่เย็นเป็นสุขปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เวลาเดินทางมักจะไปขอให้ปู่บ้านช่วยคุ้มครองและทุก ๆ ปี จะมีการเลี้ยง มีผู้ทำพิธี ซึ่งเรียกว่า "เจ้าจ้ำ" ส่วนผู้ประกอบพิธีชาย คือ หมอพร ประเพณีชาวลาวพวน มีประเพณีต่าง ๆ มากมาย เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว (เฮ่า) บุญข้าวจี๋ ทานข้าวเม่า บุญข้าวหลาม เช็งนางแมว สงกรานต์มีการลำพวน บายศรีพระ ความเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันชาวลาวพวน (ไทยพวน) ในตำบลเกาะโพธิ์สามารถปรับเปลี่ยนชีวิตดั้งเดิมและวิถีชีวิตในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเกาะโพธิ์

ทีมวิจัยลงสำรวจพื้นที่ในชุมชน ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเพื่อใช้เป็นข้อมูลก่อนการดำเนินการวิจัย โดยมีการศึกษาดังนี้

1. ความรู้และการประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีการดำเนินชีวิตอยู่บนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปกติวิสัยอยู่แล้ว เช่น การปลูกผักสวนครัวหรือต้นไม้ที่สามารถใช้เป็นอาหารไว้รับประทานเองในบ้าน การจัดการขยะและของเหลือใช้ และการประกอบอาชีพเสริม เป็นต้น ซึ่งการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนชาวตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลีมาเป็นส่วนหนึ่งในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนเนื่องจากสภาพพื้นที่ที่มีความพร้อม ทั้งอาคารบ้านเรือนที่แสดงถึงความพอเพียงด้วยการปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ มีการประกอบอาชีพหลายประเภท ชุมชนมีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น และมีแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเข้าไปเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี เช่น โรงเรียนสาธิตการเพาะเห็ดฟาง โรงบรรจุภัณฑ์สินค้า โรงผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ด้านเกษตรที่สามารถเห็นถึงกระบวนการปลูกพืชผักหลายชนิด โดยในชุมชนได้มีการส่งเสริมการเรียนรู้หลายโครงการ ได้แก่ โครงการจัดการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน โครงการพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปี 2550 ของจังหวัดนครนายก โครงการวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตขององค์การยูเนสโก จากการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาตลอดทำให้แต่ละครอบครัวมีรายได้เพิ่ม และสามารถลดรายจ่ายจากการปลูกพืชผักสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ และการเลี้ยงสัตว์น้ำ ในด้านของความพร้อมของชุมชน คนในชุมชนสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

การสำรวจชุมชนในรายละเอียดด้านเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ประชาชนในตำบลเกาะโพธิ์มีปัญหาในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาร้อยละ 26.00 คิดว่าตนเองไม่เข้าใจในหลักการที่แท้จริง ปัญหาด้านการออม ร้อยละ 18.00 และมีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 8.00 ที่มีปัญหาเรื่องการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ปัญหาในการประยุกต์ใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ปัญหา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เข้าใจหลักการที่แท้จริง	13	26.00
การประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ	14	28.00
การประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน	4	8.00
ปัญหาด้านการออม	9	18.00
ปัญหาอื่นๆ	10	20.00

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี สามารถนำเอาหลักปฏิบัติตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต คือ

2.1 ลักษณะกิจกรรมที่ทำ

เศรษฐกิจพอเพียงตามมุมมองของกิจกรรมในชุมชน สามารถแบ่งออกประเภทของกิจกรรมได้เป็น 3 กลุ่มกิจกรรมหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

2.1.1 กิจกรรมการผลิต จากการศึกษา พบว่า การทำการเกษตรของตำบลเกาะโพธิ์ เน้นการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพยากรภายในชุมชนอย่างคุ้มค่า เช่น การทำปุ๋ยชีวภาพ การปลูกผักสวนครัวที่ปลอดสารพิษ การทำสวนสมุนไพร การทำการเกษตรผสมผสาน เป็นต้น

2.1.2 การรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในชุมชนด้วยทุนทางสังคมที่มีอยู่ชุมชนได้รวมตัวกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดจากความรักและความเอื้ออาทรของสมาชิกในชุมชน เช่น การต้านยาเสพติด การรวมกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันผ่านศูนย์การเรียนรู้ การร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในชุมชนทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัด การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และกิจกรรมการผลิตของกลุ่มต่างๆ เช่น สีนค้ำแปรรูปจากปลา การทำไม้กวาด

2.1.3 ส่งเสริมคุณธรรมและอนุรักษ์ท้องถิ่น ส่งเสริมวิถีชีวิต วัฒนธรรมและการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนได้ริเริ่มกิจกรรม ที่มุ่งปลูกฝังจริยธรรมความดีงามและจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้เกิดขึ้นแก่สมาชิกของชุมชน เช่น กิจกรรมที่ปลูกฝังสมาชิกในชุมชนให้มีความเอื้ออาทรต่อกันมากกว่าคำนึงถึงตัวเงินหรือวัตถุเป็นพื้นฐานความสัมพันธ์ รวมทั้งกิจกรรมที่ส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนพึ่งตนเองก่อนที่จะพึ่งหรือขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

2.2 ผู้นำชุมชน

ในการประสานงานร่วมกับชุมชนสิ่งที่ทำให้งานประสบความสำเร็จส่วนหนึ่ง เกิดจากบทบาทของผู้นำชุมชน ทั้งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้แทนองค์การบริหารส่วนตำบล ภูมิปัญญาท้องถิ่นในแหล่งเรียนรู้ ที่ให้ความร่วมมือทั้งการประสานงาน การติดต่อสื่อสารร่วมกับชุมชน

2.3 การบริหารจัดการ

ในการบริหารจัดการของชุมชนทำให้เรียนรู้ถึงความเข้มแข็งที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการเกิดระบบกลุ่มในชุมชนที่จะช่วยกันพัฒนา และเปลี่ยนแนวความคิดที่ดี เป็นกลุ่มทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมีความชัดเจนในการบริหารงาน

2.4 กลไกการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจพอเพียง

2.4.1 การให้ความรู้กับกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เกิดความเข้าใจกับการถ่ายทอดความรู้ที่มีอยู่ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในพื้นที่ และศึกษาดูงานนอกเขตพื้นที่เกิดแนวคิดใหม่

2.4.2 การมีส่วนร่วม มีการร่วมกันคิดโดยการใช้ระบบการเสวนาของกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อย ถึงกระบวนการจัดทำเป็นโครงการ และแนวทางปฏิบัติการเตรียมชุมชน รวมถึงการจัดการความรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ของแต่ละบุคคล

2.4.3 การประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติ การเข้าจัดการความรู้ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ได้องค์ความรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อหาหลักในการถ่ายทอดความรู้ควบคู่กับการปฏิบัติ โดยใช้พื้นฐานความรู้ที่มีอยู่เดิมตามวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยไม่กระทบถึงการดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่

2.4.4 ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ ทั้งความรู้และทัศนคติ ชุมชนที่เข้าร่วมพัฒนาเป็นชุมชนแห่งความพอเพียง ทำให้มีการประกอบอาชีพเสริม เกิดกระบวนการของการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนของตนเอง รวมถึงการยอมรับในแนวทางปฏิบัติของแหล่งเรียนรู้ นอกเขตพื้นที่ไปศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครอบครัว

จากข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นได้ว่า ชุมชนเกาะโพธิ์มีศักยภาพในการพัฒนาไปสู่หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมาก โดยมีจุดแข็ง คือ ชาวบ้านมีงานทำ ขยันอดทน มีแรงงาน พื้นที่การเกษตรเหมาะสม มีทักษะอาชีพทางการเกษตร มีผลผลิตมากเพียงพอ และสามารถสร้างรายได้ตลอดปี และการมีอาชีพเสริม อุตสาหกรรมในครัวเรือน ค้าขาย ถักทอ สีน้าแปรรูปจากปลา จากผลผลิตทางการเกษตร จนถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อ เพื่อการส่งจำหน่ายตลาดภายในประเทศ

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการส่งเสริมสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ในการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการส่งเสริมสื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการเตรียมผู้มีส่วนร่วมจำนวน 20 คนโดยการสอนหากกลุ่มเพื่อหาความต้องการในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. จัดเตรียมทีมวิจัยหลัก ทีมวิจัยพื้นที่

ในการเตรียมทีมงานวิจัย ได้แก่ ทีมงานวิจัยหลักจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทีมงานวิจัยในพื้นที่ ประกอบด้วย นายกและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ หัวหน้าและนักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านดงข่า

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 บ้านดงข่า และ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 บ้านหัวถนน จำนวน 7 คน ซึ่งทีมงานวิจัยทั้งหมดได้มีการสนทนากลุ่ม เพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในพื้นที่ โดยมีการชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย บทบาทของผู้ร่วมวิจัย การดำเนินงานในการศึกษาและพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนและตรงกันของทีมงานวิจัย โดยมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ดังนี้

1.1 ทีมวิจัยหลัก

ทีมงานวิจัยหลัก มีบทบาทหน้าที่ประสานงานภายในโครงการวิจัยและรับผิดชอบในส่วนของการดำเนินการศึกษาวิจัย ได้แก่ การวางแผนการวิจัย การประชุมและจัดทำกิจกรรม การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย ประกอบด้วย

1.1.1 ผศ.ดร.สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช

1.1.2 ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาวิวัฒน์

1.1.3 ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม

1.2 ทีมวิจัยในพื้นที่

ทีมงานวิจัยในพื้นที่ มีบทบาทในการประสานงานภายในโครงการวิจัย ระหว่างผู้วิจัยและประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและรับผิดชอบในส่วนของการดำเนินการศึกษาวิจัย ได้แก่ การเก็บและรวบรวมข้อมูล สัมภาษณ์ประชาชน รับข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่ จัดเตรียมสถานที่เพื่อใช้ในการประชุมและจัดทำกิจกรรม ซึ่งทีมงานวิจัยประกอบด้วย

1.2.1 นายสมชาย เพิ่มสมเพียร นายกองค้การบริการส่วนตำบลเกาะโพธิ์

1.2.2 นางทวินันท์ หะมณี หัวหน้าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านดงข่า

1.2.3 นายสมพงษ์ ตีอาษา ผู้นำชุมชนตำบลเกาะโพธิ์

1.2.4 นางอุษา เพิ่มเพียร สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ หมู่ 4

1.2.5 นายนิรุทธิ์ น้อยเมือง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพบ้านดงข่า

1.2.6 ผู้ใหญ่สงว เทียนงาม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4

1.2.7 ผู้ใหญ่นาดยา ตันมาลาภรณ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6

2. ผู้วิจัยสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ทีมวิจัยสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการพบปะแนะนำตัวและโครงการที่จะทำการวิจัย และสร้างความคุ้นเคยกับเกษตรกรและเยาวชนในตำบลเพื่อสร้างความคุ้นเคย เชิญชวนเกษตรกรและเยาวชนที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

3. ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

ทีมผู้วิจัยเตรียมความพร้อมและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสำรวจกับผู้เข้าร่วมโครงการพร้อมทั้งพัฒนาแนวคิดและแนวทางการดำเนินการวิจัยแบบการมีส่วนร่วมและวิเคราะห์สถานการณ์ของชุมชนร่วมกัน ในการเตรียมความพร้อมและดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น ดังนี้

3.1 การเตรียมความพร้อม

3.1.1 การเตรียมความพร้อมผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้กำหนดผู้เข้าร่วมงานวิจัย ที่เป็นผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) ประกอบอาชีพการเกษตรที่มีการจัดการผลิตพืช สัตว์ ประมง ในพื้นที่เดียวกันตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ เกษตรผสมผสาน ไร่นาสวนผสมและทฤษฎีใหม่
- 2) มีประสบการณ์การทำงานเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงอย่างน้อย 2 ปี
- 3) เป็นผู้นำเกษตรกรที่เกษตรกรส่วนใหญ่ในหมู่บ้านเดียวกันหรือใกล้เคียงยอมรับเป็นตัวอย่าง

3.1.2 การเตรียมสถานที่ในการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทำกิจกรรม

ทีมวิจัยได้กำหนดให้สถานีอนามัยบ้านดงขำเป็นสถานที่ในการประชุมแลกเปลี่ยน ประสบการณ์และทำกิจกรรม เหตุผลในการเลือกสถานีอนามัยบ้านดงขำเพราะผู้เข้าร่วมโครงการสามารถเดินทางมาประชุมและทำกิจกรรมได้สะดวกและมีอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถใช้ในการประชุมและทำกิจกรรมร่วมกันได้เป็นอย่างดี

3.2 การสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น (Need Assessment)

ในการสนทนากลุ่มที่ทีมงานวิจัยได้เน้นให้เกษตรกรผู้ร่วมสนทนาได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งบรรยากาศในการประชุมได้มีการอภิปรายกลุ่มด้วยความเป็นกันเอง เกษตรกรผู้ร่วมสนทนามีความกระตือรือร้นในการอภิปราย ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนาและทีมวิจัยได้มีการอภิปรายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันเป็นอย่างดี โดยมีกระบวนการประชุมดังนี้

3.2.1 ทีมวิจัยและเกษตรกรผู้ร่วมสนทนาแนะนำตัวเองหลังจากนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

3.2.2 ทีมวิจัยได้เล่าถึงสถานการณ์และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นของตำบลเกาะโพธิ์ให้ผู้ร่วมสนทนาได้รับทราบ

3.2.3 ทีมวิจัยได้ตั้งประเด็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ตำบลเกาะโพธิ์ โดยได้แบ่งออกเป็นประเด็นดังนี้

- 1) สภาพทั่วไปของตำบลเกาะโพธิ์
- 2) การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์
- 3) ปัญหาอุปสรรคการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์
- 4) แนวทางการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์
- 5) การจัดค่ายการเรียนรู้ของเยาวชน เพื่อผลิตสื่อและจัดกิจกรรมในการส่งเสริมความรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

6) การดำเนินการใช้สื่อและจัดกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์

3.2.4 หลังจากนั้นผู้วิจัยและเกษตรกรผู้ร่วมสนทนาสรุปการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสื่อและกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของตำบลเกาะโพธิ์

4. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) การพัฒนาสื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น การลงพื้นที่สำรวจชุมชนและทำการสนทนากลุ่มกับผู้นำเกษตรกรที่ทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะโพธิ์ จำนวน 20 คน สามารถสรุปผลความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ได้ดังนี้

4.1 แนวทางการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

จากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นทางกลุ่มสามารถสรุปแนวทางในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

4.1.1 สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ต้องจัดไปพร้อมกันและมีเนื้อหาสอดคล้องกันทั้งสื่อและกิจกรรมเพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

4.1.2 หัวข้อเรื่องเนื้อหาของสื่อและกิจกรรมต้องตรงกับความต้องการของเกษตรกรและเหมาะสมกับสภาพของเกษตรกรจึงจะช่วยให้เกษตรกรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

4.1.3 การถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ควรเป็นประชาชนในพื้นที่ของตำบลเกาะโพธิ์ที่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

4.1.4 การทำกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่เกษตรกรทุกคนสามารถทำร่วมกันเพราะจะทำให้ได้ความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมจริงซึ่งทำให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์และร่วมประเมินผลมากขึ้น

4.1.5 การกำหนดเวลาการจัดทำสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงเวลาว่างของเกษตรกร และไม่ควรใช้เวลานานหลายวัน ใช้เวลา 1 วันเป็นเวลาที่เหมาะสม

4.1.6 การผลิตสื่อและทำกิจกรรมต้องมาจากการดำเนินงานในสถานที่จริง

4.2 สื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงความคิดเห็นทางกลุ่มได้กำหนดสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงได้ดังนี้

4.2.1 สื่อเพื่อการเรียนรู้การทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การเลือกสื่อมาใช้ในการส่งเสริมความรู้การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จะพิจารณาจากคุณลักษณะของสื่อ ความเหมาะสมของสื่อกับกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อสื่อที่มีอยู่จริงในชุมชนและความสามารถในการผลิตสื่อของเยาวชนที่มาร่วมโครงการ สามารถสรุปสื่อเพื่อการเรียนรู้ได้ดังนี้ ดังตารางที่ 4.4

- 1) วัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”
- 2) เสียงตามสายเพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”
- 3) หนังสือเพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “พอเพียงพัฒนาคน ชุมชนเกาะโพธิ์”
- 4) ไปสเตอร์รณรงค์เพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “พอเพียง พัฒนาคน ชุมชนเกาะโพธิ์”

ตารางที่ 4.4 สื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สื่อ	คุณลักษณะของสื่อ	วัตถุประสงค์
1. วัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเสนอให้เห็นทั้งภาพและเสียงทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้รวดเร็วและเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน 2. มีอิทธิพลต่อการรับรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสูง 3. สร้างความสนใจและอารมณ์ที่มีต่อเนื้อหาได้ดี 4. นำเสนอได้พร้อมกันหลายพื้นที่และเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ 	เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทางการเกษตรพอเพียงให้คนในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน
2. เสียงตามสายเพื่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถกระจายข่าวสารได้รวดเร็วเข้าถึงเกษตรกรจำนวนมากที่อยู่ในชุมชนได้เป็นอย่างดีและแม้จะอยู่ห่างไกล 2. ให้ความรู้ประสบการณ์แก่เกษตรกรได้อย่างต่อเนื่อง และสร้างแรงจูงใจทัศนคติต่อเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี 3. เป็นสื่อที่มีอยู่ในชุมชนและมีการจัดรายการอย่างต่อเนื่อง 	เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรตามแนวทางการเกษตรพอเพียงให้คนชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

สื่อ	คุณลักษณะของสื่อ	วัตถุประสงค์
3. หนังสือเพื่อการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> นำเสนอเนื้อหาสาระได้ละเอียดมาก กว่าสื่ออื่น เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ได้มีการเรียบเรียงให้เหมาะสมกับเกษตรกรและใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย โน้มน้าวหรือจูงใจเกษตรกรให้คล้อยตามได้ง่าย เนื่องจากภาษา ลีลาการเขียนและเนื้อหาที่นำเสนอเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกษตรกรเชื่อถือและคล้อยตาม 	เพื่อให้ทราบถึงสภาพของชุมชน วิถีชีวิตของชุมชน และการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่มีอยู่ภายในชุมชน
4. โปสเตอร์เพื่อการส่งเสริม	<ol style="list-style-type: none"> นำเสนอจุดเด่นของชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรได้อย่างชัดเจน เนื้อหาที่นำเสนอสามารถกระตุ้นให้มีทัศนคติ ความเชื่อและการยอมรับดี เนื่องจากเนื้อหาที่นำเสนอให้เห็นถึงขั้นตอน กระบวนการ และสามารถเน้นให้เห็นถึงเหตุผลได้อย่างชัดเจน 	เพื่อให้ทราบถึงบุคคลที่เป็นผู้นำในการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงให้คนชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจ

4.2.2 กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดกิจกรรมใช้ในการส่งเสริมความรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจะพิจารณาจาก คุณลักษณะของกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย และความสามารถของเกษตรกรที่มาร่วมโครงการ สรุปกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ได้ดังนี้ ดังตารางที่ 4.5

- คัดเลือกผู้นำการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์หอมนำเศรษฐกิจพอเพียง”
- คัดเลือกผู้นำเยาวชนส่งเสริมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “เยาวชนคนกล้า พัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง”
- การจัดงานวันเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชุมชนคนเกาะโพธิ์พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน”
- เสวนาการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “เกษตรพอเพียงตามวิถีชุมชนคนเกาะโพธิ์”

ตารางที่ 4.5 กิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรม	คุณลักษณะของกิจกรรม	วัตถุประสงค์
1. คัดเลือกผู้นำการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	<p>1. ประชาชนในชุมชนได้ประจักษ์ถึงความสามารถ จุดเด่น เอกลักษณะที่ชัดเจนของเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกแต่ละคน</p> <p>2. เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเกิดการพัฒนา ปรับปรุงตนเองให้ทันสมัย เพื่อเป็นบุคคลที่ทรงค่าของชุมชน</p>	<p>เพื่อค้นหาเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นบุคคลตัวอย่างของชุมชนและสามารถไปถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ถูกต้องต่อไป</p>
2. คัดเลือกผู้นำเยาวชนด้านการส่งเสริมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	<p>1. ประชาชนในชุมชนได้ประจักษ์ถึงความรู้ความสามารถ ของเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกแต่ละคน</p> <p>2. เยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกเกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ อยากเป็นนักนิเทศศาสตร์หรือนักสื่อสารและเป็นตัวอย่างที่ดีให้เยาวชนในชุมชนได้เห็น</p>	<p>เพื่อค้นหาเยาวชนต้นแบบที่มีความเสียสละและมีจิตสาธารณะในการส่งเสริมความรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นบุคคลตัวอย่างของเยาวชนในชุมชนและสามารถไปถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ถูกต้องต่อไป</p>
3. การจัดงานวันการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	<p>1. ได้กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการชัดเจน เนื่องจากสามารถเลือกกิจกรรมที่อยู่ในความสนใจ สร้างโอกาสการเรียนรู้ มีทัศนคติต่อการทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น</p> <p>2. สามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระไปยังเกษตรกรเป้าหมายได้อย่างถูกต้องและตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด</p> <p>3. เกิดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันภายในชุมชน และส่งเสริมการรวมพลังการทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจกันและรู้จักการแก้ปัญหาาร่วมกัน</p>	<p>เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนร่วมกัน ทำกิจกรรมและนำเอาความรู้และประสบการณ์การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป</p>

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

กิจกรรม	คุณลักษณะของกิจกรรม	วัตถุประสงค์
4. เสวนาการทำ เกษตรตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง	1. เกษตรกรที่เข้าร่วมได้รับความรู้ โดยตรงจากผู้เสวนาและมีโอกาสได้ ซักถามข้อสงสัยได้และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน 2. การเสวนาทำให้เกิดมุมมองของ ตนเองและผู้เข้าร่วมกัน และเป็นการ ยอมรับความคิดของกันและกัน	เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมี เวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และนำเอาความรู้และประสบการณ์ การทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจ พอเพียง เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำ ความรู้ที่ได้ไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันต่อไป

5. การดำเนินการใช้สื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การใช้สื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการโดยเลือกเกษตรกรที่จะเข้าร่วมโครงการ จำนวน 50 คน โดยเลือกจากเกษตรกรมีคุณสมบัติ คือ เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรเป็นหลักและอาศัยอยู่ในตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก และเป็นผู้ที่สนใจและต้องการทำการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เยาวชนพัฒนาขึ้นได้อย่างต่อเนื่องตลอดการวิจัย หลังจากนั้นดำเนินการใช้สื่อและกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 แผนการใช้สื่อและกิจกรรมในดำเนินการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สื่อ/กิจกรรม	เดือน					
	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.
1. คัดเลือกผู้นำการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	←→					
2. คัดเลือกผู้นำเยาวชนด้านการส่งเสริมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง		←→				
3. หนังสือเพื่อการเรียนรู้				←→		
4. โปสเตอร์เพื่อการส่งเสริม				←→		
5. เสียงตามสายเพื่อการเรียนรู้				←→		
6. วิทยุทัศน์เพื่อการเรียนรู้					←→	
7. การจัดงานวันเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง					←→	
8. เสวนาการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง					←→	

ตอนที่ 4 ผลการจัดค่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผลการวิเคราะห์การจัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสนทนากลุ่มผู้นำเกษตรกร มีผลการวิเคราะห์การจัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์

กำหนดผลที่ได้จากการฝึกอบรม ตามหลักสูตรฝึกอบรม ดังนี้

- 1) เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้การเกษตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน
- 2) เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ทักษะ และสามารถผลิตสื่อในการส่งเสริมความรู้การเกษตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) เพื่อสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่จะสืบสานและน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปถ่ายทอดความรู้สู่เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและสังคมต่อไป
- 4) เพื่อคัดเลือกตัวแทนเยาวชนในการทำหน้าที่เป็นตัวแทน “นักนิเทศศาสตร์” ในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนและสังคมตามวาระโอกาสอย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่ายการเรียนรู้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่ายเยาวชนเพื่อพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้ ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 เนื้อหาที่ใช้จัดค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่าย	ความรู้และทักษะ
1. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. แนวคิด หลักการ ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. องค์ประกอบและเงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	1. มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปผลิตสื่อในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
2. การผลิตรายการโทรทัศน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตวีดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้	1. การผลิตรายการโทรทัศน์เบื้องต้น 2. การเขียนบทอย่างง่ายในการผลิตรายการโทรทัศน์ 3. หลักการถ่ายภาพเคลื่อนไหว 4. การใช้กล้องวีดิทัศน์	1. มีความรู้ในการการผลิตรายการโทรทัศน์เบื้องต้น 2. มีทักษะการเขียนบทอย่างง่ายในการผลิตรายการโทรทัศน์ 3. มีทักษะในการถ่ายภาพด้วยกล้องวีดิทัศน์ได้

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

หัวข้อการเรียนรู้	เนื้อหาที่ใช้ในการจัดค่าย	ความรู้และทักษะ
	5. การตัดต่อลำดับภาพและเสียงด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป	4. มีทักษะการใช้โปรแกรมในตัดต่อลำดับภาพด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป
3. การผลิตรายการวิทยุ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อรายการวิทยุเพื่อการเรียนรู้ในการออกเสียงตามสาย	1. การผลิตรายการ 2. การเขียนบทอย่างง่ายในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง 3. การบันทึกเสียงและตัดต่อเสียงด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป	1. มีความรู้ในการการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเบื้องต้น 2. มีทักษะการเขียนบทอย่างง่ายในการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง
4. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมีความรู้เกี่ยวกับการผลิตหนังสือเพื่อการเรียนรู้และโปสเตอร์เพื่อการเผยแพร่	1. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เบื้องต้น 2. การออกแบบและจัดหน้าสื่อสิ่งพิมพ์ 3. การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	1. มีความรู้ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เบื้องต้น 2. มีทักษะการออกแบบและจัดหน้าสื่อสิ่งพิมพ์ 3. มีทักษะการใช้โปรแกรมในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

1.3 ระยะเวลาการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง มีระยะเวลาการจัดกิจกรรม จำนวน 6 วัน เพื่อให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการผลิตสื่อ พร้อมร่วมเรียนรู้จากวิทยากรที่มีความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปความรู้ไปใช้ถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.4 วันและสถานที่จัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเกษตรตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดขึ้นระหว่าง กันยายนและตุลาคม พ.ศ. 2555 ที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ ศูนย์การศึกษานอกระบบตำบลเกาะโพธิ์ และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนบ้านดงข่า ตำบลเกาะโพธิ์ เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการทดลองปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

1.5 รูปแบบการจัดกิจกรรม

รูปแบบการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการเรียนรู้ และสร้างพื้นฐานความเข้าใจในการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริมความรู้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

1.5.1 ด้านความรู้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

การบรรยายพิเศษ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เยาวชนได้รับฟังประสบการณ์ และมุมมองดีๆ เกี่ยวกับความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยากร เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อและสร้างกิจกรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เหมาะสมกับชุมชนต่อไป

รูปแบบ : การบรรยาย สัมภาษณ์ และพูดคุยสนทนาแบบเป็นกันเอง ระหว่างเยาวชนที่ร่วมโครงการ และวิทยากรรับเชิญ

วิทยากร : ผศ.ลือพงษ์ ลือนาม จากสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.5.2 การผลิตสื่อและกิจกรรมเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ “การผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้มีทักษะในการผลิตสื่อและสร้างกิจกรรมเพื่อการส่งเสริมความรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบต่างๆ

รูปแบบ : กิจกรรมที่ให้เยาวชนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและฝึกปฏิบัติในการผลิตสื่อ โดยมีกิจกรรมย่อย ดังนี้ การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการส่งเสริมความรู้ การผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการส่งเสริมความรู้ การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมความรู้

วิทยากร : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ คุหาสวรรค์เวช ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาวิวัฒน์ และนายเลิศฤทธิ์ ทรัพย์เฉลิม จากสาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

1.6 การวัดและประเมินผลเยาวชนเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้

1.6.1 ประเมินความรู้ในการผลิตสื่อเพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงก่อนและหลังการเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบความรู้

1.6.2 ประเมินความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ในการผลิตสื่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

2.1. ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนที่ร่วมค่ายการเรียนรู้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ ส่วนมากเป็นผู้หญิง ร้อยละ 60 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมากที่สุด ร้อยละ 61.10 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 22.20 น้อยที่สุด คือ ประถมศึกษา ร้อยละ 16.70 มีสถานภาพทางครอบครัว บิดามารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 66.70 รองลงมาบิดามารดาแยกกันอยู่ ร้อยละ 22.20 น้อยที่สุด คือ บิดาหรือมารดาเสียชีวิต ร้อยละ 11.10 ผู้ที่ดูแลเยาวชนคือบิดาและมารดามากที่สุด ร้อยละ 66.60 รองลงมาเป็นมารดา ร้อยละ 16.70 น้อยที่สุด คือ ญาติ ร้อยละ 5.60 อาชีพของผู้ปกครองทำเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 77.80 รองลงมาค้าขายและรับจ้าง ร้อยละ 11.10 เท่ากัน ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนที่ร่วมโครงการ

ข้อมูลทั่วไป (N = 20)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	55.60
หญิง	8	44.40
การศึกษา		
ประถมศึกษา	3	16.70
มัธยมศึกษาตอนต้น	4	22.20
มัธยมศึกษาตอนปลาย	11	61.10
สถานภาพทางครอบครัว		
บิดามารดาอยู่ด้วยกัน	12	66.70
บิดามารดาแยกกันอยู่	4	22.20
บิดาหรือมารดาเสียชีวิต	2	11.10
ผู้ดูแลเยาวชนในปัจจุบัน		
บิดามารดา	12	66.60
บิดา	2	11.10
มารดา	3	16.70
ญาติ	1	5.60
อาชีพของผู้ปกครอง		
เกษตรกรกรรม	14	77.80
ค้าขาย	2	11.10
รับจ้าง	2	11.10

2.2 ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนการดำเนินการ พบว่า เยาวชนมีความรู้มากที่สุดเกี่ยวกับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ คือ ข้อการออกแบบโปสเตอร์ที่ดี ควรมีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area) มากที่สุด ร้อยละ 88.90

รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผลิตสื่อโทรทัศน์ คือ ข้อ การซูมอิน (Zoom in) คือการปรับมุมมองให้ได้ภาพที่ใกล้ขึ้น ช่องสำหรับมองภาพ เรียกว่า วิวฟายเดอร์ (Viewfinder) ปุ่มที่ใช้สำหรับการบันทึกภาพในกล้องดิจิทัลเรียกว่า ปุ่มชัตเตอร์ การถ่ายวิดีโอที่ดีควรใช้ขาตั้งกล้องเพื่อป้องกันการสั่นไหว ร้อยละ 83.30 เท่ากัน และเรื่องเกี่ยวกับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือ

ข้อชุมชนคนเกาะโพธิ์พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน" คือ แนวคิดของงานที่จะจัดขึ้นในวันที่ 1 มิถุนายน 2556 ร้อยละ 83.30 และน้อยที่สุด คือ ข้อ Rec ที่ประภูนกล้องย่อมาจากคำว่า Recycle ร้อยละ 27.80 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 คะแนนความรู้ของเยาวชนก่อนดำเนินการค่ายการเรียนรู้

ข้อที่	ข้อคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	การประชุมอิน (Zoom in) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่ใกล้ขึ้น	15	83.30	3	16.70
2	การประชุมเอาท์ (Zoom out) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่กว้างขึ้น	10	55.60	8	44.40
3	กล้องดิจิทัล DSLR คือกล้องที่ต้องใช้ฟิล์มในการบันทึกภาพ	13	72.20	5	27.80
4	ถ้าต้องการถ่ายภาพในที่ที่มีแสงน้อยควรปรับค่า ISO ให้น้อยลง	12	66.70	6	33.30
5	ช่องสำหรับมองภาพ เรียกว่า วิวฟายเดอร์ (Viewfinder)	15	83.30	3	16.70
6	ปุ่มที่ใช้สำหรับการบันทึกภาพในกล้องดิจิทัลเรียกว่า ปุ่มชัตเตอร์	15	83.30	3	16.70
7	การถ่ายวิดีโอโดยกวาดกล้องในแนวตั้ง (บนลงล่างหรือล่างขึ้นบน) เรียกว่าการทิลท์ (Tilt)	11	61.10	7	38.90
8	การถ่ายวิดีโอโดยการกวาดกล้องในแนวระนาบ (ซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย) เรียกว่าการแพน (pan)	12	66.70	6	33.30
9	ภาพโคลสอัป (Close Up : CU) คือลักษณะการถ่ายภาพระยะใกล้	10	55.60	8	44.40
10	Rec ที่ประภูนกล้องย่อมาจากคำว่า Recycle	5	27.80	13	72.20
11	เราสามารถถ่ายภาพในที่มืดหรือในเวลากลางคืนได้โดยใช้โหมดไนท์ช็อต (Night Shot)	10	55.60	8	44.40

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
12	การถ่ายวิดีโอที่ดีควรวัดใช้ขาตั้งกล้องเพื่อป้องกันการสั่นไหว	15	83.30	3	16.70
13	มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 เซนติเมตร ยาว 29.7 เซนติเมตร	12	66.70	6	33.30
14	โปรแกรม PowerPoint ไม่สามารถ ออกแบบโปสเตอร์หรือแผ่นพับได้	12	66.70	6	33.30
15	การออกแบบโปสเตอร์ที่ดี ควรมีการเว้น ระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area)	16	88.90	2	11.10
16	เราสามารถนำภาพนิ่งมาประกอบเพลง เพื่อการนำเสนอโดยใช้โปรแกรม Movie maker เท่านั้น	11	61.10	7	38.90
17	การทำสารคดีหรือหนังสือสั้นที่ดีควรทำ สตอรี่บอร์ด (Story board) ก่อนการถ่าย ทำจริง	12	66.70	6	33.30
18	การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษ เย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บ แบบมุงหลังคา	12	66.70	6	33.30
19	ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สามารถ นำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตของ เกษตรกรได้	11	61.10	7	38.90
20	ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของ แผ่นดิน" คือ แนวคิดของงานที่จะจัดขึ้น ในวันที่ 1 มิถุนายน 2556	15	83.30	3	16.70

ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังการดำเนินการ พบว่า เยาวชนมีคะแนนความรู้มากที่สุดเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ คือข้อ การซูมอิน (Zoom in) คือการปรับมุมมองให้ได้ภาพที่ใกล้ขึ้น การซูมเอาท์ (Zoom out) คือการปรับมุมมองให้ได้ภาพที่ กว้างขึ้น เราสามารถถ่ายภาพในที่มืดหรือในเวลากลางคืนได้โดยใช้โหมดไนท์ช็อต (Night Shot) เรื่อง การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ คือข้อ มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 เซนติเมตร ยาว 29.7 เซนติเมตร โปรแกรม PowerPoint ไม่สามารถออกแบบโปสเตอร์หรือแผ่นพับได้ และเกี่ยวกับการเกษตรตามแนว เศรษฐกิจพอเพียง คือข้อ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สามารถนำมา ประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตของเกษตรกรได้ ร้อยละ 94.40 เท่ากัน

รองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ คือข้อ ช่องสำหรับมองภาพ เรียกว่า วิวฟายเดอร์ (Viewfinder) การถ่ายวิดีโอโดยการกวาดกล้องในแนวระนาบ (ซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย) เรียกว่าการแพน (pan) การถ่ายวิดีโอที่ติดตั้งกล้องเพื่อป้องกันการสั่นไหว เรื่องการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ คือข้อ การออกแบบโปสเตอร์ที่ดี ควรมีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area) เราสามารถนำภาพนิ่งมาประกอบเพลงเพื่อการนำเสนอโดยใช้โปรแกรม Movie maker เท่านั้น และเรื่องเกี่ยวกับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คือข้อ ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน" คือแนวคิดของงานที่จะจัดขึ้นในวันที่ 1 มิถุนายน 2556 ร้อยละ 88.90

น้อยที่สุด คือข้อ ถ้าต้องการถ่ายภาพในที่ที่มีแสงน้อยควรปรับค่า ISO ให้น้อยลง การทำสารคดีหรือหนังสือที่ควรทำสตอรี่บอร์ด (Story board) ก่อนการถ่ายทำจริง ร้อยละ 66.70 ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 คะแนนความรู้ของเยาวชนหลังดำเนินการค่ายการเรียนรู้

ข้อที่	ข้อความถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	การซูมอิน (Zoom in) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่ใกล้ขึ้น	17	94.40	1	5.60
2	การซูมเอาท์ (Zoom out) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่กว้างขึ้น	17	94.40	1	5.60
3	กล้องดิจิทัล DSLR คือกล้องที่ต้องใช้ฟิล์มในการบันทึกภาพ	14	77.80	4	22.20
4	ถ้าต้องการถ่ายภาพในที่ที่มีแสงน้อยควรปรับค่า ISO ให้น้อยลง	12	66.70	6	33.30
5	ช่องสำหรับมองภาพ เรียกว่า วิวฟายเดอร์ (Viewfinder)	16	88.90	2	11.10
6	ปุ่มที่ใช้สำหรับการบันทึกภาพในกล้องดิจิทัลเรียกว่า ปุ่มชัตเตอร์	13	72.20	5	27.80
7	การถ่ายวิดีโอโดยการกวาดกล้องในแนวตั้ง (บนลงล่างหรือล่างขึ้นบน) เรียกว่าการทิลท์ (Tilt)	13	72.20	5	27.80
8	การถ่ายวิดีโอโดยการกวาดกล้องในแนวระนาบ (ซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย) เรียกว่าการแพน (pan)	16	88.90	2	11.10
9	ภาพโคลสอัพ (Close Up : CU) คือลักษณะการถ่ายภาพระยะใกล้	13	72.20	5	27.80

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
10	Rec ที่ประกอบกล่องย่อมาจากคำว่า Recycle	13	72.20	5	27.80
11	เราสามารถถ่ายภาพในที่มืดหรือในเวลา กลางคืนได้โดยใช้โหมดไนท์ช็อต (Night Shot)	17	94.40	1	5.60
12	การถ่ายวิดีโอที่ดีควรใช้ขาตั้งกล้องเพื่อ ป้องกันการสั่นไหว	16	88.90	2	11.10
13	มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 เซนติเมตร ยาว 29.7 เซนติเมตร	17	94.40	1	5.60
14	โปรแกรม PowerPoint ไม่สามารถ ออกแบบไปสเตอร์หรือแผ่นพับได้	17	94.40	1	5.60
15	การออกแบบไปสเตอร์ที่ดี ควรมีการเว้น ระยะเวลาที่ปลอดภัย (safety area)	16	88.90	2	11.10
16	เราสามารถนำภาพนิ่งมาประกอบเพลง เพื่อการนำเสนอโดยใช้โปรแกรม Movie maker เท่านั้น	16	88.90	2	11.10
17	การทำสารคดีหรือหนังสือที่ควรทำ สตอรี่บอร์ด (Story board) ก่อนการถ่าย ทำจริง	12	66.70	6	33.30
18	การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษ เย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บ แบบมุงหลังคา	14	77.80	4	22.20
19	ปรัชญา เศรษฐกิจ พอเพียง ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สามารถ นำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตของ เกษตรกรได้	17	94.40	1	5.60
20	ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของ แผ่นดิน" คือแนวคิดของงานที่จะจัดขึ้น ในวันที่ 1 มิถุนายน 2556	16	88.90	2	11.10

ผลการทดสอบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 9 คะแนนและสูงสุด 17 คะแนน โดยมี คะแนนเฉลี่ยโดยรวม 13.56 คะแนน และหลังการเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ เยาวชนได้คะแนนต่ำสุด 11

คะแนนและสูงสุด 20 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 16.78 คะแนน โดยเยาวชนมีความรู้หลังการเข้าร่วมค่ายการเรียนรู้สูงกว่าก่อนฝึกอบรม 3.22 คะแนน ดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 คะแนนความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ลำดับคนที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (20 คะแนน)					
	หลังการดำเนินการ		ก่อนการดำเนินการ		ความแตกต่าง	
	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ	คะแนน	ร้อยละ
1	20	100.00	11	55.00	9	45.00
2	14	70.00	14	70.00	0	0.00
3	14	70.00	14	70.00	0	0.00
4	14	70.00	11	55.00	3	15.00
5	14	70.00	14	70.00	0	0.00
6	19	95.00	18	90.00	1	5.00
7	17	85.00	16	80.00	1	5.00
8	19	95.00	12	60.00	7	35.00
9	20	100.00	17	85.00	3	15.00
10	14	70.00	14	70.00	0	0.00
11	11	55.00	9	45.00	2	10.00
12	17	85.00	13	65.00	4	20.00
13	17	85.00	16	80.00	1	5.00
14	20	100.00	17	85.00	3	15.00
15	14	70.00	10	50.00	4	20.00
16	18	90.00	13	65.00	5	25.00
17	20	100.00	14	70.00	6	30.00
18	20	100.00	11	55.00	9	45.00
คะแนนเฉลี่ยรวม	16.78	83.90	13.56	67.80	3.22	16.10

ผลการทดสอบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ ก่อนการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 44.44 และน้อยที่สุดมีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 5.56 ส่วนเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังการดำเนินโครงการมีคะแนน

ความรู้มากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 44.44 และน้อยที่สุดมีระดับความรู้อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 5.56 ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ระดับความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ระดับความรู้	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้มาก (18 -20 คะแนน)	1	5.56	8	44.44
ระดับความรู้ปานกลาง (14 -17 คะแนน)	9	50.00	9	50.00
ระดับความรู้น้อย (น้อยกว่า 9-13 คะแนน)	8	44.44	1	5.56

2.3 ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ จำนวน 18 ราย พบว่า หลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 16.78 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 13.56 คะแนน ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนก่อนและหลังดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	18	13.56	2.57			
หลังดำเนินการ	18	16.78	2.90	4.59	17	0.00*

* = $p < 0.05$

2.4 ผลความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังดำเนินการ

ผลความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังดำเนินการ เยาวชนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านภาพรวมในการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมา คือ ด้านเนื้อหาและด้านผู้ดำเนินการอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านสื่อที่ใช้ในการอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13

ด้านเนื้อหาเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ เนื้อหาสาระสอดคล้องกับกิจกรรมและฝึกปฏิบัติและเนื้อหาสาระการอบรมสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์

อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมา คือ เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.33

ด้านกระบวนการอบรมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการฝึกอบรมครั้งนี้มีความเหมาะสม กิจกรรมระหว่างการอบรมน่าสนใจ และเวลาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 รองลงมา คือ ขั้นตอนในการอบรมต่อเนื่องและสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.22

ด้านสื่อที่ใช้ในการอบรมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมา คือ สื่อมีความชัดเจนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83

ด้านผู้ดำเนินการอบรมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่ายอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72 รองลงมา คือ สามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมได้ดีอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ให้การต้อนรับและมีมนุษยสัมพันธ์ดีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11

ด้านความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการอบรมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ท่านมีความพอใจที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้และการอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา คือ การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นและการอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.39 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ การอบรมครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06

ด้านการบริการและความสะดวกต่าง ๆ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ โสตทัศนอุปกรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 รองลงมา คือ คณะผู้ดำเนินการอบรม/วิทยากรอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ สถานที่อบรม การจัดหาอาหารและเครื่องดื่มอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.11

ด้านภาพรวมในการอบรมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 รองลงมา คือ ความน่าสนใจอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และข้อที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด คือ ความสะดวกสบายอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.44 ดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	4.39	0.50	มาก
2	เนื้อหาสาระสอดคล้องกับกิจกรรมและฝึกปฏิบัติ	4.44	0.70	มาก
3	เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม	4.33	0.67	มาก
4	เนื้อหาสาระการอบรมสอดแทรกแนวคิดที่เป็นประโยชน์	4.44	0.51	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.40	0.60	มาก
กระบวนการอบรม				
5	รูปแบบการจัดการฝึกอบรมครั้งนี้มีความเหมาะสม	4.39	0.70	มาก
6	ขั้นตอนในการอบรมต่อเนื่องและสอดคล้องกัน	4.22	0.65	มาก
7	กิจกรรมระหว่างการอบรมน่าสนใจ	4.39	0.61	มาก
8	เวลาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.39	0.50	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.35	0.62	มาก
สื่อที่ใช้ในการอบรม				
9	สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหา	4.44	0.62	มาก
10	สื่อมีความเหมาะสมกับระยะเวลา	4.17	0.71	มาก
11	สื่อมีความชัดเจน	4.28	0.67	มาก
12	สื่อมีจำนวนพอเพียงกับผู้อบรม	3.94	0.73	มาก
13	สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดอบรม	3.83	0.71	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.13	0.69	มาก
ผู้ดำเนินการอบรม				
14	สามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมได้ดี	4.56	0.51	มากที่สุด
15	สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.72	0.46	มากที่สุด
16	อำนวยความสะดวกและบริการได้อย่างเหมาะสม	4.22	0.73	มาก
17	ให้การต้อนรับและมีมนุษยสัมพันธ์ดี	4.11	0.83	มาก
18	สามารถจัดการฝึกอบรมได้อย่างราบรื่น	4.44	0.70	มาก
19	ท่านมีความศรัทธาในตัวผู้ดำเนินการอบรม	4.33	0.77	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.40	0.67	มาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการอบรม				
20	ท่านมีความพอใจที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้	4.67	0.59	มากที่สุด
21	การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น	4.39	0.61	มาก
22	การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น	4.67	0.59	มากที่สุด
23	การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น	4.39	0.70	มาก
24	การอบรมครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	4.06	0.80	มาก
25	ท่านมีความสุขและสนุกสนานในระหว่างเข้ารับการอบรม	4.33	0.69	มาก
26	ท่านชอบวิธีการอบรมในครั้งนี้	4.22	0.73	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.39	0.67	มาก
การบริการและความสะดวกต่าง ๆ				
27	สถานที่อบรม	4.11	0.90	มาก
28	โสตทัศนอุปกรณ์	4.61	0.50	มากที่สุด
29	คณะผู้ดำเนินการอบรม/วิทยากร	4.50	0.79	มาก
30	การจัดอาหารและเครื่องดื่ม	4.11	0.83	มาก
31	กิจกรรม/สันทนาการ	4.17	0.71	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.30	0.75	มาก
ภาพรวมในการอบรม				
32	ความรู้ที่ได้รับ	4.78	0.43	มากที่สุด
33	ความน่าสนใจ	4.56	0.70	มากที่สุด
34	ความสะดวกสบาย	4.39	0.70	มาก
35	ประสิทธิภาพของการจัดฝึกอบรม	4.44	0.70	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.54	0.63	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.36	0.66	มาก

ตอนที่ 5 ผลการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.00 อายุเฉลี่ย 52.50 ปี อายุน้อยที่สุด 24 ปี อายุมากที่สุด 81 ปี การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 16.00 และน้อยที่สุด ร้อยละ 2.00 มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในภาค การเกษตรโดยทำนามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาทำเกษตรผสมผสาน ร้อยละ 41.66 และน้อยที่สุด ประกอบอาชีพรับจ้างทำการเกษตรและประมง คิดเป็นร้อยละ 2.78 เท่ากัน รายได้ ต่อเดือนเฉลี่ย 14,271.20 บาท/เดือน รายจ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 6629.46 บาท/เดือน ส่วนใหญ่ไม่ มีการออมเงิน คิดเป็น ร้อยละ 66.00 ส่วนครัวเรือนที่มีการออมเงิน โดยมีเงินออม เฉลี่ย/ครัวเรือน เท่ากับ 48,566.00 บาท การเป็นหนี้ พบว่า ร้อยละ 62.00 เป็นครัวเรือนที่มีหนี้สิน โดยมีวัตถุประสงค์ การกู้เพื่อนำมาลงทุนในการทำการเกษตรเป็นหลัก ร้อยละ 66.75 รองลงมา เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว ร้อยละ 19.35 แหล่งเงินกู้หลักคือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 45.20 รองลงมาแหล่ง เงินกู้นอกระบบ ร้อยละ 32.20 และน้อยที่สุด คือ สหกรณ์และกลุ่มออมทรัพย์ ร้อยละ 22.60 ในการรับ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่รับจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 84.00 รองลงมา เป็นวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 42.00 และจากการเข้ารับการอบรมสัมมนาทางวิชาการ ร้อยละ 38.00 ส่วนน้อยที่สุด คือ นิตยสารและวารสาร ครู อาจารย์ ร้อยละ 4 เท่ากัน ดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	17	34.00
หญิง	33	66.00
อายุ (เฉลี่ย) 52.50 ปี น้อยที่สุด 24 ปี มากที่สุด 81 ปี		
การศึกษา		
ประถมศึกษา	32	64.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	2	4.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	8	16.00
อนุปริญญา/ปวส.	3	6.00

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	4	8.00
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.00
การประกอบอาชีพ*		
นอกภาคเกษตร	20	40.00
ในภาคเกษตร ได้แก่	36	72.00
- ทำนา	16	44.44
- เกษตรผสมผสาน	15	41.66
- รับจ้างทางการเกษตร	1	2.78
- ทำสวน	3	8.34
- ประมง	1	2.78
รายได้เฉลี่ย 14,271.20 บาท/เดือน น้อยที่สุด 0.00 บาท มากที่สุด 80,000.00 บาท		
รายจ่ายเฉลี่ย 6,629.46 บาท/เดือน น้อยที่สุด 0.00 บาท มากที่สุด 40,000.00 บาท		
ภาวะหนี้สิน		
ไม่มีหนี้สิน	19	38.00
มีหนี้สิน	31	62.00
หนี้สินเฉลี่ย 10,369.00 บาท/ครัวเรือน น้อยที่สุด 0.00 บาท มากที่สุด 100,000.00 บาท		
แหล่งเงินกู้ (n = 31)		
ธกส.	14	45.20
สหกรณ์/กลุ่มออมทรัพย์	7	22.60
นอกระบบ	10	32.20
วัตถุประสงค์การกู้ยืม (n = 31)		
ลงทุนทางการเกษตร	21	67.75
ใช้จ่ายในครอบครัว	6	19.35
ค่าเรียนบุตร	2	6.45
อื่น ๆ	2	6.45

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เงินออมของครอบครัว		
ไม่มี	33	66.00
มี	17	34.00
จำนวนเงินออมเฉลี่ย 48,566.00 บาท/ครัวเรือน		
จำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 3.80 คน/ครัวเรือน		
จำนวนแรงงานในครอบครัว 2 คน/ครัวเรือน		
การจ้างแรงงาน		
ไม่จ้างแรงงาน	37	74.00
มีการจ้างแรงงาน	13	26.00
สื่อที่รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง*		
โทรทัศน์	42	84.00
วิทยุกระจายเสียง	21	42.00
หนังสือพิมพ์	13	26.00
อินเทอร์เน็ต	3	6.00
นิตยสาร/วารสาร	2	4.00
ตำรา/หนังสือ	4	8.00
ครูอาจารย์	2	4.00
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	18	36.00
เพื่อน	8	16.00
ญาติ พี่น้อง	8	16.00
การอบรมสัมมนาทางวิชาการ	19	38.00

หมายเหตุ * ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการ พบว่า เกษตรกรมีคะแนนความรู้มากที่สุดเป็นข้อที่เกี่ยวกับการปลูกพืชสวนครัวปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น ไว้กินเอง เหลือจึงขาย เป็นตัวอย่างของความพออยู่พอกิน ร้อยละ 94.00

รองลงมาเป็นข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคงนั่นคือทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน และการ"พออยู่พอกิน" ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง อุ่มชูตัวเองได้พอมีพอเพียงกับตนเอง ร้อยละ 90.00

น้อยที่สุด คือข้อ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการสร้างรากฐานของประเทศทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก ร้อยละ 4.00 ดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการ

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวและเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม	43	86.00	7	14.00
2	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่ประยุกต์มาจากเกษตร ทฤษฎีใหม่	7	14.00	43	86.00
3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ และเป็นกรอบชี้แนะแนวทางหลักการ และแนวทางปฏิบัติในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	30	60.00	20	40.00
4	หัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การละทิ้งความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว	32	64.00	18	36.00
5	หัวใจสำคัญของแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น คือ การส่งเสริมการพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคงให้แก่เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรมในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอกคือ การส่งเสริม การพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคงให้แก่เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอก	38	76.00	12	24.00

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
6	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการสร้างรากฐานของประเทศทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก	2	4.00	43	86.00
7	เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น ไม่ใช่ผลิตเพื่อขาย	29	58.00	21	42.00
8	เมื่อยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องเลิกค้าขายกับภายนอก	33	66.00	17	34.00
9	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขัดกับหลักธุรกิจที่เน้นการหากำไร	18	36.00	32	64.00
10	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถใช้ของที่มีราคาแพงได้	23	46.00	27	54.00
11	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงต้องไม่มีการกู้เงินมาลงทุน	16	32.00	34	68.00
12	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารการเงินได้เป็นอย่างดี	41	82.00	9	18.00
13	เศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน	44	88.00	6	12.00
14	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้กับคนทุกวัย ทุกศาสนา	35	70.00	15	30.00
15	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ	44	88.00	6	12.00
16	การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศต่าง ๆ ขัดกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	30	60.00	20	40.0
17	เศรษฐกิจพอเพียงไม่สนใจความทันสมัย	23	46.00	27	54.00
18	การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเป็นแนวทางในการลดรายจ่ายตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	44	88.00	6	12.00
19	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติ	16	32.00	34	68.00
20	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	38	76.00	12	24.00

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
21	การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	37	74.00	13	26.00
22	เศรษฐกิจพอเพียงคือการทำอะไรตามความเหมาะสมกับฐานะตัวเอง	42	84.00	8	16.00
23	การพัฒนาประเทศ คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง นั่นคือ ทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน	45	90.00	5	10.00
24	การปลูกพืชสวนครัว ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น ไว้กินเอง เหลือจึงขาย เป็นตัวอย่างของความพออยู่พอกิน	47	94.00	3	6.00
25	การ"พออยู่พอกิน" ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง อิ่มชู้ตัวเองได้ พอมีพอเพียงกับตนเอง	45	90.00	5	10.00
26	วิสาหกิจชุมชน เป็นอีกรูปแบบการปฏิบัติโดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียง	37	74.00	13	26.00
27	ความตระหนี่ เป็นสิ่งที่ควรยึดปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	10	20.00	40	80.00
28	แม้ว่าจะมีฐานะดี หากยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ต้องไม่ซื้อรถยนต์ ที่มีราคาแพงมาขับ	17	34.00	33	66.00
29	เศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ได้แต่ปัญหาเศรษฐกิจฐานรากไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้	15	30.00	35	70.00
30	ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นคำที่สามารถอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ครอบคลุม	43	86.00	7	14.00

ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการ พบว่าเกษตรกรมีคะแนนความรู้มากที่สุดเป็นข้อที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชนและประเทศ ร้อยละ 100.00

รองลงมาเป็นข้อที่เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวและเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่และเป็นกรอบชี้แนะทางหลักการและแนวทางปฏิบัติ ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารการเงินได้เป็นอย่างดี เศรษฐกิจพอเพียง

สอดคล้องกับหลักการพัฒนาย่างยั่งยืน การปลูกพืชสวนครัวปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น ไว้กินเอง เหลือจึงขาย เป็นตัวอย่างของความพออยู่พอกิน การ"พออยู่พอกิน"ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง อุ่มชูตัวเองได้พอมีพอเพียงกับตนเอง ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นคำที่สามารถอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ครอบคลุม ร้อยละ 98.00

น้อยที่สุด คือข้อ การพัฒนาประเทศ คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง นั่นคือ ทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน ร้อยละ 22.00 ดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการ

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวและเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม	49	98.00	1	2.00
2	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่ประยุกต์มาจากเกษตร ทฤษฎีใหม่	21	42.00	29	58.00
3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่และเป็นกรอบชี้นำแนวทางหลักการ และแนวทางปฏิบัติในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่	49	98.00	1	2.00
4	หัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การละทิ้งความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว	31	62.00	19	38.00
5	หัวใจสำคัญของแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น คือ การส่งเสริมการพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคงให้แก่ เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอกคือ การส่งเสริม การพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคง ให้แก่ เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอก	21	42.00	29	58.00

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความถาม	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
6	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการสร้างรากฐานของประเทศทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก	24	48.00	26	52.00
7	เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น ไม่ใช่ผลิตเพื่อขาย	40	80.00	10	20.00
8	เมื่อยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องเลิกค้าขายกับภายนอก	44	88.00	6	12.00
9	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขัดกับหลักธุรกิจที่เน้นการหากำไร	36	72.00	14	28.00
10	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถใช้ของที่มีราคาแพงได้	37	74.00	13	26.00
11	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ต้องไม่มีการกู้เงินมาลงทุน	25	50.00	25	50.00
12	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารการเงินได้เป็นอย่างดี	49	98.00	1	2.00
13	เศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน	49	98.00	1	2.00
14	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้กับคนทุกวัย ทุกศาสนา	39	78.00	11	22.00
15	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ	50	100.00	0	0.00
16	การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศต่าง ๆ ขัดกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	39	78.00	11	22.00
17	เศรษฐกิจพอเพียงไม่สนใจความทันสมัย	48	96.00	2	4.00
18	การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเป็นแนวทางในการลดรายจ่ายตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	48	96.00	2	4.00
19	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติ	15	30.00	35	70.00
20	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง	39	78.00	11	22.00

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	ตอบถูก	ร้อยละ	ตอบผิด	ร้อยละ
21	การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง	45	90.00	5	10.00
22	เศรษฐกิจพอเพียงคือการทำอะไรตามความเหมาะสมกับฐานะตัวเอง	41	82.00	9	18.00
23	การพัฒนาประเทศ คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง นั่นคือ ทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน	11	22.00	39	78.00
24	การปลูกพืชสวนครัว ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น ไว้กินเอง เหลือจึงขาย เป็นตัวอย่างของความพออยู่พอกิน	49	98.00	1	2.00
25	การ"พออยู่พอกิน" ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง อิ่มชูตัวเองได้ พอมีพอเพียงกับตนเอง	49	98.00	1	2.00
26	วิสาหกิจชุมชน เป็นอีกรูปแบบการปฏิบัติโดยอาศัยหลักเศรษฐกิจ พอเพียง	44	88.00	6	12.00
27	ความตระหนี่ เป็นสิ่งที่ควรยึดปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	18	36.00	32	64.00
28	แม้ว่าจะมีฐานะดี หากยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ต้องไม่ซื้อรถยนต์ที่มีราคาแพงมาขับ	32	64.00	18	36.00
29	เศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ได้แต่ปัญหาเศรษฐกิจฐานรากไม่สามารถแก้ปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้	35	70.00	15	30.00
30	ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นคำที่สามารถอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ครอบคลุม	49	98.00	1	2.00

ผลการทดสอบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า ก่อนเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้คะแนนต่ำสุด 5 คะแนนและสูงสุด 23 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 17.84 คะแนน และหลังการเข้าร่วมโครงการเกษตรกรได้คะแนนต่ำสุด 20 คะแนนและสูงสุด 29 คะแนน โดยมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 23.08 คะแนน โดยเกษตรกรมีความรู้หลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ 5.24 คะแนน ดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 คะแนนความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ลำดับคนที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (50 คะแนน)		
	หลังการดำเนินการ	ก่อนการดำเนินการ	ความแตกต่าง
1	22	21	1
2	23	16	7
3	23	21	2
4	25	16	9
5	25	21	4
6	21	11	10
7	25	21	4
8	21	17	4
9	20	15	5
10	29	25	4
11	23	21	2
12	25	23	2
13	20	19	1
14	26	21	5
15	23	22	1
16	25	20	5
17	24	22	2
18	22	20	2
19	23	18	5
20	25	22	3
21	21	16	5
22	23	11	12
23	23	21	2
24	21	18	3
25	26	24	2
26	20	5	15
27	22	13	9

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

ลำดับคนที่ฝึกอบรม	คะแนนความรู้ (50 คะแนน)		
	หลังการดำเนินการ	ก่อนการดำเนินการ	ความแตกต่าง
28	24	15	9
29	20	8	12
30	24	13	11
31	21	7	14
32	24	15	9
33	22	12	10
34	21	13	8
35	25	21	4
36	24	22	2
37	24	21	3
38	25	20	5
39	25	23	2
40	21	17	4
41	21	20	1
42	26	20	6
43	23	20	3
44	22	18	4
45	20	6	14
46	22	20	2
47	26	23	3
48	23	17	6
49	21	19	2
50	24	22	2
คะแนนเฉลี่ยรวม	23.08	17.84	5.24

ผลการทดสอบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังดำเนินการ พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.00 รองลงมาอยู่ในระดับมากและน้อย ร้อยละ 20.00 ส่วนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการ

ดำเนินการมีคะแนนความรู้อย่างมากที่สุดในระดับมาก ร้อยละ 72.00 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.00 ดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ระดับความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ระดับความรู้	ก่อนดำเนินการ		หลังดำเนินการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้มาก (22 -30 คะแนน)	10	20.00	36	72.00
ระดับความรู้ปานกลาง (14 -21 คะแนน)	30	60.00	14	28.00
ระดับความรู้น้อย (5-13 คะแนน)	10	20.00	0	0.00

3. ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าโครงการ ก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังดำเนินการ จำนวน 50 ราย พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีคะแนนเฉลี่ย โดยรวมเท่ากับ 23.08 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 17.84 คะแนน ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 การเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังดำเนินการ

ผลการเปรียบเทียบ	n	\bar{X}	S.D.	t-test	df	p-value
ก่อนดำเนินการ	50	17.84	4.81			
หลังดำเนินการ	50	23.08	2.03	9.67	49	0.00*

* = $p < 0.05$

4. ผลของทัศนคติต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้าร่วมโครงการมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีทัศนคติมากที่สุด คือ ท่านคิดว่าการทำชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ คือ การที่ทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน รู้จักการเสียสละและแบ่งปันกัน และท่านคิดว่าการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ครอบครัวมองเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้นและนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 เท่ากัน

รองลงมา คือ ท่านคิดว่าการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 และข้อที่น้อยที่สุดคือ ท่านคิดว่าคนจนจริง ๆ ไม่มีโอกาสได้กู้เงินกับโครงการกองทุนต่าง ๆ ของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.46 ดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ทศนคติต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	ท่านคิดว่าการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	4.38	0.64	มาก
2	ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้จริงกับชุมชนของท่าน	4.30	0.65	มาก
3	ท่านคิดว่าการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้กับคนทุกอาชีพ	4.24	0.69	มาก
4	ท่านคิดว่าการที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ คือ การที่ทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน รู้จักการเสียสละและแบ่งปันกัน	4.42	0.64	มาก
5	ท่านคิดว่าการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ครอบครัวมองเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น และนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.42	0.67	มาก
6	ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เรารู้จักการสร้างผลผลิตได้เองไม่ต้องไปหาซื้อให้เปลืองเงิน เหลือกก็เอาไปขาย	4.36	0.69	มาก
7	ท่านคิดว่าการพัฒนาอาชีพในชุมชน ไม่จำเป็นต้องมีผู้รู้มาคอยแนะนำแค่ชาวบ้านช่วยกันทำก็พอ	3.74	0.98	มาก
8	ท่านคิดว่าคนจนจริง ๆ ไม่มีโอกาสได้กู้เงินกับโครงการกองทุนต่าง ๆ ของหมู่บ้าน	3.46	1.07	มาก
9	ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในครอบครัวเป็นเรื่องใหม่ของชุมชนทำความเข้าใจได้ยาก	3.54	0.93	มาก
10	ท่านคิดว่าแนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงนั้นดี แต่กองทุนหมู่บ้านยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.78	0.84	มาก
รวม		4.06	0.78	มาก

5. ผลการปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

การปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปรับใช้มากที่สุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมา คือด้านด้านเงื่อนไขความรู้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านพอประมาณอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15

ด้านพอประมาณเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นำไปปรับใช้มากที่สุด คือ ท่านจะวางแผนในการทำการเกษตร โดยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ ท่านจะใช้และรักษาสิ่งของเครื่องใช้ในบ้านเพื่อให้มีอายุการใช้งานได้นานและมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.30 และข้อที่นำไปปรับใช้น้อยที่สุด คือ ท่านจะผลิตเครื่องอุปโภคใช้เอง เช่น แคมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน ฯลฯ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.84

ด้านความมีเหตุมีผลเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นำไปปรับใช้มากที่สุด คือ ท่านจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงในระดับครอบครัว เช่น เมื่อมีผลผลิตเหลือจากการบริโภคแล้วแบ่งขายเพื่อเพิ่มรายได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ท่านจะให้ความร่วมมือในการจัดให้มีเวทีชาวบ้านเพื่อให้ประชาชนและผู้แทนธุรกิจหรือหน่วยงานของรัฐได้มาร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.28 และข้อที่นำไปปรับใช้น้อยที่สุด คือ ท่านจะใช้เหตุผลในการพิจารณาการลงทุนหรือกู้เงิน เช่น ทรัพยากรที่มีตามความสามารถในการชำระเงินของตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00

ด้านการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นำไปปรับใช้มากที่สุด คือ ท่านจะพูดคุยเรียนรู้ร่วมกันภายในครอบครัวในเรื่องการละเว้นอบายมุขต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 รองลงมา คือ ท่านจะดูแลเรื่องการเรียนของลูกเพื่อเป็นการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และท่านจะให้คนในครอบครัวช่วยกันทำงานหรือมีอาชีพเสริมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 และข้อที่นำไปใช้น้อยที่สุด คือ ท่านจะมีระบบใช้จ่ายที่ดี เช่น การทำบัญชีครัวเรือนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.04

ด้านเงื่อนไขความรู้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นำไปใช้มากที่สุด คือ ท่านจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมา คือ ท่านจะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 และข้อที่นำไปใช้น้อยที่สุด คือ ท่านจะเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20

ด้านเงื่อนไขคุณธรรมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่นำไปใช้มากที่สุด คือ ท่านจะใช้สติในการดำเนินชีวิตอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา คือ ท่านจะใช้ความเพียรในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.46 และข้อที่นำไปใช้น้อยที่สุด คือ ท่านจะอดทนในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือสังคมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 ดังตารางที่ 4.22

ตารางที่ 4.22 การปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับการปรับใช้
ด้านพอประมาณ				
1	ท่านจะวางแผนในการทำการเกษตร โดยลดค่าใช้จ่าย และเพิ่มรายได้	4.40	0.76	มาก
2	ท่านจะพยายามลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยการปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค	4.24	0.72	มาก
3	ท่านจะใช้สารชีวภาพในการทำเกษตร	3.94	0.93	มาก
4	ท่านจะลดต้นทุน โดยการใช้ทรัพยากรจากการทำเกษตรมาทำสารสกัดชีวภาพ	4.04	0.92	มาก
5	ท่านจะผลิตเครื่องอุปโภคใช้เอง เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน ฯลฯ	3.84	0.96	มาก
6	ท่านจะเพิ่มรายได้โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น เศษพืชผักมาทำปุ๋ยหมัก	4.14	0.83	มาก
7	ท่านจะลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ไม่เที่ยวเตร่	4.24	0.77	มาก
8	ท่านจะนำวัสดุที่ใช้งานแล้วมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ (รีไซเคิล)	4.08	0.94	มาก
9	ท่านจะใช้และรักษาสິงของเครื่องใช้ในบ้าน เพื่อให้มีอายุการใช้งานได้นานและมีประสิทธิภาพ	4.30	0.74	มาก
10	ท่านจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพิ่มผลผลิตทดแทนปุ๋ยเคมี เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ฯลฯ	4.26	0.78	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.15	0.84	มาก
ด้านความมีเหตุมีผล				
11	ท่านจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงในระดับครอบครัว เช่น เมื่อมีผลผลิตเหลือจากการบริโภคแล้ว แบ่งขายเพื่อเพิ่มรายได้	4.48	0.68	มาก
12	ท่านจะปลูกพืชตามฤดูกาล โดยพิจารณาความต้องการของท้องถิ่น	4.18	0.78	มาก

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ปรับใช้
13	ท่านจะใช้เหตุผลในการพิจารณาการลงทุนหรือกู้เงิน เช่น ทรัพยากรที่มีตามความสามารถในการชำระเงินของตนเอง	4.00	0.90	มาก
14	ท่านจะวางแผนการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่ และลดปริมาณการใช้น้ำประปาหรือน้ำบาดาลโดยใช้น้ำฝนหรือน้ำในแม่น้ำลำคลองทดแทน	4.16	0.82	มาก
15	ท่านจะให้ความร่วมมือในการจัดให้มีเวทีชาวบ้าน เพื่อให้ประชาชนและผู้แทนธุรกิจหรือหน่วยงานของรัฐได้มาร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน	4.28	0.73	มาก
เฉลี่ยรวม		4.22	0.78	มาก
ด้านการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว				
16	ท่านจะมีระบบใช้จ่ายที่ดี เช่น การทำบัญชีครัวเรือน	4.04	0.95	มาก
17	มีเครือข่ายหรือกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน เพื่อจัดการการผลิตหรือบริโภคของตนเอง	4.08	0.83	มาก
18	ท่านจะวางแผนอนาคตของคนในครอบครัว เช่น มีการออมที่เก็บเงินไว้เองหรือฝากกับสถาบันการเงิน	4.24	0.77	มาก
19	ท่านจะพูดคุยเรียนรู้ร่วมกันภายในครอบครัวในเรื่องการละเว้นอบายมุขต่าง ๆ	4.38	0.70	มาก
20	ท่านจะดูแลเรื่องการเรียนของลูกเพื่อเป็นการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต	4.32	0.65	มาก
21	ท่านจะให้คนในครอบครัวช่วยกันทำงานหรือมีอาชีพเสริม	4.32	0.65	มาก
เฉลี่ยรวม		4.23	0.76	มาก
ด้านเงื่อนไขความรู้				
22	ท่านจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ	4.40	0.70	มาก
23	ท่านจะเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	4.20	0.78	มาก

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	\bar{X}	S.D.	ระดับการ ปรับใช้
24	ท่านจะเผยแพร่หรือถ่ายทอดความรู้ ความคิดของท่าน เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้อื่นทราบ	4.26	0.72	มาก
25	ท่านจะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	4.38	0.73	มาก
26	ท่านจะใช้ความรอบคอบและระมัดระวังที่จะนำความรู้ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับมาปฏิบัติจริง	4.34	0.69	มาก
เฉลี่ยรวม		4.32	0.72	มาก
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม				
27	ท่านจะยึดหลัก เดินทางสายกลางในการดำเนินชีวิต	4.40	0.57	มาก
28	ท่านจะให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับภัย ธรรมชาติต่าง ๆ เช่น การป้องกันภัยน้ำท่วม	4.44	0.61	มาก
29	ท่านจะให้ความช่วยเหลือคนจนหรือคนด้อยโอกาส	4.38	0.67	มาก
30	ท่านจะประกอบอาชีพโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น	4.40	0.67	มาก
31	ท่านจะอดทนในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือสังคม	4.36	0.72	มาก
32	ท่านจะใช้ความเพียรในการประกอบอาชีพ	4.46	0.67	มาก
33	ท่านจะใช้สติในการดำเนินชีวิต	4.50	0.65	มาก
เฉลี่ยรวม		4.42	0.65	มาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด		4.27	0.75	มาก

6. ผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกรมีผลประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด คือ ด้านมีประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ด้านมีประโยชน์ต่อตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41

ด้านมีผลประโยชน์ต่อตนเองเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด คือ ทำให้รู้จักประหยัดมีการออมไม่ฟุ่มเฟือยและประมาณตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา คือ การทำงานเกิดคุณค่ากับครอบครัวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.50 และข้อที่มีผลประโยชน์ต่อตนเองน้อยที่สุด คือ มีความรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16

ด้านมีผลประโยชน์ต่อชุมชนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุด คือ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนดีขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 รองลงมา คือ เกิดความรัก สามัคคี มีการรวมกลุ่ม มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 และข้อที่มีผลประโยชน์ต่อชุมชนน้อยที่สุด คือ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและมีประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 ดังตารางที่ 4.23

ตารางที่ 4.23 ประโยชน์ที่ได้รับการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับประโยชน์
ประโยชน์ต่อตนเอง				
1	มีความรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	4.16	0.74	มาก
2	ทำให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง	4.48	0.61	มาก
3	สร้างความอบอุ่นให้กับสมาชิกในครอบครัว	4.48	0.58	มาก
4	เป็นหลักในการชี้แนะในการดำรงชีวิตที่ดี	4.46	0.65	มาก
5	ทำให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล	4.34	0.75	มาก
6	ทำให้รู้จักประหยัด มีการออม ไม่ฟุ่มเฟือยและประมาณตนเอง	4.58	0.57	มากที่สุด
7	การทำงานเกิดคุณค่ากับครอบครัว	4.50	0.61	มาก
8	มีความพร้อมในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต	4.36	0.69	มาก
9	ทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักเอื้ออาทร มีการเสียสละ	4.32	0.71	มาก
10	ทำให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ทำอยู่	4.42	0.64	มาก
11	ทำให้เป็นคนมีคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์สุจริต	4.44	0.67	มาก
	เฉลี่ยรวม	4.41	0.66	มาก
ประโยชน์ต่อชุมชน				
12	สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	4.40	0.67	มาก
13	มีประโยชน์ต่อชุมชน	4.40	0.73	มาก
13	เกิดความรัก สามัคคี มีการรวมกลุ่ม มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน	4.56	0.64	มากที่สุด

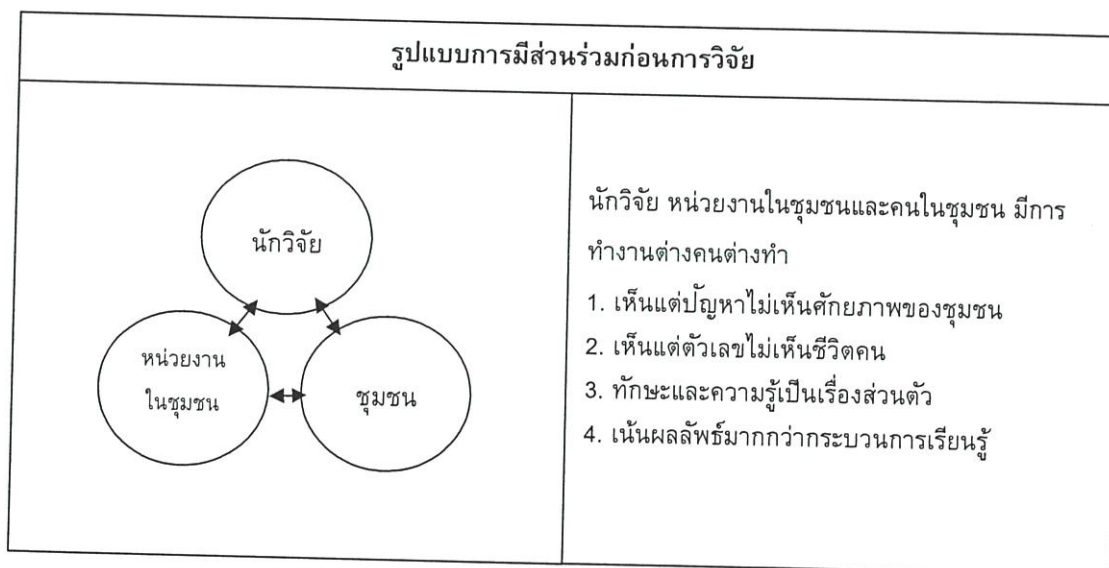
ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	\bar{X}	S.D.	ระดับการรับ ประโยชน์
15	เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ที่ดีให้กับคนในชุมชน	4.46	0.61	มาก
16	ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนดีขึ้น	4.58	0.61	มากที่สุด
	เฉลี่ยรวม	4.48	0.65	มาก
	เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.45	0.65	มาก

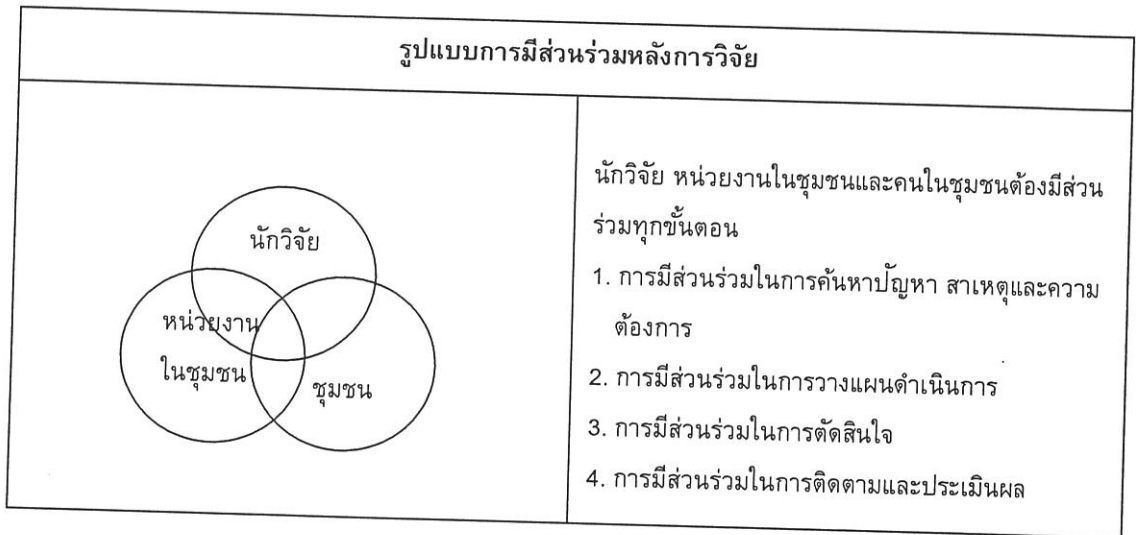
ตอนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

จากการศึกษาการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก จะเห็นได้ว่าก่อนดำเนินการวิจัย นักวิจัย หน่วยงานในชุมชนและชุมชนต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง โดยเห็นแต่ปัญหาไม่เห็นศักยภาพของชุมชน เห็นแต่ตัวเลขไม่เห็นชีวิตคน ทักษะและความรู้เป็นเรื่องส่วนตัว และเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการเรียนรู้ ดังภาพที่ 4.2

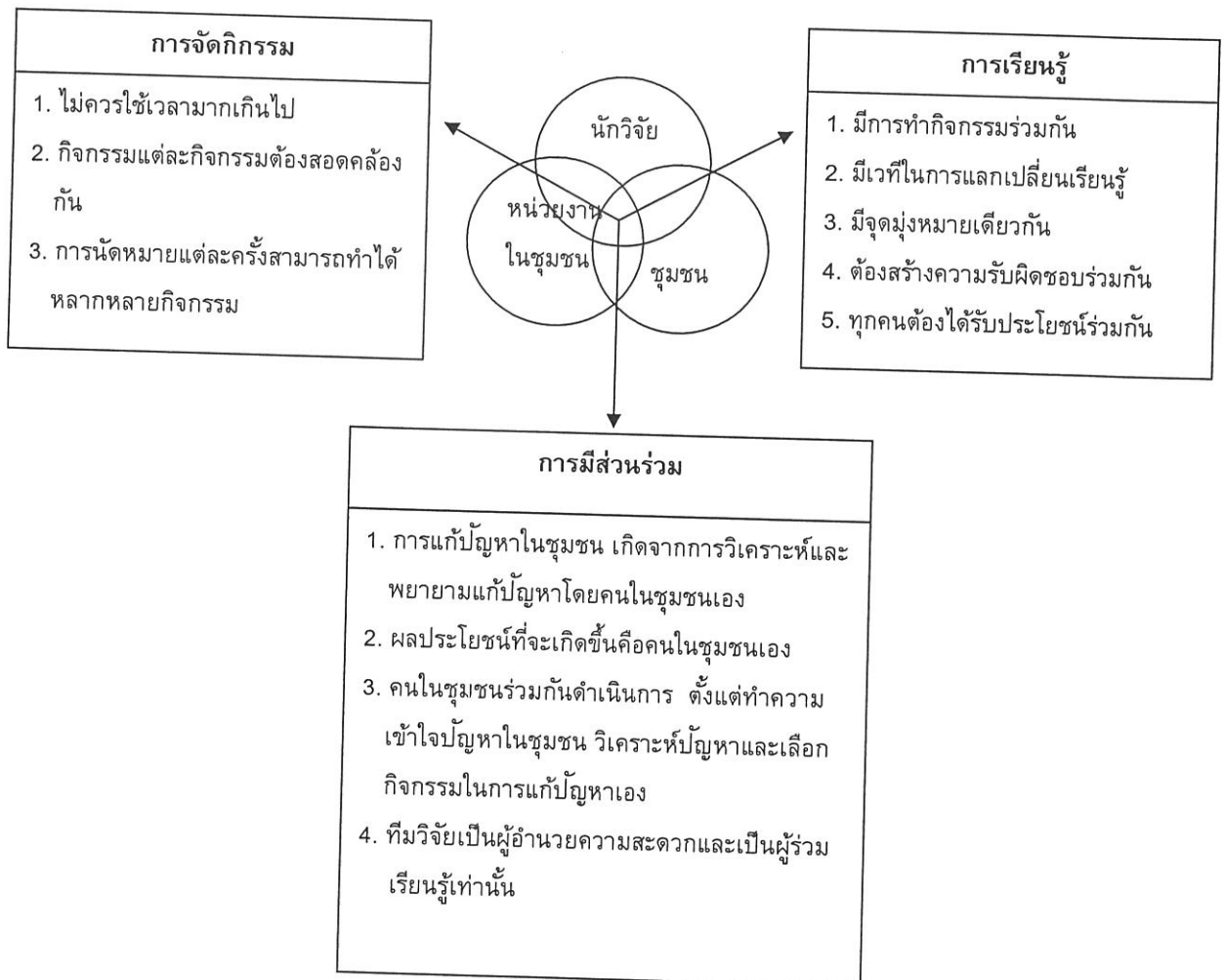
หลังจากดำเนินการโดยนักวิจัยเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานในชุมชนกับประชาชน ให้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุและความต้องการ มีการวางแผนดำเนินการและตัดสินใจ ติดตามและประเมินผลร่วมกัน ดังภาพที่ 4.3 และส่งผลให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ ดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชุมชนก่อนการวิจัย

ภาพที่ 4.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมของนักวิจัยและชุมชนหลังการวิจัย

ภาพที่ 4.4 รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันของนักวิจัยและชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ (Conclusion Discussion and Recommendation)

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก เป็นการวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการอภิปราย การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในระหว่างดำเนินการประชุม การวางแผนและการนำไปปฏิบัติ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผลการศึกษาและข้อเสนอแนะดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์

ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์มีทั้งสิ้น 2,951 คน จำนวนครัวเรือน 916 ครัวเรือน เป็นเพศชายจำนวน 1,480 คน เพศหญิง จำนวน 1,471 คน ประชากรในตำบลเกาะโพธิ์ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร มีเพียงเล็กน้อยค้าขายและรับจ้าง สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มในฤดูฝนน้ำจะท่วมทุกปี ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้และแม่น้ำไหลผ่าน มีคลองชลประทานไหลผ่านกลางตำบล สภาพปัญหาของตำบลเกาะโพธิ์ ประกอบด้วย ขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ขาดแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค ปัญหาระบบการจ่ายน้ำประปาหมู่บ้าน ดินเสื่อมคุณภาพ ปัญหาประชาชนขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ การเจ็บป่วยของราษฎร การติดต่อสื่อสารและการกำจัดขยะมูลฝอย

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเกาะโพธิ์

จากการศึกษาการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ประชาชนในตำบลเกาะโพธิ์มีปัญหาในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องของการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบอาชีพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมาร้อยละ 26.00 คิดว่าตนเองไม่เข้าใจในหลักการที่แท้จริง ปัญหาด้านการออม ร้อยละ 18.00 และมีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 8.00 ที่มีปัญหาเรื่องการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ในการส่งเสริมสื่อและ กิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการสนทนากลุ่มกับผู้นำเกษตรกรสรุปผลการดำเนินการพัฒนาสื่อและกิจกรรมในการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมีกระบวนการดำเนินการทั้ง 4 สื่อ และ 4 กิจกรรม ตั้งแต่เดือนสิงหาคม พ.ศ.2555 ถึง มกราคม พ.ศ.2556 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สื่อเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

สื่อที่นำมาใช้ในการส่งเสริมความรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจะพิจารณาจากคุณลักษณะของสื่อ ความเหมาะสมของสื่อกับกลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อ สื่อที่มีอยู่จริงในชุมชนและความสามารถในการผลิตสื่อของเยาวชนที่มาร่วมโครงการสรุปสื่อเพื่อการเรียนรู้ได้ดังนี้

1.1 วิดีทัศน์เพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

1.2 เสียงตามสายเพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

1.3 หนังสือเพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “พอเพียง พัฒนาคน ชุมชนเกาะโพธิ์”

1.4 โปสเตอร์รณรงค์เพื่อการเรียนรู้ตามแนวทางการเกษตรเศรษฐกิจพอเพียง “พอเพียง พัฒนาคน ชุมชนเกาะโพธิ์”

2. กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดกิจกรรมใช้ในการส่งเสริมความรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจะพิจารณาจากคุณลักษณะของกิจกรรม ความเหมาะสมของกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย และความสามารถของเกษตรกรที่มาร่วมโครงการ สรุปกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ได้ดังนี้

2.1 คัดเลือกผู้นำการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

2.2 คัดเลือกผู้นำเยาวชนส่งเสริมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “เยาวชนคนกล้าพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง”

2.2 การจัดงานวันเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน”

2.3 เสวนาการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “เกษตรพอเพียงตามวิถีชุมชนคนเกาะโพธิ์”

ตอนที่ 4 การจัดค่ายการเรียนรู้และพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

การประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า เยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ ก่อนการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 44.44 และน้อยที่สุดมีระดับความรู้อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 5.56 ส่วนเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังการดำเนินโครงการมีคะแนนความรู้มากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.00 รองลงมาอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 44.44 และน้อยที่สุดมีระดับความรู้อยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 5.56

การเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ก่อนและหลังดำเนินการ จำนวน 18 ราย พบว่า หลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 16.78 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 13.56 คะแนน

2. ผลความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังดำเนินการ

ความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้หลังดำเนินการ เยาวชนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านภาพรวมในการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมา คือด้านเนื้อหาและด้านผู้ดำเนินการอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.40 และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านสื่อที่ใช้ในการอบรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.13

ตอนที่ 5 ผลการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

1. ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังการดำเนินการ

ผลการประเมินความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังดำเนินการ พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.00 รองลงมาอยู่ในระดับมากและน้อย ร้อยละ 20.00 ส่วนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหลังการดำเนินการมีคะแนนความรู้มากที่สุดอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 72.00 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 28.00

ผลการเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังดำเนินการ จำนวน 50 ราย พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 23.08 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินโครงการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 17.84 คะแนน

2. ผลของทัศนคติต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้าร่วมโครงการมีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีทัศนคติมากที่สุด คือ ท่านคิดว่า การที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ คือ การที่ทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน รู้จักการเสียสละและแบ่งปันกัน และ ท่านคิดว่า การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ครอบครัวมองเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้นและนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 เท่ากัน

รองลงมา คือ ท่านคิดว่า การดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.38 และข้อที่น้อยที่สุด คือ ท่านคิดว่า คนจนจริง ๆ ไม่มีโอกาสได้กู้เงินกับโครงการกองทุนต่าง ๆ ของหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.46

3. ผลการปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

การปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการปรับใช้มากที่สุด คือ ด้านเงื่อนไขคุณธรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมา คือ ด้านด้านเงื่อนไขความรู้ที่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.32 และด้านที่น้อยที่สุด คือ ด้านพอประมาณอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15

4. ผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรมีผลประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด คือ ด้านมีประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ด้านมีประโยชน์ต่อตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41

ตอนที่ 6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม

ก่อนดำเนินการวิจัย นักวิจัย หน่วยงานในชุมชนและชุมชนต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง โดยเห็นแต่ปัญหาไม่เห็นศักยภาพของชุมชน เห็นแต่ตัวเลขไม่เห็นชีวิตคน ทักษะและความรู้เป็นเรื่องส่วนตัว และเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการเรียนรู้

หลังจากดำเนินการโดยนักวิจัยเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานในชุมชนกับประชาชนให้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุและความต้องการ มีการวางแผนดำเนินการและตัดสินใจ ติดตามและประเมินผลร่วมกัน

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อในการส่งเสริมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการเปรียบเทียบความรู้ของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้ พบว่า หลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 16.78 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 13.56 คะแนน และมีความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมค่ายการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.36 เนื่องจากเยาวชนมีเหตุจูงใจในความรู้ที่เป็นสิ่งใหม่ที่สามารถนำไปพัฒนาความรู้ได้จึงทำให้เยาวชนสนใจในโครงการค่ายการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Freire (1970) ที่กล่าวว่าผู้เรียนเป็นวัยที่อาจจะมีเหตุจูงใจในการเรียนสิ่งใด ๆ ด้วยเหตุผลเพื่อค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ดังนั้นในการฝึกอบรมจึงต้องให้ความเอาใจใส่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนรู้ เพราะจะช่วยทำให้กิจกรรมการฝึกอบรมนั้นประสบความสำเร็จด้วยดี นอกจากนี้การดำเนินโครงการค่ายการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพได้นั้น ย่อมเกิดจากปัจจัยความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินโครงการ และด้านบุคลากรและเยาวชน รวมไปถึงปัจจัยแวดล้อมสนับสนุน อาทิ ความพร้อมของสื่ออุปกรณ์ สถานที่ เป็นต้น ที่จะเป็นแรงผลักดันให้โครงการเรียนรู้สามารถดำเนินการลุล่วงไปด้วยดี สอดคล้องกับ ศลิษา ศัลย์กำธร (2553) ที่กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องมือให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมาย ถ้าไม่มีหลักสูตรการฝึกอบรมจะไม่มีทางประสบความสำเร็จได้เลย

2. ผลการใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

จากการเปรียบเทียบความรู้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการก่อนและหลังดำเนินการ พบว่า หลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้แตกต่างก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) โดยหลังดำเนินการเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 23.08 คะแนน สูงกว่าก่อนการดำเนินการที่มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 17.84 คะแนน ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเห็นความสำคัญของเนื้อหาและความรู้ที่ได้รับจากสื่อและเข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำไปใช้ประโยชน์และประกอบอาชีพได้จริงแสดงให้เห็นว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจได้ดีในเนื้อหาที่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากความรู้ที่ได้รับตรงกับความต้องการและความสนใจของตัวเกษตรกรเอง จึงทำให้เกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น สอดคล้องกับ Knowlew (1978) อ้างถึงใน ศุภยุท ศาครบุตร (2549) ที่อธิบายไว้ว่า ความต้องการและความสนใจ (Need and Interests) ของผู้เรียนจะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าหากว่าความรู้นั้นตรงกับความต้องการและความสนใจในประสบการณ์ที่ผ่านมาและจะเกิดความพึงพอใจ เพราะฉะนั้นควรเริ่มต้นในสิ่งเหล่านี้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้าร่วมโครงการ มีทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 อาจเนื่องมาจากสื่อและกิจกรรมที่เกษตรกรเข้าร่วม

โครงการเกิดจากความคิดของคนในชุมชนเองและสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรพอดี จึงถือได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อและกิจกรรมได้ตอบสนองความต้องการของตัวเกษตรกรเอง ส่งผลให้เกษตรกรเกิดทัศนคติที่ดีต่อการทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ Merrill and Lowenstien (1971) ที่กล่าวว่า มนุษย์จะแสวงหาข่าวสารเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ โดยจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุดและได้ผลตอบแทนที่ดีที่สุด

จากการศึกษาการปรับใช้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีการปรับใช้โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.27 เนื่องจากเกษตรกรเห็นว่าสื่อและกิจกรรมเกี่ยวกับการทำเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ ช่วยเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย สอดคล้องกับแนวคิดของ Rogers (1983) อ้างถึงใน ณรงค์ สมพงษ์ (2543) ที่กล่าวว่าประโยชน์ที่ได้รับจากนวัตกรรม (Relation Advantage) เป็นการใช้ที่ผู้รับมีความรู้สึกว่าการนวัตกรรมนั้นดีกว่ามีประโยชน์มากกว่าสิ่งของหรือวิธีการเดิมที่มีอยู่ ยิ่งนวัตกรรมมีประโยชน์หรือข้อดีต่อผู้ใช้มากเท่าใด โอกาสในการยอมรับนวัตกรรมก็มากขึ้นด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรมีผลประโยชน์ที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีผลประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด คือ ด้านมีประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.48 รองลงมา คือ ด้านมีประโยชน์ต่อตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.41 ทั้งนี้เนื่องมาจากความรู้ที่เกษตรกรได้รับจากสื่อและทำกิจกรรมร่วมกันสามารถนำมาใช้ได้จริงทั้งในชีวิตประจำวันและยังมีประโยชน์ต่อส่วนรวมของชุมชน จึงทำให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายกมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การทำการวิจัยแบบมีส่วนร่วมเป็นขบวนการที่เกิดความร่วมมือจากหลายฝ่ายทำให้การทำงานร่วมกันต้องใช้ระยะเวลาแต่ละขั้นตอนค่อนข้างมาก อาจทำให้การดำเนินการวิจัยไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

2. การออกแบบสื่อและกิจกรรมในงานวิจัย ที่งานวิจัยไม่แน่ใจว่ากิจกรรมที่ดำเนินการอยู่ถูกต้องและนำไปสู่เป้าหมายได้จริงหรือไม่ ทำให้การดำเนินการวิจัยต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ทำให้เสียเวลาในการทำวิจัย ดังนั้นในการดำเนินการวางแผนแต่ละขั้นตอนควรมีผู้รู้ให้คำปรึกษา

ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ต้องปรับปรุงในกระบวนการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคเงื่อนไขของความสำเร็จในการใช้กระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนและเกษตรกรมีปัญหาในการนัดหมายกับเกษตรกร ค่อนข้างลำบาก เพราะมีเวลาไม่ตรงกัน เนื่องจากทุกคนมีภาระของครอบครัว และบางครั้งมีการจัดประชุมที่ซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสนใจและการรับรู้การเลือกใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษารูปแบบพฤติกรรมกรรมการดำรงชีวิตที่เพียงพอตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง (Bibliography)

- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2551.สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่10 (พ.ศ. 2550-2554) เข้าถึงได้ที่<http://www.ldd.go.th/Thai-html/05022007/PDF/PDF01/005.pdf> วันที่ 14 สิงหาคม 2551.
- จตุพล ยะจอม. 2552. การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บัณฑิต จุฬาศัย. 2538. เยาวชนผู้กำหนดสภาวะแวดล้อมในทศวรรษหน้า. จุลสารสภาวะแวดล้อม : มิถุนายน – กรกฎาคม 2538.
- ประเวศ วะสี. 2544. ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2534. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียรและคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนากรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พศิน แดงจวง. 2537 จิตวิทยาประยุกต์ในการศึกษานอกระบบ (ฉบับปรับปรุง). จังหวัดเชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มาลี จุฬา. 2544. การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- มัลลิกา เขียวหวาน. 2546. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรในเขตจังหวัดอ่างทองและพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณรงค์ สมพงษ์. 2543. สื่อสารมวลชนเพื่องานส่งเสริม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิทยา อธิปอนันต์. 2542. เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการเกษตรที่พึ่งพาตนเอง. กรุงเทพมหานครส่งเสริมการเกษตร.
- สุขเมธ ดันติเวชกุล. 2542. “การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ” ในวันพัฒนา 2542 กรุงเทพฯ กรมพัฒนาชุมชน.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. 2533. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ ธารผาภูมิ. (2550). คุณภาพชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตในการทำงาน กรณีศึกษา : เกษตรกร ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. ภาคนิพนธ์ บรม. (การจัดการทั่วไป). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

- ศลิษา ศัลย์กำธร.2553. การศึกษากระบวนการฝึกอบรมตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตศึกษากรณี เครือข่ายกสิกรรมธรรมชาติ. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศุภยทุท สาครบุตร. 2549. รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมความรู้แบบมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน : กรณีศึกษาโครงการอนุรักษ์พลังงานในสถานศึกษา. ปรินญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศศิพร ปาณิกบุตร. 2544. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตของเกษตรกรในรูปแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ปรินญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัจฉรา จิตตลดการและบำเพ็ญ เขียวหวาน. 2540. “ หน่วยที่ 7 ระบบการปลูกพืชและการเกษตรแบบผสมผสาน” เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพการจัดการการผลิตพืช หน้า 409-411 นนทบุรี สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เอื้องทิพย์ เกตุกราย.2551.การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันของประชาชนตำบลคลองพระอุดม อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการและการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Abell, P. 1991. Model building in sociology. New York : Schocken Books.
- Best, John W. 1981. Research In Education. 4th ed. Englewood. Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Cronbach. L.J. 1970. Essentials of Psychological Testing. 3rd ed. New York, Harper. and Row.
- Dale, E. 1969. Audiovisual Methods in Teaching. Holt, Rinehart and Winston.
- Freire, P. 1970. Pedagog of the Oppressed. NY : Seabury Press.
- Good, C.V. 1973. Dictionary of Education. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Merrill John C. and Lowenstien Ralph L..1971. Media Massages and Men : New Perspectives in Communication. New York : David Mckay Company Inc.
- Shadid, W. et al. 1982. Access and participation a theortical approach in participation of the poor in *development*. New York: McGraw-Hill
- Wolman, B.B. 1988. Dictionary of Behavioral Science. New York: Academic Press, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายชื่อผู้นำเกษตรกรในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- รายชื่อเยาวชนค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

รายชื่อผู้นำเกษตรกรในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจ
พอเพียงตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก

1. น.ส.สอั้ง	ม่วงประเสริฐ
2. นางตี๋	สุขสวัสดิ์
3. นางอำนาจ	ม่วงประเสริฐ
4. นางจำลอง	อยู่คุ้ม
5. นางละเอียด	โฮ้บรรเทา
6. นางประนอม	ดีระเบียบ
7. นางนาง	กุลศรี
8. นางถนอม	ปลั่งสอน
9. นางสัมฤทธิ์	เทียนน้อย
10. นางเรณู	พรประเสริฐ
11. น.ส.วิไล	เพิ่มเพียร
12. นางสาววย	เพิ่มเพียร
13. นางบุญลาภ	นาวายนต์
14. นางแสง	เกษมรัตน์
15. นางเรณู	เนตรเจริญ
16. นางเรืองศิริพร	ปานเจริญ
17. นางหล้า	อยู่คุ้ม
18. นางอุษา	เพิ่มเพียร
19. นางสีนวล	แสงมะลิ
20. นางจรรยา	ประสมสุข
21. นายนิพนธ์	ดวงแก้ว

รายชื่อเยาวชนค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรม
การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

1. ด.ช.อิทธิ	จินลักษ์ณ์
2. ด.ช.สิทธิพงษ์	โกเฮง
3. นายจักรพันธ์	เกิดใจบุญ
4. น.ส.วิไลลักษณ์	เกิดใจบุญ
5. ด.ช.อดุลย์วิทย์	วงษ์สายันต์
6. นายกิตติพงษ์	เกิดใจบุญ
7. นายศรราม	เสลาหอม
8. นายอภิวัฒน์	วงษ์สายันต์
9. นายพิพัฒน์	โฮ้บรรเทา
10. ด.ช.กองทัพ	สมเชื้อ
11. ด.ญ.นิภาดา	คงมนต์
12. น.ส.ตักฐิธาน	พึงเนตร
13. น.ส.สมฤทัย	โพธิ์กาศ
14. น.ส.ปาณิสรา	โยธาใหญ่
15. ด.ช.พัชรพล	ภู่อ้น
16. นายสถาพร	หะมณี
17. นายศุภณัท	บุญรอด
18. นายปรมินทร์	คิดอ่าน
19. ด.ญ.มุกดา	คิดอ่าน
20. น.ส.วรรณิษา	สุขม่วง

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- แบบทดสอบความรู้เยาวชนก่อนเข้าร่วมโครงการค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- แบบทดสอบความรู้เยาวชนหลังเข้าร่วมโครงการค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- แบบสอบถามความพึงพอใจเยาวชนเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรมโครงการค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

**แบบสอบถามเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายการเรียนรู้
ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6
 มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6
 อื่น ๆ โปรดระบุ
4. สถานภาพทางครอบครัว
 พ่อแม่อยู่ด้วยกัน พ่อแม่แยกกันอยู่
 พ่อหรือแม่เสียชีวิตแล้ว อื่น ๆ โปรดระบุ
5. ผู้ดูแลเยาวชนในปัจจุบัน
 พ่อแม่ พ่อ แม่ ปู่ ย่า หรือ ตา ยาย
 ลุง ป้า หรือ น้า ญาติ อื่น ๆ โปรดระบุ
6. อาชีพของผู้ปกครอง
 เกษตรกรรม ข้าราชการ ค้าขาย รับจ้าง
 แม่บ้าน อื่น ๆ โปรดระบุ

**แบบทดสอบความรู้เยาวชนก่อนเข้าร่วมโครงการค่ายการเรียนรู้
ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อที่ถูก และทำเครื่องหมาย (X) หน้าข้อที่ผิด

- () 1. การซูมอิน (Zoom in) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่ใกล้ขึ้น
- () 2. การซูมเอาท์ (Zoom out) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่กว้างขึ้น
- () 3. กล้องดิจิทัล DSLR คือกล้องที่ต้องใช้ฟิล์มในการบันทึกภาพ
- () 4. ถ้าต้องการถ่ายภาพในที่ที่มีแสงน้อยควรปรับค่า ISO ให้น้อยลง
- () 5. ช่องสำหรับมองภาพ เรียกว่า วิวฟายเดอร์ Viewfinder
- () 6. ปุ่มที่ใช้สำหรับการบันทึกภาพในกล้องดิจิทัลเรียกว่า ปุ่มชัตเตอร์
- () 7. การถ่ายวิดีโอโดยกวาดกล้องในแนวตั้ง (บนลงล่างหรือล่างขึ้นบน) เรียกว่าการทิว์ป (tilt)
- () 8. การถ่ายวิดีโอโดยการกวาดกล้องในแนวระนาบ (ซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย) เรียกว่า การแพน (pan)
- () 9. ภาพโคลสอัพ (Close Up : CU) คือลักษณะการถ่ายภาพระยะใกล้
- () 10. Rec ที่ประกฎบนกล้องย่อมาจากคำว่า Recycle
- () 11. เราสามารถถ่ายภาพในที่มืดหรือในเวลากลางคืนได้โดยใช้โหมดไนท์ช็อต (Night Shot)
- () 12. การถ่ายวิดีโอที่ดีควรใช้ขาตั้งกล้องเพื่อป้องกันการสั่นไหว
- () 13. มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 เซนติเมตร ยาว 29.7 เซนติเมตร
- () 14. โปรแกรม PowerPoint ไม่สามารถออกแบบโปสเตอร์หรือแผ่นพับได้
- () 15. การออกแบบโปสเตอร์ที่ดี ควรมีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area)
- () 16. เราสามารถนำภาพนิ่งมาประกอบเพลงเพื่อการนำเสนอโดยใช้โปรแกรม Movie maker เท่านั้น
- () 17. การทำสารคดีหรือหนังสือที่ดีควรทำสตอรี่บอร์ด (Story board) ก่อนการถ่ายทำจริง
- () 18. การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษเย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บแบบมุงหลังคา
- () 19. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตของเกษตรกรได้
- () 20. "ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน" คือแนวคิดของงานที่จะจัดขึ้นในวันที่ 1 มิถุนายน 2556

**แบบทดสอบความรู้เยาวชนหลังเข้าร่วมโครงการค่ายการเรียนรู้
ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (✓) หน้าข้อที่ถูก และทำเครื่องหมาย (X) หน้าข้อที่ผิด

- () 1. การออกแบบโปสเตอร์ที่ดี ควรมีการเว้นระยะพื้นที่ปลอดภัย (safety area)
- () 2. การถ่ายวิดีโอที่ดีควรใช้ขาตั้งกล้องเพื่อป้องกันการสั่นไหว
- () 3. การถ่ายวิดีโอโดยกวาดกล้องในแนวตั้ง (บนลงล่างหรือล่างขึ้นบน) เรียกว่าการทิวป์ (tilt)
- () 4. โปรแกรม PowerPoint ไม่สามารถออกแบบโปสเตอร์หรือแผ่นพับได้
- () 5. การถ่ายวิดีโอโดยการกวาดกล้องในแนวระนาบ (ซ้ายไปขวาหรือขวาไปซ้าย) เรียกว่าการแพน (pan)
- () 6. ภาพโคลสอัพ (Close Up : CU) คือลักษณะการถ่ายภาพระยะใกล้
- () 7. Rec ที่ประกฏบนกล้องย่อมาจากคำว่า Recycle
- () 8. ช่องสำหรับมองภาพ เรียกว่า วิวไฟนเดอร์ Viewfinder
- () 9. กล้องดิจิทัล DSLR คือกล้องที่ต้องใช้ฟิล์มในการบันทึกภาพ
- () 10. ปุ่มที่ใช้สำหรับการบันทึกภาพในกล้องดิจิทัลเรียกว่า ปุ่มชัตเตอร์
- () 11. เราสามารถถ่ายภาพในที่มืดหรือในเวลากลางคืนได้โดยใช้โหมดไนท์ช็อต (Night Shot)
- () 12. การซูมเอาท์ (Zoom out) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่กว้างขึ้น
- () 13. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตของเกษตรกรได้
- () 14. "ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน" คือแนวคิดของงานที่จะจัดขึ้นในวันที่ 1 มิถุนายน 2556
- () 15. การซูมอิน (Zoom in) คือการปรับมุมกล้องให้ได้ภาพที่ใกล้ขึ้น
- () 16. การทำหนังสือโดยใช้ลวดเย็บกระดาษเย็บกึ่งกลางสันหนังสือเรียกว่าการเย็บแบบมุงหลังคา
- () 17. ถ้าต้องการถ่ายภาพในที่ที่มีแสงน้อยควรปรับค่า ISO ให้น้อยลง
- () 18. เราสามารถนำภาพนิ่งมาประกอบเพลงเพื่อการนำเสนอโดยใช้โปรแกรม Movie maker เท่านั้น
- () 19. มาตรฐานกระดาษ A4 มีขนาด กว้าง 21 เซนติเมตร ยาว 29.7 เซนติเมตร
- () 20. การทำสารคดีหรือหนังสือที่ควรทำสตอรี่บอร์ด (Story board) ก่อนการถ่ายทำจริง
-

แบบสอบถามความพึงพอใจเยาวชนเกี่ยวกับกระบวนการฝึกอบรมโครงการ
ค่ายการเรียนรู้ในการพัฒนาสื่อและกิจกรรมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตรงกับความคิดเห็นของท่าน ตามเกณฑ์คะแนนดังนี้

- 5 คะแนน มีความเหมาะสมมากที่สุด
4 คะแนน มีความเหมาะสมมาก
3 คะแนน มีความเหมาะสมปานกลาง
2 คะแนน มีความเหมาะสมน้อย
1 คะแนน มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ควรแก้ไขปรับปรุง

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ด้านเนื้อหา					
1. เนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ					
2. เนื้อหาสาระสอดคล้องกับกิจกรรมและฝึกปฏิบัติ					
3. เนื้อหาเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการจัดอบรม					
4. เนื้อหาสาระการอบรมสอดคล้องกับแนวคิดที่เป็นประโยชน์					
กระบวนการอบรม					
1. รูปแบบการจัดการฝึกอบรมครั้งนี้มีความเหมาะสม					
2. ขั้นตอนในการอบรมต่อเนื่องและสอดคล้องกัน					
3. กิจกรรมระหว่างการอบรมน่าสนใจ					
4. เวลาที่ใช้ในกระบวนการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
สื่อที่ใช้ในการอบรม					
1. สื่อมีความเหมาะสมกับเนื้อหา					
2. สื่อมีความเหมาะสมกับระยะเวลา					
3. สื่อมีความชัดเจน					
4. สื่อมีจำนวนพอเพียงกับผู้อบรม					
5. สื่อมีความเหมาะสมกับการจัดอบรม					

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ผู้ดำเนินการอบรม					
1. สามารถสร้างบรรยากาศในการอบรมได้ดี					
2. สามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย					
3. อำนวยความสะดวกและบริการได้อย่างเหมาะสม					
4. ให้การต้อนรับและมีมนุษยสัมพันธ์ดี					
5. สามารถจัดการฝึกอบรมได้อย่างราบรื่น					
6. ท่านมีความศรัทธาในตัวผู้ดำเนินการอบรม					
ความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการอบรม					
1. ท่านมีความพอใจที่ได้เข้าร่วมอบรมครั้งนี้					
2. การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านมีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น					
3. การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น					
4. การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดความรู้และทักษะในการพัฒนาสื่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้น					
5. การอบรมครั้งนี้ทำให้ท่านเกิดเจตคติที่ดีต่อการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					
6. ท่านมีความสุขและสนุกสนานในระหว่างเข้ารับการอบรม					
7. ท่านชอบวิธีการอบรมในครั้งนี้					
การบริการและความสะดวกต่าง ๆ					
1. สถานที่อบรม					
2. โสตทัศนอุปกรณ์					
3. คณะผู้ดำเนินการอบรม/วิทยากร					
4. การจัดอาหารและเครื่องดื่ม					
5. กิจกรรม/สันทนาการ					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
ภาพรวมในการอบรม					
1. ความรู้ที่ได้รับ					
2. ความน่าสนใจ					
3. ความสะดวกสบาย					
4. ประสิทธิภาพของการจัดฝึกอบรม					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

- แบบสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- แบบทดสอบความรู้เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- แบบทดสอบความรู้เกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- สอบถามทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- สอบถามการปรับใช้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
- สอบถามการใช้ประโยชน์ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

**แบบสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลส่วนตัวของท่าน

1. เพศ ชาย
 หญิง
2. อายุ ปี
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. การประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 นอกภาคเกษตร
 ในภาคเกษตร (โปรดระบุ).....
5. รายได้ต่อเดือน
6. รายจ่ายต่อเดือน
7. ภาวะหนี้สิน ไม่มีหนี้สิน
 มีหนี้สิน จำนวนบาท
แหล่งเงินกู้
วัตถุประสงค์การกู้
8. เงินออมของครอบครัว ไม่มี
 มี จำนวนบาท
9. จำนวนสมาชิกในครอบครัวคน
10. จำนวนแรงงานในครอบครัวคน
11. การจ้างแรงงาน ไม่มีการจ้างแรงงาน
 มีการจ้างแรงงาน

12. สื่อที่รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

- ครูอาจารย์
- เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- ญาติ พี่น้อง
- เพื่อน
- โทรทัศน์
- วิทยุ
- หนังสือพิมพ์
- นิตยสาร/วารสาร
- ตำรา/หนังสือ
- อินเทอร์เน็ต
- ศึกษาดูงาน
- การอบรมสัมมนาทางวิชาการ

**แบบทดสอบความรู้เกษตรกรก่อนเข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก**

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บน พื้นฐานของทางสายกลางโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว และเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม		
2	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็น หลักการที่ประยุกต์ มาจากเกษตร ทฤษฎีใหม่		
3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ และเป็นกรอบชี้แนะแนวทาง หลักการ และแนวทางปฏิบัติ ในการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่		
4	หัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การละทิ้งความเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตนเพียงฝ่ายเดียว		
5	หัวใจสำคัญของแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น คือ การส่งเสริมการพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคง ให้แก่ เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอกคือ การส่งเสริม การพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคง ให้แก่ เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอก		
6	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการสร้างรากฐานของประเทศทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก		
7	เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น ไม่ใช่ผลิต เพื่อขาย		
8	เมื่อยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องเลิกค้าขายกับภายนอก		
9	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขัดกับหลักธุรกิจที่เน้นการหากำไร		
10	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถใช้ของที่มีราคาแพงได้		
11	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ต้องไม่มีการกู้เงินมาลงทุน		
12	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารการเงินได้เป็นอย่างดี		
13	เศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน		
14	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้ กับคนทุกวัย ทุกศาสนา		

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
15	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกกระดับ ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ		
16	การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศต่างๆ ชัดกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
17	เศรษฐกิจพอเพียงไม่สนใจความทันสมัย		
18	การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเป็นแนวทางในการ ลดรายจ่ายตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
19	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติ		
20	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง		
21	การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง		
22	เศรษฐกิจพอเพียงคือการทำอะไรตามความเหมาะสมกับฐานะตัวเอง		
23	การพัฒนาประเทศ คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง นั่นคือ ทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน		
24	การปลูกพืชสวนครัว ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น ไว้กินเอง เหลือจึงขาย เป็นตัวอย่างของความพออยู่พอกิน		
25	การ"พออยู่พอกิน" ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง อุ่มชูตัวเองได้ พอมีพอเพียงกับตนเอง		
26	วิสาหกิจชุมชน เป็นอีกรูปแบบการปฏิบัติโดยอาศัยหลักเศรษฐกิจ พอเพียง		
27	ความตระหนี่ เป็นสิ่งที่ควรยึดปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง		
28	แม้ว่าจะมีฐานะดี หากยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องไม่ซื้อรถยนต์ ที่มีราคาแพงมาขับ		
29	เศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ได้แต่ปัญหาเศรษฐกิจฐานราก ไม่สามารถ แก้ปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้		
30	ความพอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นคำที่สามารถอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ครอบคลุม		

**แบบทดสอบความรู้เกษตรกรหลังเข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับการบริหารการเงินได้เป็นอย่างดี		
2	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็น หลักการที่ประยุกต์ มาจากเกษตร ทฤษฎีใหม่		
3	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ และเป็นกรอบชี้แนะแนวทาง หลักการ และแนวทางปฏิบัติ ในการทำเกษตร ทฤษฎีใหม่		
4	หัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การละทิ้งความเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตน เพียงฝ่ายเดียว		
5	เศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้ผลิตเพื่อการบริโภคเท่านั้น ไม่ใช่ผลิต เพื่อขาย		
6	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการสร้างรากฐานของประเทศทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก		
7	หัวใจสำคัญของแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่นั้น คือ การส่งเสริมการพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคง ให้แก่ เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอกคือ การส่งเสริม การพัฒนาตามลำดับขั้น โดยเริ่มต้นจากการสร้างความมั่นคง ให้แก่ เกษตรกรและครอบครัวก่อน หลังจากนั้นจึงรวมตัวกันทำกิจกรรม ในชุมชน กลายเป็นชุมชนเข้มแข็ง ลดการพึ่งพิงหน่วยงานภายนอก		
8	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บน พื้นฐานของทางสายกลางโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว และเงื่อนไขความรู้และคุณธรรม		
9	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง ต้องไม่มีการกู้เงินมาลงทุน		
10	ผู้ที่ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถใช้ของที่มีราคาแพงได้		
11	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขัดกับหลักธุรกิจที่เน้นการหากำไร		
12	เมื่อยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องเลิกค้าขายกับภายนอก		
13	เศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน		

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ใช่	ไม่ใช่
14	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้ กับคนทุกวัย ทุกศาสนา		
15	การจะนำเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้ได้ผลในการดำเนินชีวิต จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง		
16	การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศต่าง ๆ ชัดกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
17	เศรษฐกิจพอเพียงไม่สนใจความทันสมัย		
18	การทำน้ำหมักชีวภาพและการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเป็นแนวทางในการ ลดรายจ่ายตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
19	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดในอุดมคติ		
20	แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไม่สามารถใช้ได้กับเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง		
21	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน และประเทศ		
22	เศรษฐกิจพอเพียงคือการทำอะไรตามความเหมาะสมกับฐานะตัวเอง		
23	การพัฒนาประเทศ คือ การสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจให้มั่นคง นั่นคือ ทำให้คนในชนบทส่วนใหญ่พอมีพอกินก่อน		
24	การปลูกพืชสวนครัว ปลูกไม้ผลไว้หลังบ้าน 2-3 ต้น ไว้กินเอง เหลือจึงขาย เป็นตัวอย่างของความพออยู่พอกิน		
25	วิสาหกิจชุมชน เป็นอีกรูปแบบการปฏิบัติโดยอาศัยหลักเศรษฐกิจ พอเพียง		
26	เศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ได้แต่ปัญหาเศรษฐกิจฐานราก ไม่สามารถ แก้ปัญหาสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันได้		
27	ความตระหนี่ เป็นสิ่งที่ควรยึดปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง		
28	แม้ว่าจะมีฐานะดี หากยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงต้องไม่ซื้อรถยนต์ ที่มีราคาแพงมาขับ		
29	การ"พออยู่พอกิน" ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง อุ่มชูตัวเองได้ พอมีพอเพียงกับตนเอง		
30	ความพอประมาณ ชัดตรง ไม่โลภมาก และไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นคำที่สามารถอธิบายความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงได้ครอบคลุม		

**สอบถามทัศนคติของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก**

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านคิดว่าการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
2	ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้จริงกับชุมชนของท่าน					
3	ท่านคิดว่าการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้กับคนทุกอาชีพ					
4	ท่านคิดว่าการที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ คือ การที่ทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน รู้จักการเสียสละและแบ่งปันกัน					
5	ท่านคิดว่าการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้ครอบครัวมองเห็นคุณค่าของเงินมากขึ้น และนำเงินไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ					
6	ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เรารู้จักการสร้างผลผลิตได้เอง ไม่ต้องไปหาซื้อให้เปลืองเงิน เหลือก็เอาไปขาย					
7	ท่านคิดว่าการพัฒนาอาชีพในชุมชน ไม่จำเป็นต้องมีผู้รู้มาคอยแนะนำแค่ชาวบ้านช่วยกันทำก็พอ					
8	ท่านคิดว่าคนจนจริง ๆ ไม่มีโอกาสได้กู้เงินกับโครงการกองทุนต่าง ๆ ของหมู่บ้าน					
9	ท่านคิดว่าการปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงในครอบครัวเป็นเรื่องใหม่ของชุมชนทำความเข้าใจได้ยาก					
10	ท่านคิดว่า แนวคิด เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงนั้นดี แต่กองทุนหมู่บ้านยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

สอบถามการปรับใช้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านพอประมาณ						
1	ท่านจะวางแผนในการทำการเกษตร โดยลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้					
2	ท่านจะพยายามลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยการปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์เพื่อบริโภค					
3	ท่านจะใช้สารชีวภาพในการทำเกษตร					
4	ท่านจะลดต้นทุน โดยการใช้ทรัพยากรจากการทำเกษตรมาทำสารสกัดชีวภาพ					
5	ท่านจะผลิตเครื่องอุปโภคใช้เอง เช่น แชมพู สบู่ น้ำยาล้างจาน ฯลฯ					
6	ท่านจะเพิ่มรายได้โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น เศษพืชผักมาทำปุ๋ยหมัก					
7	ท่านจะลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เช่น ไม่ซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย ไม่เที่ยวเตร่					
8	ท่านจะนำวัสดุที่ใช้งานแล้วมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ (รีไซเคิล)					
9	ท่านจะใช้และรักษาสิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน เพื่อให้มีอายุการใช้งานได้นานและมีประสิทธิภาพ					
10	ท่านจะใช้ปุ๋ยอินทรีย์ในการเพิ่มผลผลิตทดแทนปุ๋ยเคมี เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ฯลฯ					

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความมีเหตุมีผล						
11	ท่านจะมีการตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงในระดับครอบครัว เช่น เมื่อมีผลผลิตเหลือจากการบริโภคแล้วแบ่งขายเพื่อเพิ่มรายได้					
12	ท่านจะปลูกพืชตามฤดูกาล โดยพิจารณาความต้องการของท้องตลาด					
13	ท่านจะใช้เหตุผลในการพิจารณาการลงทุนหรือกู้เงิน เช่น ทรัพย์สินที่มี ตามความสามารถในการชำระเงินของตนเอง					
14	ท่านจะวางแผนการใช้น้ำในการเกษตรให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่มีในพื้นที่ และลดปริมาณการใช้น้ำประปาหรือน้ำบาดาล โดยใช้น้ำฝนหรือน้ำในแม่น้ำลำคลองทดแทน					
15	ท่านจะให้ความร่วมมือในการจัดให้มีเวทีชาวบ้านเพื่อให้ประชาชนและผู้แทนธุรกิจหรือหน่วยงานของรัฐได้มาร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน					
ด้านการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว						
16	ท่านจะมีระบบใช้จ่ายที่ดี เช่น การทำบัญชีครัวเรือน					
17	มีเครือข่ายหรือกลุ่มวิชาชีพเดียวกัน เพื่อจัดการการผลิตหรือบริโภคของตนเอง					
18	ท่านจะวางแผนอนาคตของคนในครอบครัว เช่น มีการออมทั้งที่เก็บเงินไว้เองหรือฝากกับสถาบันการเงิน					
19	ท่านจะพูดคุยเรียนรู้ร่วมกันภายในครอบครัวในเรื่องการละเว้นอบายมุขต่าง ๆ					
20	ท่านจะดูแลเรื่องการเรียนของลูกเพื่อเป็นการเตรียมตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต					
21	ท่านจะให้คนในครอบครัวช่วยกันทำงานหรือมีอาชีพเสริม					
ด้านเงื่อนไขความรู้						
22	ท่านจะติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อต่าง ๆ					

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23	ท่านจะเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
24	ท่านจะเผยแพร่หรือถ่ายทอดความรู้ ความคิดของท่านเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้อื่นทราบ					
25	ท่านจะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
26	ท่านจะใช้ความรอบคอบและระมัดระวังที่จะนำความรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับมาปฏิบัติจริง					
ด้านเงื่อนไขคุณธรรม						
27	ท่านจะยึดหลัก เดินทางสายกลางในการดำเนินชีวิต					
28	ท่านจะให้ความร่วมมือกับชุมชนในเรื่องเกี่ยวกับภัยธรรมชาติต่าง ๆ เช่น การป้องกันภัยน้ำท่วม					
29	ท่านจะให้ความช่วยเหลือคนจนหรือคนด้อยโอกาส					
30	ท่านจะประกอบอาชีพโดยยึดหลักความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น					
31	ท่านจะอดทนในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือสังคม					
32	ท่านจะใช้ความเพียรในการประกอบอาชีพ					
33	ท่านจะใช้สติในการดำเนินชีวิต					

**สอบถามผลประโยชน์ที่ได้รับของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการการเรียนรู้การเกษตร
ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร
ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก**

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดของท่าน

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ประโยชน์ต่อตนเอง						
1	มีความรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง					
2	ทำให้รู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง					
3	สร้างความอบอุ่นให้กับสมาชิกในครอบครัว					
4	เป็นหลักในการชี้แนะในการดำรงชีวิตที่ดี					
5	ทำให้รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล					
6	ทำให้รู้จักประหยัด มีการออม ไม่ฟุ่มเฟือยและประมาณตนเอง					
7	การทำงานเกิดคุณค่ากับครอบครัว					
8	มีความพร้อมในการแก้ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในชีวิต					
9	ทำให้สมาชิกในครอบครัวรู้จักเอื้ออาทร มีการเสียสละ					
10	ทำให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ทำอยู่					
11	ทำให้เป็นคนมีคุณธรรมและมีความซื่อสัตย์สุจริต					
ประโยชน์ต่อชุมชน						
12	สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
13	มีประโยชน์ต่อชุมชน					
14	เกิดความรัก สามัคคี มีการรวมกลุ่ม มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน					
15	เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ที่ดีให้กับคนในชุมชน					
16	ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ในชุมชนดีขึ้น					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความร่วมมือนในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง

- สื่อเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน

**“ทำนาชีวภาพ
ลดต้นทุนการผลิต”**

ประวัติส่วนตัว
ชื่อ - นามสกุล กฤษณ์ งามใจดี อายุ 42 ปี
ที่อยู่ 99 หมู่ 5 ต.เกาะโพธิ์ อ.เกาะสาหร่าย จ.น่าน
อาชีพ ทำนา, ทำนาย

แนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ทำนาไม่ใช้สารเคมี ไม่พึ่งพิงรถแทรกเตอร์ในการ
ผลิตเมล็ดพันธุ์ และระบบการปลูกข้าวแบบ
แปลงวิถีนา เป็นการอนุรักษ์ได้ทั้งคนและดิน

จัดทำโดย กลุ่มเยาวชนเกาะโพธิ์ อาสาสร้างสื่อ
สนับสนุนโดย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้นำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน

**“ทำอาชีพหลากหลาย
เพื่อเพิ่มรายได้”**

ประวัติส่วนตัว
ชื่อ - นามสกุล คุณวิไล เม็มเมียร
ที่อยู่ 51 หมู่ 4 ต.เกาะโพธิ์ อ.เกาะสาหร่าย จ.น่าน
อาชีพ ปลูกนา

แนวคิดด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ทำอาชีพหลากหลายสร้างรายได้ในที่ดินเพียง
เดียวใช้ประโยชน์สูงสุด เช่น ทำนาขายเมล็ดพันธุ์จาก
วิสาหกิจ ใช้ไปขายเองหรือรับฝากใช้จากคนอื่น
การเลี้ยงวัวใช้ทางหนึ่ง

จัดทำโดย กลุ่มเยาวชนเกาะโพธิ์ อาสาสร้างสื่อ
สนับสนุนโดย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

หนังสือการเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “พอเพียง พัฒนาคน ชุมชนคนเกาะโพธิ์”

**พอเพียง พัฒนาคน
ชุมชนคนเกาะโพธิ์
พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน**

จัดทำโดย
กลุ่มเยาวชนเกาะโพธิ์อาสาสร้างสื่อ

สนับสนุนโดย
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

<p style="text-align: center;">หนังสือ ข่าวกีฬา พัฒนาการชุมชนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p> <h2 style="text-align: center;">พอเพียง พัฒนาคน ชุมชนคนกาฬสินธุ์ “พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน”</h2> <p style="text-align: center;">จัดทำโดย กลุ่มเยาวชนกาฬสินธุ์อาสาสร้างสื่อ</p> <p style="text-align: center;">สนับสนุนโดย คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง</p> <p style="text-align: center;">1 ชุมชนคนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p>	<p style="text-align: center;">หนังสือ ข่าวกีฬา พัฒนาการชุมชนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p> <h2 style="text-align: center;">บทนำ</h2> <p>แนวคิดระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันของไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณและคุณค่าของระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง ตลอดจนพระอัจฉริยภาพและวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไทยของพระองค์ ซึ่งเป็นแนวทางอันประเสริฐที่ช่วยให้อทุกคนอยู่รอดปลอดภัยและมีความสุข คำรู้จักพอในสิ่งที่มีอยู่ อันจะทำให้ตนเองเข้มแข็งและมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด</p> <p>ดังนั้น “เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งเป็นปรัชญาที่ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปใน ทางสายกลาง ดำเนินถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมในการคิด บুদ্ধ แต่ทว่าในทางเรื่อง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการจัดความยากจน และลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจของสภในชุมชน และยังเป็นพื้นฐานของการสร้างหลังอำนาจของชุมชน และการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งการพัฒนาขึ้นต้องอาศัยการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในวิถี</p> <p style="text-align: center;">2 ชุมชนคนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p>
---	--

<p style="text-align: center;">หนังสือ ข่าวกีฬา พัฒนาการชุมชนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p> <p>ชีวิตที่ควรเป็นและอยู่เป็นนิจสิ่งสำคัญที่จะบันทึกคือแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงให้ขยายครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ตำบล ซึ่งจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน</p> <p>เพื่อให้แนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงสามารถถ่ายทอดไปสู่ชุมชนกับลกาฬสินธุ์ได้อย่างยั่งยืน และเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่มีความต่อเนื่องเป็นระบบในลักษณะเวียนจ่าย และนำผลสำเร็จของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ประยุกต์และถ่ายทอดความรู้ได้จริง ทั้งต่อการศึกษาและการดำรงชีวิต เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันที่ดีเหมาะสมและสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศไทย</p> <p>คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จึงได้ทำ การพัฒนาสื่อและกิจกรรมเพื่อกระตุ้นรู้ภาวะเกษตรความแนวเศรษฐกิจพอเพียง แบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกรตำบลกาฬสินธุ์อำเภอปากพลี จังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นการต่อยอดขยายผลการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับชุมชนในรูปของการให้ความรู้ ซึ่งบูรณาการผสมผสานการเรียนรู้จากทั้งที่ตั้งจริงพร้อมกันถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนได้อย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อสร้างประโยชน์สู่คนแก่ประชาชนในชุมชนกาฬสินธุ์และประเทศไทยสืบไป</p> <p style="text-align: center;">3 ชุมชนคนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p>	<p style="text-align: center;">หนังสือ ข่าวกีฬา พัฒนาการชุมชนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p> <h2 style="text-align: center;">สารบัญ</h2> <table border="0" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th style="text-align: right;">หน้า</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>เป้าหมายที่ 1 วิเคราะห์ชุมชน</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> <tr> <td>ลักษณะทั่วไปของชุมชนตำบลกาฬสินธุ์</td> <td style="text-align: right;">6</td> </tr> <tr> <td>เป้าหมายที่ 2 ทักษะชุมชน</td> <td style="text-align: right;">10</td> </tr> <tr> <td> กลุ่มงานเมื่อชุมชน</td> <td style="text-align: right;">12</td> </tr> <tr> <td> กลุ่มทำไม้กวาด</td> <td style="text-align: right;">13</td> </tr> <tr> <td> กลุ่มอาชีพทำปลา</td> <td style="text-align: right;">14</td> </tr> <tr> <td> กลุ่มทำน้ำยาอมกประสงค์</td> <td style="text-align: right;">15</td> </tr> <tr> <td> กลุ่มการเกษตรทางฟ้าสูง</td> <td style="text-align: right;">16</td> </tr> <tr> <td> กลุ่มอาชีพเกษตรผสมผสาน</td> <td style="text-align: right;">17</td> </tr> <tr> <td>เป้าหมายที่ 3 พลังงานชุมชน</td> <td style="text-align: right;">18</td> </tr> <tr> <td> เตาประหยัดพลังงานผลิตไอน้ำโรงเรียนกิตติพาว</td> <td style="text-align: right;">19</td> </tr> <tr> <td>เป้าหมายที่ 4 พลังแห่งการเรียนรู้</td> <td style="text-align: right;">22</td> </tr> <tr> <td>เป้าหมายที่ 5 ความคิด</td> <td style="text-align: right;">25</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">4 ชุมชนคนกาฬสินธุ์ เล่มที่ ๖ ปีที่ ๑๒๖๖</p>		หน้า	เป้าหมายที่ 1 วิเคราะห์ชุมชน	5	ลักษณะทั่วไปของชุมชนตำบลกาฬสินธุ์	6	เป้าหมายที่ 2 ทักษะชุมชน	10	กลุ่มงานเมื่อชุมชน	12	กลุ่มทำไม้กวาด	13	กลุ่มอาชีพทำปลา	14	กลุ่มทำน้ำยาอมกประสงค์	15	กลุ่มการเกษตรทางฟ้าสูง	16	กลุ่มอาชีพเกษตรผสมผสาน	17	เป้าหมายที่ 3 พลังงานชุมชน	18	เตาประหยัดพลังงานผลิตไอน้ำโรงเรียนกิตติพาว	19	เป้าหมายที่ 4 พลังแห่งการเรียนรู้	22	เป้าหมายที่ 5 ความคิด	25
	หน้า																												
เป้าหมายที่ 1 วิเคราะห์ชุมชน	5																												
ลักษณะทั่วไปของชุมชนตำบลกาฬสินธุ์	6																												
เป้าหมายที่ 2 ทักษะชุมชน	10																												
กลุ่มงานเมื่อชุมชน	12																												
กลุ่มทำไม้กวาด	13																												
กลุ่มอาชีพทำปลา	14																												
กลุ่มทำน้ำยาอมกประสงค์	15																												
กลุ่มการเกษตรทางฟ้าสูง	16																												
กลุ่มอาชีพเกษตรผสมผสาน	17																												
เป้าหมายที่ 3 พลังงานชุมชน	18																												
เตาประหยัดพลังงานผลิตไอน้ำโรงเรียนกิตติพาว	19																												
เป้าหมายที่ 4 พลังแห่งการเรียนรู้	22																												
เป้าหมายที่ 5 ความคิด	25																												

เป้าหมายที่ 1 วิเคราะห์ชุมชน

ลักษณะทั่วไปของชุมชนตำบลเกาะโพธิ์

ตำบลเกาะโพธิ์สภาพเดิมเป็นป่าทึบมีสัตว์ป่ามากมายชนิดอาศัยอยู่มากมายที่ตรงตำบล มีต้นไม้ล้อมรอบทึบเหมือนเกาะ โดยเฉพาะมีต้นไม้ขึ้นอยู่โดยรอบหนาแน่นจึงได้ตั้งชื่อว่า ตำบลเกาะโพธิ์แต่เดิม ตำบลเกาะโพธิ์อยู่ในเขตการปกครองของตำบลเกาะหวาย ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2509 ซึ่งเดิมมีจำนวน 6 หมู่บ้าน ปัจจุบันตำบลเกาะโพธิ์อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอปากพลี ซึ่งประกอบด้วย 7 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านห้วยโรง บ้านเกาะโพธิ์ บ้านสะพานหิน บ้านคลองขาม บ้านหัวถนนและบ้านท่าขอม

ตำบลเกาะโพธิ์เป็นตำบลขนาดเล็กตำบลหนึ่งของอำเภอปากพลีมีพื้นที่ทั้งหมด 23,125 ไร่หรือ 37 ตารางกิโลเมตรอยู่ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ที่อยู่ห่างจากอำเภอปากพลีประมาณ 4 กิโลเมตรปกครองโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์

มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,951 คน จำนวน 825 ครัวเรือน เป็นเพศ ชาย จำนวน 1,480 คน เพศหญิง จำนวน 1,471

สภาพบ้านเรือนโดยทั่วไปมีลักษณะปลูกสร้างอาคารวาง ส่วนใหญ่เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและสองชั้นทรงสูงมีใต้ถุนโถงมีฐานอาคารชั้นเดียวจะก่อเต็มชั้นล่างเพื่อเป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ลักษณะการตั้งบ้านเรือนจะปลูกชิดกันและอยู่รวมกันเป็นกลุ่มบ้าน บริเวณริมถนน และเกาะจุดทั่วทั้งในชุมชน มีจำนวนน้อยที่ตั้งบ้านเรือนแบบโลดๆ หรือกลุ่มน้อย 2-3 หลัง ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียงเป็นระบบเครือญาติกัน มีฐานะความเป็นอยู่เป็นแบบพอเพียงส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป และ รับราชการ บางส่วน ภาษาที่ใช้เป็น ภาษาไทย ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ แ่แทบทุกหลังคาเรือนมีวงศเครือญาติและบางบ้านมีรถจักรยานยนต์หรือรถกระบะเป็นพาหนะในการเดินทาง

ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเมื่อถึงช่วงที่มีการดำนาจะพากันรับจ้างทำไร่หรือทำสวน และเมื่อถึงช่วงเกี่ยวข้าวก็จะรับจ้างเกี่ยวข้าวให้เสร็จทันเวลา ซึ่งชาวบ้านจะรวมกันทำนากับที่ครอบครัว หลังจากเสร็จจากทำนาก็จะไปทำสวนหรือทำไร่และหาเงินเก็บออมสามารถทำรายได้ให้แก่ครอบครัวได้พอสมควรมีชาวบ้านบางส่วนรับจ้าง

ชนวิเชียร ช่างตีเหล็ก บ้านนาบอน จ.นครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นช่างตีเหล็กของชุมชนบ้านนาบอน

ชาวบ้านในตำบลเกาะใหญ่เกือบทุกคนมีงานตีเหล็กขายได้ไม่มากแต่ เป็นงานอิสระและทำอยู่ที่บ้านของตนเองไม่ต้องหางานหรือครอบครัว

9 ชุมชนคนช่างตีเหล็กบ้านนาบอนนครศรีธรรมราช

ชนวิเชียร ช่างตีเหล็ก บ้านนาบอน จ.นครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นช่างตีเหล็กของชุมชนบ้านนาบอน

เป้าหมายที่ 2 ศึกษารูขุมชน

10 ชุมชนคนช่างตีเหล็กบ้านนาบอนนครศรีธรรมราช

ชนวิเชียร ช่างตีเหล็ก บ้านนาบอน จ.นครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นช่างตีเหล็กของชุมชนบ้านนาบอน

ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมประกอบอาชีพทำนาเมื่อถึงช่วงที่มีการดำนาจะพากันรีบเร่งทำให้เสร็จทันฝนและเมื่อถึงช่วงเกี่ยวข้าวจะรีบเร่งเกี่ยวข้าวให้เสร็จทันเวลาซึ่งชาวบ้านจะรวมกันทำนาทั้งครอบครัวโดยในระหว่างการเกี่ยวข้าวทุกคนก็พร้อมใจกำลังอยู่ในที่นาของตนเองตั้งแต่เช้ามีตอกลลับถึงบ้านในเวลาเช้าหลังจากหมดฤดูทำนาบางครอบครัวจะทำสวนและเพาะพืชผักขายมีชาวบ้านบางส่วนไปทำอาชีพรับจ้าง

ชาวบ้านที่พอมีเงินพอใช้จ่ายในชีวิตประจำวันก็จะมีรายได้อีกไม่มากนักเป็นงานอิสระและทำอยู่ที่บ้านของตนเองไม่ต้องหางานหรือครอบครัว

ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านนาบอนมีทั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ไข่แดง มะพร้าว ผลิตภัณฑ์ OTOP ได้แก่

- ❖ กลุ่มงานฝีมือปูนปั้น
- ❖ กลุ่มทำไม้กวาด
- ❖ กลุ่มอาชีพทำปลาช้ำ
- ❖ กลุ่มทำน้ำยาอบกบปะดงค์
- ❖ กลุ่มการเพาะเห็ดนางฟ้าภูฐาน
- ❖ กลุ่มอาชีพเกษตรผสมผสาน

11 ชุมชนคนช่างตีเหล็กบ้านนาบอนนครศรีธรรมราช

ชนวิเชียร ช่างตีเหล็ก บ้านนาบอน จ.นครศรีธรรมราชได้ชื่อว่าเป็นช่างตีเหล็กของชุมชนบ้านนาบอน

❖ **กลุ่มงานฝีมือปูนปั้น**
กลุ่มปูนปั้นบ้านสงขลา เป็นต้นดำเนินการรวมกลุ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยเกิดจากการว่างงานของกลุ่มอาชีพรับจ้าง เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้มีรายได้น้อยเพียงพอต่อการยังชีพ จึงรวมตัวกันอยู่รวมกลุ่มที่น้องและประชาชนที่มีอาชีพรับจ้าง ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้นในครอบครัว

กลุ่มปูนปั้นได้มีการพัฒนาฝีมือของสมาชิกอย่างต่อเนื่องมีการสอนฝีมือแรงงานกับศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดนครศรีธรรมราชหลายครั้ง ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 1 ในการประกวดครั้งที่ 19 ระดับประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- เพื่อส่งเสริมงานศิลปปูนปั้น
- เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- เพื่อถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นหลังให้เห็นความสำคัญของศิลปะ
- เพื่อสร้างเครือข่ายในการทำงาน
- เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และศูนย์วิสาหกิจชุมชน

12 ชุมชนคนช่างตีเหล็กบ้านนาบอนนครศรีธรรมราช

หนังสือ ชวนคิด วิเคราะห์ ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

❖ กลุ่มอาชีพเกษตรกรผสมผสาน

ระบบเกษตรที่มีกา

ปลูกพืชและมีกาเลี้ยงสัตว์
หลากหลายชนิดในพื้นที่
เดียวกัน โดยที่กิจกรรมการผลิต

แต่ละ ชนิด เกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้

ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นาอย่าง
เหมาะสม เกิดประโยชน์สูงสุด มี
ความสมดุลต่อเนื่องอย่าง
ต่อเนื่อง และเกิดการพึ่งพาความ

อุ ส ม บู ร ณ ี ข อ ง
พริมากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกัน

ระหว่างพืชและสัตว์ เศษซากและมูลของ
ให้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อ
กิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ ไททางตรงกันข้าม

17 | ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

หนังสือ ชวนคิด วิเคราะห์ ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

ผลที่ได้จากการเลี้ยงสัตว์ก็จะป็นประโยชน์ต่อพืชสวนเช่นกัน

เป้าหมายที่ 3 หลังงานชุมชน

18 | ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

หนังสือ ชวนคิด วิเคราะห์ ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

เตาประหยัดพลังงานผลิตไอน้ำสำหรับ
โรงเรียนเพาะเห็ดฟาง ชุมชนบ้านดงข่า

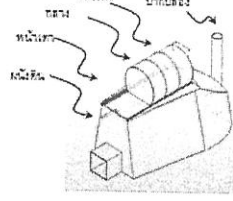
กลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตเห็ดฟางที่บ้านดงข่า ต.เกาะโพธิ์ อ.ปากพลี จ.
นครนายก เป็นกลุ่มเกษตรกรเคยประสบปัญหาผลผลิตจากเห็ดฟาง
และกลิ่นที่เกิดขึ้นจากเตาอบไอน้ำที่ใช้ขงรอนเก่าเป็นเชื้อเพลิง ซึ่ง
นอกจากจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ของผู้อยู่ในชุมชนแล้วยังส่งผลกระทบต่อ
สุขภาพของตัวเอง นายสมพงษ์ ศรีสาธา แกนนำกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิต
เห็ดฟางบ้านดงข่าร่วมกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ลือพงษ์ ลือนาม อาจารย์
ประจำคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบังจึงเริ่มเห็นความสำคัญและที่มาพัฒนาเตาผลิตไอน้ำ
ที่ช่วยการแก้ปัญหาที่บ้านดงข่าประยุกต์ใช้ โดยมุ่งหวังให้เกิดความ
ยั่งยืนของขงรอนการเพาะเห็ดฟางที่ไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและ
สิ่งแวดล้อม และยังช่วยลดขงรอนให้
ขงรอนที่เป็นเชื้อเพลิงในการ
ต้มน้ำได้ก็อปปัญหาที่กบคนในชุมชน
เป็นอย่างมาก

19 | ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

หนังสือ ชวนคิด วิเคราะห์ ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

สำหรับเตาผลิตไอน้ำที่ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการสร้าง ประมาณ
6,000-7,000 บาท โดยจะสร้างจากอิฐหรือถูกอบเป็นผนังหนาโดยใช้ขง
ขนาด 200 ซีซี เป็นผนังด้านใน ลักษณะของกาเผาไหม้ของขงคล้ายคั้ง
กับเตาที่ใช้เผาถ่าน ซึ่งจุดเด่นก็คือขงอบจากขงสามารถผลิตไอน้ำได้
ใช้ในโรงเรือนได้อย่างเพียงพอ แต่ขง ยังเกิดมลพิษได้ก็คือขงดับและ
น้ำขงดับขงไม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรหรือจำหน่าย
เป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง

จากการใช้เตาประหยัดพลังงานผลิตไอน้ำชาวบ้านอยู่ใช้
เชื้อเพลิงจากวัสดุในธรรมชาติเช่น ไม้ฟืนจากต้นไม้ชนิดต่าง ๆ ใน
ชุมชนโดยไม่มีขง 100 กิโลกรัม เมื่อผ่านกระบวนการเผาไหม้ขงจนแล้ว

20 | ขงชนคนต่างถิ่น เรื่องเรื่องเรื่องชุมชนเมือง

หนังสือ "วิถีชีวิต" วัฒนธรรมชุมชนภาคเหนือเชียงใหม่เมืองโบราณเมือง

เป้าหมายที่ 5 ความสำเร็จ

บุคคลต้นแบบในด้านเศรษฐกิจพอเพียง

คุณจิตรพงศ์ จิตกอร์ณ อายุ 56 ปี
บ้านเลขที่ 153 หมู่ 6 ต.เกาะโพธิ์
อ.ปากหลิ จ.นครนายก
อาชีพ เกษตรกร (ปราชญ์ชาวบ้าน)

แนวคิด
ทำการเกษตรพอเพียงไว้พอ ทำผลไม่แปรรูป และเป็นวิทยาทาน
ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

คุณนาง กุลศิริ อายุ 59 ปี
บ้านเลขที่ 205 หมู่ 4 ต.เกาะโพธิ์
อ.ปากหลิ จ.นครนายก
อาชีพ รับจ้าง

แนวคิด
ปลูกผักกินเอง สตรวยขาย เก็บขายได้ช่วยการทำอาชีพเสริม
และถ่ายทอดให้กับคนในชุมชน

25 วัฒนธรรมภาคเหนือเชียงใหม่เมืองโบราณเมือง

หนังสือ "วิถีชีวิต" วัฒนธรรมชุมชนภาคเหนือเชียงใหม่เมืองโบราณเมือง

บุคคลต้นแบบในด้านเศรษฐกิจพอเพียง

คุณนิพนธ์ ทองแก้ว
บ้านเลขที่ 150 หมู่ 1 ต.เกาะโพธิ์
อ.ปากหลิ จ.นครนายก
อาชีพ เกษตรกร

แนวคิด
ปลูกผักกินเอง ใช้ขายอย่างมีเหตุผล พอประมาณ เก็บออมไว้
ใช้ในยามจำเป็นตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

คุณอำนาจ สรรวมูรณ์ อายุ 72 ปี
บ้านเลขที่ 2 หมู่ 2 ต.เกาะโพธิ์
อ.ปากหลิ จ.นครนายก
อาชีพ เกษตรกร

แนวคิด
ทำสวนปลูกผักกับบริเวณหัวบ้าน และใช้สิริรอบๆ ตัวให้เด็ก
ประโยชน์

บุคคลต้นแบบในด้านเศรษฐกิจพอเพียง

คุณประมอม สิริเวียง อายุ 59 ปี
บ้านเลขที่ 9 หมู่ 4 ต.เกาะโพธิ์
อ.ปากหลิ จ.นครนายก
อาชีพ เกษตรกร

แนวคิด
ใช้ชีวิตตามแบบฉบับโบราณปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่
ปลูก "ถ้าเราพึ่งตนเองไม่ได้ ใครจะมาช่วยเรา"

คุณสำลี อิมจิตต์ อายุ 42 ปี
บ้านเลขที่ 99 หมู่ 5 ต.เกาะโพธิ์
อ.ปากหลิ จ.นครนายก
อาชีพ ทำนา, ค้าขาย

แนวคิด
ทำนาไม่ใช้สารเคมี ใช้น้ำหมักชีวภาพในการลดต้นทุนการทำนา
และเสริมด้วยการปลูกผักไว้กินเอง เหลือก็ขาย

26 วัฒนธรรมภาคเหนือเชียงใหม่เมืองโบราณเมือง

เสียงตามสายการเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

สคริปเสียงตามสาย "ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง" ความยาว 10 นาที	
เพลง บรรเลงพระราชนิพนธ์	Fade in / Fade out
<p>"...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด..." (พระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว)</p>	
เพลง พอเพียงเยี่ยงพ่อ (อุเทน พรหมมินทร์) 4.16 นาที	Fade in / Fade out
<p>เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลาง ที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับให้ดำเนินไปในทางสายกลาง มีความพอเพียง และมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวังในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นการดำเนินชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สามารถอยู่ได้แม้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันสูง</p> <p>ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงปรับปรุงพระราชทานเป็นที่มาของนิยาม "สามห่วง สองเงื่อนไข" ซึ่งประกอบด้วยความ "พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน" บนเงื่อนไข "ความรู้" และ "คุณธรรม"</p> <p>การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนการใช้ความรู้ ความรอบคอบละคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำต่าง ๆ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่มากและไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่พอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการประกอบการงาน ส่วนเงื่อนไขคุณธรรม คือ การยึดถือคุณธรรมต่าง ๆ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน ฯลฯ ตลอดเวลาที่ประยุกต์ใช้ปรัชญา</p>	
เพลง อยู่อย่างพอเพียง (อีด วงพรายด์) 5.44	Fade in / Fade out

สปอร์ตเสียงตามสายเชิญชวนประชาชนเข้าร่วมโครงการฯ

เพลง	เสียงบรรยาย
<p>ตื่นเต้น สนุกสนาน</p>	<p>ขอเชิญผู้ที่สนใจร่วมงาน "การเรียนรู้การเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนและเกษตรกร ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก"</p> <p>โดยได้รับเกียรติจาก นายสมชาย เพิ่มเพียร นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ กล่าวเปิดงาน ในวันที่ 1 มิถุนายน 2556 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะโพธิ์ อำเภopakพลี จังหวัดนครนายก</p> <p>ภายในงานพบกับกิจกรรมต่างๆ มากมาย อาทิเช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - การฉายวิดีโอทัศน์ "ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง" - การเสวนาหัวข้อ "เกษตรพอเพียงตามวิถีชุมชนคนเกาะโพธิ์" ดำเนินรายการโดย ดร.ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมาธิวัฒน์ และ ผู้ใหญ่สงวน เทียนงาม - การแสดงเดินแฟชั่นโชว์และประกวดแต่งกายตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง - พิธีมอบประกาศนียบัตรผู้นำวิถีชีวิตเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง "ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง"จำนวน 10 ท่าน ได้แก่ คุณนิพนธ์ ดวงแก้ว คุณอำนาจ ธรรมนุรักษ์ คุณพิสมัย โชติกุล คุณประณอม ตีระเบียบ คุณนางกุลศรี คุณศรีนวล แสงมะลิ คุณสำลี อิมจิตต์ คุณสำรวย สืบจากโม คุณวิรัตน์ จินลักษณะ และคุณวิไล เพิ่มเพียร <p>นอกจากนี้ยังมีเยาวชนส่งเสริมการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ นางสาววิไลลักษณะ เกิดใจบุญ นางสาวสมฤทัย โพธิ์กาศ นายอิทธิ จินลักษณะและเด็กชายจักรชัย บุญโชติและ</p> <p>ขอเชิญชมนิทรรศการ "ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน" และขอเชิญรับประทานอาหารร่วมกัน (เน้นเสียงให้น่าสนใจ)</p>

สคริปภาพ วิดีทัศน์การเรียนรู้ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง”

ลำดับ	ภาพ	ลักษณะภาพ	เสียงบรรยาย	เสียงประกอบ
1	Title 	LS, pan CG : Text	Text : กลุ่มเยาวชนเกาะโพธิ์อาสาสร้างสื่อ เสนอ “ชาวเกาะโพธิ์ น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียง” "ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอพอเพียงเพื่อพ่อ ของแผ่นดิน"	เพลง : สดใส สนุกสนาน
2	บรรยายภาพรวม บริเวณชุมชน 	LS, pan	การน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ต.เกาะโพธิ์ อ.ปากพลี จ.นครนายก แสดงความพอเพียงด้วยการปลูกพืชผักสวนครัว รั้วกินได้ มีการประกอบอาชีพหลายประเภท มีการสืบสารประเพณีวัฒนธรรมหลากหลาย ทำให้เกิดวิถีชีวิตผู้นำด้านการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 10 ตำบล ดังนี้	

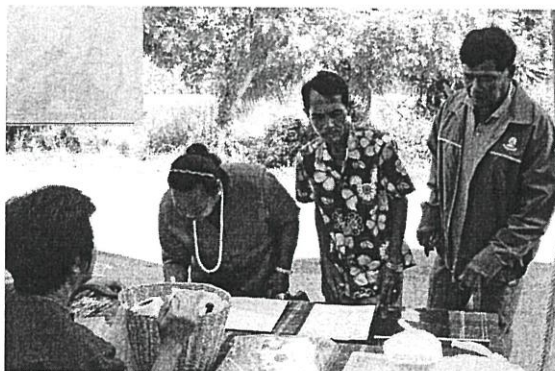
ลำดับ	ภาพ	ลักษณะภาพ	เสียงบรรยาย	เสียงประกอบ
3	<p data-bbox="340 298 623 378">สัมภาษณ์ คนต้นแบบ 10 ท่าน</p> 	MS, CU	<p data-bbox="853 298 1017 334">เสียงสัมภาษณ์</p> <p data-bbox="853 455 1253 588">1) คุณนาง กุลศรี มีอาชีพทำไม้กวาด ปลูกผักสวนครัวกินเอง ไม่ต้องไปซื้อ ไม่มีก็ไม่ใช้ เอาแต่พอมี.....</p> <p data-bbox="853 703 1253 836">2) คุณอำนาย ธรรมนุรักษ์ ทำนา ทำ สวน ทำสินค้าOTOP จากสิ่งเหลือใช้</p> <p data-bbox="853 951 1253 1083">3) คุณนิพนธ์ ดวงแก้ว ปลูกทุกอย่าง ที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ไม่ต้องไปซื้อ</p> <p data-bbox="853 1198 1253 1331">4) คุณสำรวย สืบจากไม้ ทำอาชีพ เพาะเห็ด เสริมรายได้ ให้ครอบครัว</p> <p data-bbox="853 1446 1253 1579">5) คุณประณอม ดีระเบียบ ทำนา ทำ จากไม่มีอะไรเลยใช้ความขยันทำทุก อย่างเท่าที่ทำได้.....</p> <p data-bbox="853 1694 1253 1827">6) คุณสีนวล แสงมะลี ทำ เกษตรกรรมทุกอย่าง ทำทุกอย่างที่ กิน กินทุกอย่างที่ปลูก เหลือจากกินก็ เอาไปขาย</p>	<p data-bbox="1290 311 1413 544">เพลง : สดใส สนุกสนาน Fade under</p>

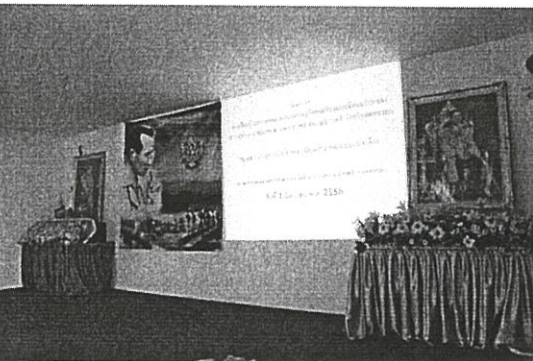
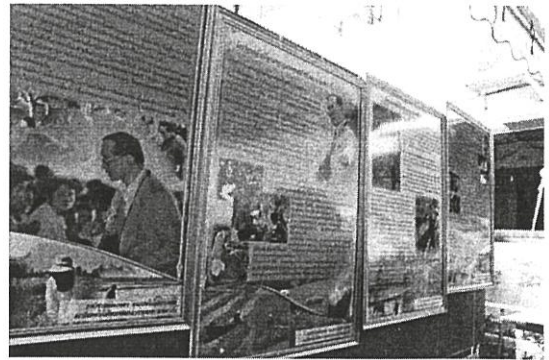
ลำดับ	ภาพ	ลักษณะ ภาพ	เสียงบรรยาย	เสียง ประกอบ
	   		<p>7) คุณวิไล เพิ่มเพียร ทำนาบัวเพิ่ม รายได้</p> <p>8) คุณพิศมัย โชติกุล ทำปลาร้า ปลา ดู่ เพื่อเป็นอาชีพเสริม จากการหา ปลาในธรรมชาติ รู้จักกินรู้จักใช้ รู้จัก พอเพียง.....</p> <p>9) คุณสาตี อิมจิตต์ ทำนาไม้ใช้ สารเคมี ใช้น้ำหมักชีวภาพในการลด ต้นทุนการทำนาและเสริมด้วยการ ปลูกผักไว้กินเอง เหลือก็ขาย</p> <p>10) คุณวิรัตน์ จินลักษณะ ประชาญ์ ชาวบ้าน ปลูกและใช้ในสิ่งที่จำเป็น ปลูกพืชผักหลากหลายชนิด และ ส่งเสริมให้ชุมชนหันมาสนใจเศรษฐกิจ พอเพียง.....</p>	
4	End Credit	CG : Text	Text : จัดทำโดย กลุ่มเยาวชน เกาะโพธิ์อัสสาสร้างสื่อ Text : ขอขอบคุณ.....	เพลง : สดใส สนุกสนาน

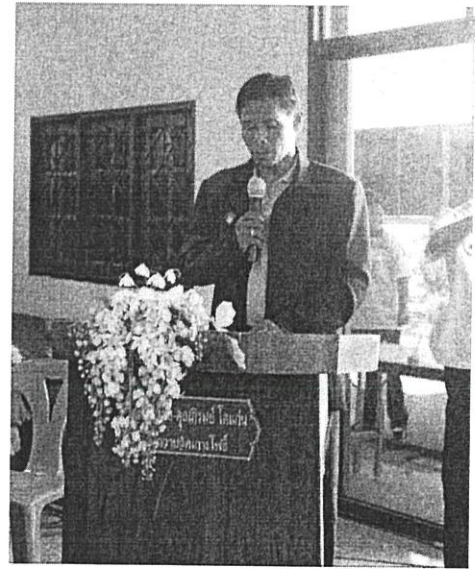
เสวนาการเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “เกษตรพอเพียงตามวิถีชุมชนคนเกาะโพธิ์”

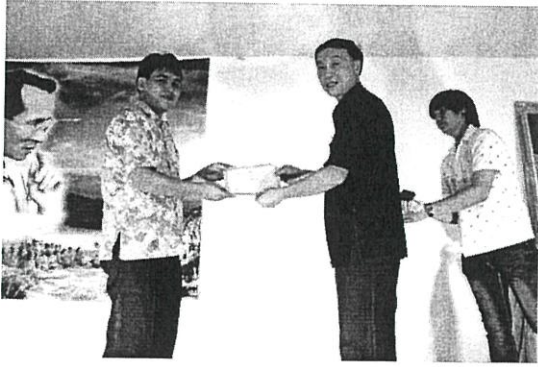
งานวันเกษตรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง “ชุมชนคนเกาะโพธิ์ พอเพียงเพื่อพ่อของแผ่นดิน”

ภาคผนวก จ

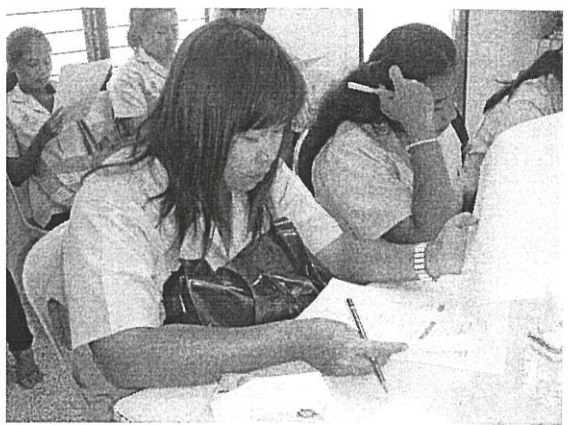
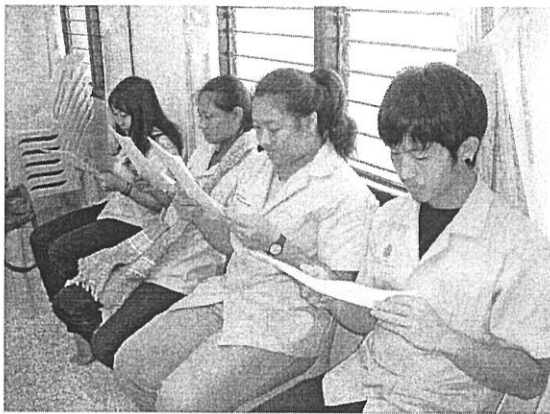
- การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
- การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้น
- การสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น
- การจัดค่ายการเรียนรู้

การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเบื้องต้น

การสนทนากลุ่มเพื่อหาความต้องการจำเป็น

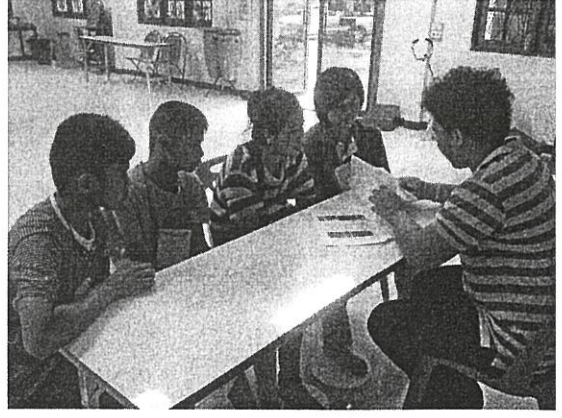
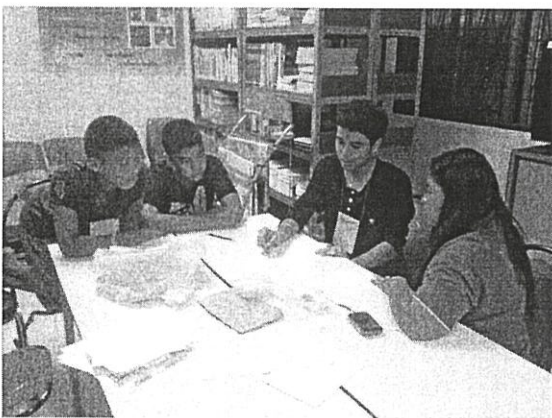

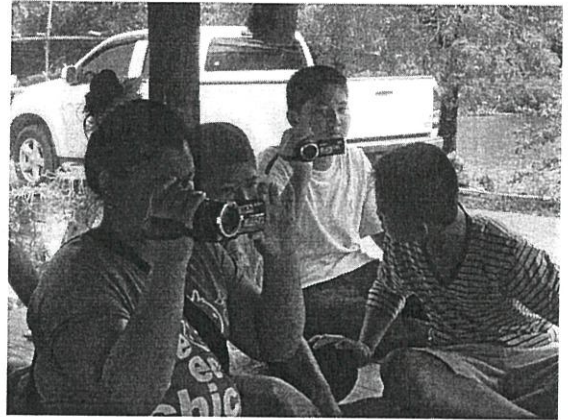
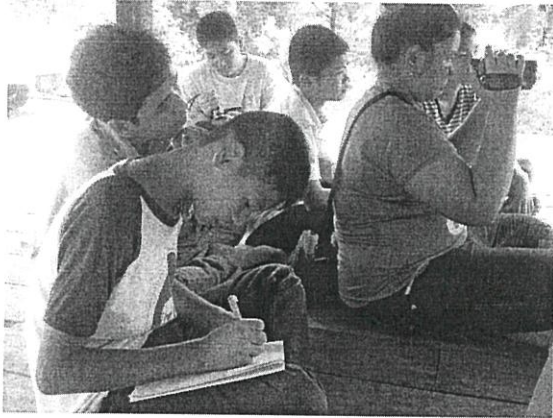

การจัดค่ายการเรียนรู้

ข้อมูลประวัติคณะผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย

- ชื่อ (ภาษาไทย) นายสมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช
(ภาษาอังกฤษ) MR. SOMSAK KHUHASAWANVEJ
- ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- หน่วยงานที่ติดต่อ สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
โทร. 02-329-8520 โทรสาร 02-329-8520
- ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2529	ปริญญาตรี	กศ.บ.	เทคโนโลยีทางการศึกษา	เทคโนโลยีทางการศึกษา	มศว.	ไทย
2536	ปริญญาโท	คอ.ม.	ครุศาสตร์เทคโนโลยี	เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา	สจพ.	ไทย
2545	ปริญญาเอก	กศ.ด.	เทคโนโลยีการศึกษา	เทคโนโลยีการศึกษา	มศว.	ไทย

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขา :

- 5.1 การศึกษาและพัฒนาการเกษตร
- 5.2 การผลิตสื่อเพื่อการพัฒนาการเกษตร

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ :

6.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -

6.2 โครงการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว

6.2.1 สุขุมารณ์ ชันท์ศรี พีรัชัย กุลชัย และสมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช. 2543.

พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรในจังหวัดฉะเชิงเทรา รายงานการสัมมนาวิชาการระบบเกษตรแห่งชาติ ครั้งที่ 2 เรื่อง “ระบบเกษตรเพื่อจัดการทรัพยากรและพัฒนาชนบทเชิงบูรณาการ” ณ. โรงแรมโฆษะ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 26 - 27 สิงหาคม 2547 หน้า 338 -343.

6.2.2 สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช. ถนอมนวล สีหะกุลังและอรุสา บัวตะมะ 2546.

การศึกษาการจัดทำฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศบัวตัดดอก. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า 21(1-2) : 26-35.

- 6.2.3 สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช และวิณาพร พันธุ์คง. 2551. การเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรในกรุงเทพมหานครและจังหวัดฉะเชิงเทรา การประชุมวิชาการครั้งที่ 46 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- 6.2.4 สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช และวีรวัฒน์ จิตจันทร์. 2551. การรับฟังรายการวิทยุชุมชน "วิทยุชุมพล คนรักบ้านเกิด" ตำบลชุมพลบุรี อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ การประชุมวิชาการครั้งที่ 46 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- 6.2.5 สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช 2552. การศึกษาการรับฟังวิทยุชุมชนของผู้ฟังในจังหวัดฉะเชิงเทรา การประชุมวิชาการครั้งที่ 47 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- 6.2.6 สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช 2552. การประชาสัมพันธ์เกษตรอินทรีย์ในตำบลตะพง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง การประชุมวิชาการครั้งที่ 48 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- 6.2.7 สมศักดิ์ คูหาสวรรค์เวช และศุภวัชช์ ปันจันดา. 2553. การมีส่วนร่วมประโยชน์และความต้องการในการรับฟังรายการวิทยุชุมชนสหกรณ์การเกษตรท่าวังผา จำกัด ตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน การประชุมวิชาการครั้งที่ 48 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- 6.3 โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการ :
- 6.3.1 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเห็ดฟางด้วยระบบเตาผลิตไอน้ำแบบประหยัดพลังงานและลดมลพิษให้กับเกษตรกรผู้ผลิตเห็ด ตำบลเกาะโพธิ์ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ทุนวิจัยงบประมาณรายได้คณะปี 2553 เป็นหัวหน้าโครงการ สถานภาพในการทำวิจัยแล้วประมาณร้อยละ 90

ผู้ร่วมโครงการวิจัย 1

1. ชื่อ (ภาษาไทย)	นางดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาวิวัฒน์
(ภาษาอังกฤษ)	MRS. DUANGKAMOL PAROSTIP THANMATIWAT
2. ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์
3. หน่วยงานที่ติดต่อ	สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
โทร. 0-2329-8520 โทรสาร 0-2329-8520

4. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2526	ปริญญาตรี	วท.บ.	ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร	ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ไทย
2529	ปริญญาโท	วท.ม.	ส่งเสริมการเกษตร	ส่งเสริมการเกษตร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	ไทย
2550	ปริญญาเอก	ปร.ด.	ประชากรและการพัฒนา	ประชากรและการพัฒนา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	ไทย

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขา :

5.1 การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

5.2 ประชากรและการพัฒนา

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ :

6.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -

6.2 โครงการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว

6.2.1 โครงการวิจัย “การวิจัยพัฒนาการผลิตน้ำส้มควันไม้ในเขตจังหวัดอ่างทอง” ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกอ.โดยเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน ปี 2549 : ผู้ร่วมวิจัย

6.2.2 โครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาเตาเผาถ่านและการผลิตถ่านซังข้าวโพดในระดับเกษตรกร” ทุนวิจัย ประจำปี 2548 สนับสนุนโดย เครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน มศว. : ผู้ร่วมวิจัย

6.2.3 การวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพการเข้าถึงแหล่งทุนในระบบตามแนวทางการแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของประชากรกรุงเทพมหานคร ปริมณฑลและภาคกลางบางจังหวัด ทุนจากสำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ปี 2549: ผู้ร่วมวิจัย

6.2.4 การติดตามและการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้เข้าร่วมโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ทุนจากสำนักงานบริหารการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ปี 2550: ผู้ร่วมวิจัย

6.3 โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการ :

6.3.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เขตหนองจอก กรุงเทพฯ : หัวหน้าโครงการ ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดิน 2549

6.4 บทความวิจัย : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว

- 6.4.1 ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์. 2549. การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรในครัวเรือนเกษตรระหว่างปีสามะโนประชากรและเคหะ ปี 2533 และ 2543. ปีที่24 ฉบับที่3 กันยายน-ธันวาคม 2549.หน้า 94-105
- 6.4.2 ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์ 2551. การศึกษาการใช้ประโยชน์น้ำส้มควันไม้ในสวนมะม่วงในจังหวัดอ่างทอง ในรายงาน การประชุมวิชาการเทคโนโลยีสู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ระหว่างวันที่ 17-19 มกราคม 2551. ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชาออคิต จังหวัดขอนแก่น. หน้า 381.
- 6.5 บทความวิชาการ : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว
- 6.5.1 ดวงกมลปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์. 2548. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการย้ายถิ่นในครัวเรือนเกษตร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 23 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2548. หน้า 99-109.
- 6.6 เอกสารประกอบการอบรม/คู่มือ/รายงานวิจัย : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว
- 6.6.1 ลือพงษ์ ลือนาม ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์ และสุขุมภรณ์ ชันศรี. 2548 รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ “การวิจัยพัฒนาเตาเผาถ่านและการผลิตถ่านซังข้าวโพดในระดับเกษตรกร” เสนอคณะกรรมการเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). 71 หน้า.
- 6.4.2 ลือพงษ์ ลือนาม ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์ และสดศรี นกอยู่. 2550 รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ “การวิจัยและพัฒนาการผลิตน้ำส้มควันไม้ในเขตจังหวัดอ่างทอง” เสนอคณะกรรมการเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). 79 หน้า.

ผู้ร่วมโครงการวิจัย 2

1. ชื่อ (ภาษาไทย)	นายลือพงษ์ ลือนาม
(ภาษาอังกฤษ)	MR. LUEPONG LUENAM
2. ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
3. หน่วยงานที่ติดต่อ	สาขาวิชาพัฒนาการเกษตรและการจัดการทรัพยากร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
โทร. 02-329-8520 โทรสาร 02-329-8520

4. ประวัติการศึกษา

ปีที่จบ	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญา	สาขาวิชา	วิชาเอก	ชื่อสถาบัน	ประเทศ
2538	ปริญญาตรี	วท.บ.	เกษตรกลวิธาน	เกษตรกลวิธาน	สถาบันฯ ราชมงคล คณะเกษตรศาสตร์ บางพระ	ไทย
2544	ปริญญาโท	วศ.ม.	เครื่องจักรกลเกษตร	วิศวกรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัย ขอนแก่น	ไทย

5. สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขา :

- เครื่องจักรกลเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยว
- การเชื่อมประสานโลหะ
- การผลิตถ่านและน้ำส้มควันไม้

6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ :

6.1 ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : -

6.2 โครงการวิจัยเสร็จสิ้นแล้ว : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว

6.2.1 โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การจัดการกระบวนการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังด้วยเครื่องขูดมันสำปะหลัง” ปี 2546. สถานภาพการวิจัย : ผู้ร่วมโครงการวิจัย

6.2.2 โครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนากระบวนการเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังด้วยเครื่องขูดมันสำปะหลัง” ภาควิชาวิศวกรรมเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น : เป็นผู้ร่วมโครงการ

6.2.3 โครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาเครื่องขูดมันสำปะหลังสำหรับภาคตะวันออก” ทุนวิจัยประจำปี 2548 สนับสนุนโดย เครือข่ายการวิจัยภาคกลางฝั่งตะวันออก ม. บุรพา : เป็นหัวหน้าโครงการ

6.2.4 โครงการวิจัย “การวิจัยและพัฒนาเตาเผาถ่านและการผลิตถ่านซังข้าวโพดในระดับเกษตรกร” ทุนวิจัยประจำปี 2548 สนับสนุนโดย เครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน มศว. : เป็นหัวหน้าโครงการ

6.2.5 โครงการวิจัย “การศึกษาและพัฒนาเครื่องขูดมันสำปะหลังสำหรับภาคตะวันออก” ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดินปี 2549 คณะเทคโนโลยีการเกษตร สจล. : เป็นหัวหน้าโครงการ

6.2.6 โครงการวิจัย “การวิจัยพัฒนาการผลิตน้ำส้มควันไม้ในเขตจังหวัดอ่างทอง” ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกอ. โดยเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน ปี 2549 : เป็นหัวหน้าโครงการ

- 6.3 โครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการ :
- 6.3.1 โครงการวิจัย “การวิจัยการผลิตน้ำส้มควันไม้จากเปลือกทุเรียน” ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดินปี 2551 : เป็นหัวหน้าโครงการ (ดำเนินการแล้วร้อยละ 45)
- 6.3.2 โครงการวิจัย “การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรไปสู่เกษตรอินทรีย์ โดยการใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกรณีศึกษา ต.ตะพง อ.เมือง จ.ระยอง” ทุนวิจัยงบประมาณแผ่นดินปี 2551 : เป็นผู้ร่วมโครงการ (สัดส่วนร่วมวิจัยร้อยละ 10)
- 6.4 บทความวิจัย : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว
- 6.4.1 ลือพงษ์ ลือนาม และจรรยาพงศ์ เทียมประทีป. 2549. การศึกษาดันแบบเตาเผาถ่านกะลามะพร้าวโดยการเผาแบบกึ่งต่อเนื่อง.วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2549. หน้า 36-41.
- 6.4.2 ลือพงษ์ ลือนาม. 2549. การวิจัยพัฒนาเตาเผาถ่านและการผลิตถ่านซังข้าวโพดในระดับเกษตรกร. ในรายงาน การนำเสนอผลงานวิชาการที่ได้รับทุนสนับสนุนจากเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน ประจำปีงบประมาณ 2548 ระหว่างวันที่ 7-9 พฤศจิกายน 2549. ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 165-169.
- 6.4.3 ลือพงษ์ ลือนาม. 2550. การวิจัยพัฒนาเตาดันแบบเผาถ่านซังข้าวโพด. ในรายงานการประชุมวิชาการสมาคมวิศวกรรมเกษตรแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 8 ประจำปี 2550 ระหว่างวันที่ 21-24 มกราคม 2550. ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชา ออคิด จังหวัดขอนแก่น. หน้า 199.
- 6.4.4 ลือพงษ์ ลือนาม. 2551. การพัฒนาเตาเผาถ่านซังข้าวโพดแบบกึ่งต่อเนื่อง.วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 25 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2550. หน้า 24-29.
- 6.4.5 ลือพงษ์ ลือนาม. 2551. การศึกษาพัฒนาวิธีการผลิตน้ำส้มควันไม้จากไม้มะม่วง. ในรายงาน การประชุมวิชาการเทคโนโลยีสู่ชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ระหว่างวันที่ 17-19 มกราคม 2555. ณ โรงแรมโซฟิเทล ราชา ออคิด จังหวัดขอนแก่น. หน้า 515.
- 6.5 บทความวิชาการ : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว
- 6.5.1 ลือพงษ์ ลือนาม. 2547. การเก็บเกี่ยวมันสำปะหลังในประเทศไทย. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 22 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2547. หน้า 66-72.
- 6.5.2 ลือพงษ์ ลือนาม. 2549. การใช้ประโยชน์น้ำส้มควันไม้ในการเกษตร. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า. ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2549. หน้า 106-115.

6.6 เอกสารประกอบการอบรม/คู่มือ/รายงานวิจัย : ที่ได้มีการเผยแพร่แล้ว

- 6.6.1 ลือพงษ์ ลือนาม ณีฐกร สงคราม ศิระษา เจิงสุขสวัสดิ์ และเสวี วงศ์พิเชษฐ. 2548 รายงานวิจัยเรื่อง “การวิจัยและพัฒนาเครื่องชุดมันสำปะหลังสำหรับภาคตะวันออก” เสนอคณะกรรมการเครือข่ายการวิจัยภาคกลางฝั่งตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). 63 หน้า.
- 6.6.2 ลือพงษ์ ลือนาม ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์ และสุขุมภรณ์ ชันท์ศรี. 2548 รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการ “การวิจัยพัฒนาเตาเผาถ่านและการผลิตถ่านซังข้าวโพดในระดับเกษตรกร” เสนอคณะกรรมการเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). 71 หน้า.
- 6.6.3 ลือพงษ์ ลือนาม ณีฐกร สงคราม พีรชัย กุลชัย และสุขุมภรณ์ ชันท์ศรี. 2550 รายงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาเครื่องชุดมันสำปะหลังสำหรับภาคตะวันออก” งบประมาณปี 2549 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. 79 หน้า.
- 6.6.4 ลือพงษ์ ลือนาม ดวงกมล ปานรศทิพ ธรรมมาธิวัฒน์ และสดศรี นกอยู่. 2550 รายงานวิจัย ฉบับสมบูรณ์โครงการ “การวิจัยและพัฒนาการผลิตน้ำส้มควันไม้ในเขตจังหวัดอ่างทอง” เสนอคณะกรรมการเครือข่ายการวิจัยภาคกลางตอนบน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.). 79 หน้า.

T140375